חיל-הים

אדר תש"ט

חוברת ט'

בבסיס מספר 12 רבה התכונה

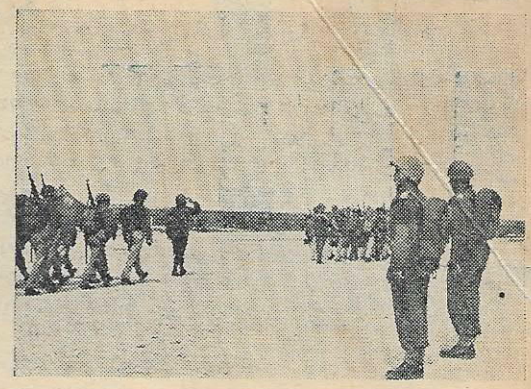

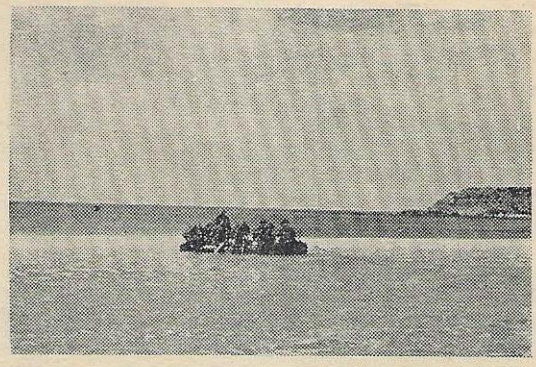

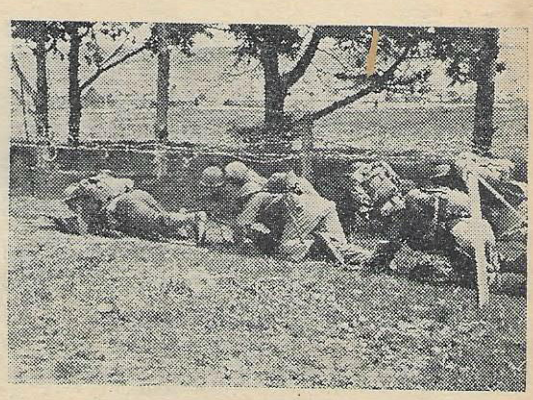

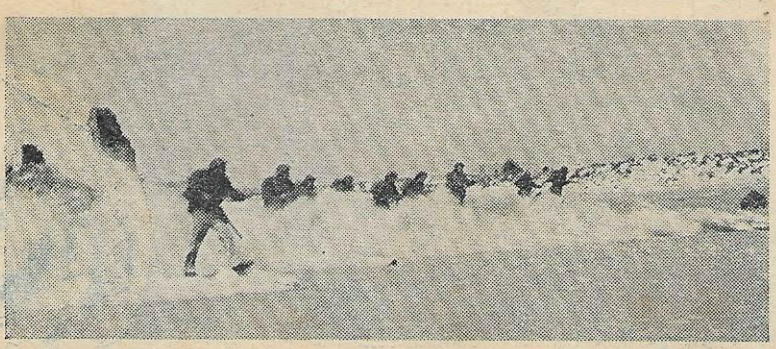

הצילומים:

ר. מיהלשטוק

על הנחיתה / הרהורים

השם נחיתה, מעלה בודאי לא מעט זכרונות, מחשבות והרהורים, בקרב האנשים הנמצאים כיום אתנו, ובקרב רבים מאלה שלקחו חלק בגלגולים הרבים שעברו על היחידה. רק מעטים נשארו כיום שלזכותם אפשר לזקוף, כי נשאו ונאבקו עם גורמי הזמן ותנאיו, ועברו את כל התקופה, למן הימים הראשונים בנוה־ים, ימי בית־עפה, טנטורה, ועד... עד הלום.

אכן, דרך ארוכה וקשה, דרך לא־דרך. מלכתחילה נסתמנה רק המטרה, ולא נראו האפשרויות כיצד להגיע אליה, היו גשושים רבים, נסיונות והתלבטויות, על קשיי ההתארגנות יודעים לספר אותם החברים שעברו את התקופה בנוה־ים, יודעים הם לספר על הרוח שפעמה בהם, וליותה אותם משך כל תקופת האמונים הקשה.

מי אשר בהתפוררות היחידה, שמזלה לא שחק לה מהרגע הראשון לקיומה?

במפרץ הקטן היתה מחשבה להקים מחנה ולארגן יחידה שתוכל להתאמן ולפעול במדה שתדרש. פה נתלכד גרעין ימאים ותיקים, יחד עם הכשרת נוער מגויסת.

כאשר באו למקום, מצאו רק בתי אבן ששמשו משכנות לערבים, ותו — לא.

ללא תנאים מתאימים, וללא אמצעים מספיקים קם והיה המחנה, האנשים ראו עצמם כחלוצים, ועל־כן לא נרתעו מקשיים. היה צורך להקים מחנה, אחזו באת ובמעדר והחלו בנכוש השטח ובסיקולו. והוחל בהקמת מחסן ימי לרכוז הציוד. לאחר שבועות של עבודה חד־גונית קם המחנה.

אבל אַהה! הרבה הרבה עדיין חסר, והחסר מאין יוקח? האנשים האמינו כי זאת תקופת מעבר בלבד, וקוו לימים טובים, הם ראו את עצמם כגרעין של יחידה שעתידה לפניה, ולא התעלמו מן המטרה הסופית שקבעו לעצמם.

לא פעם היה מקום ליאוש, עברו מספר חדשים ותזוזה לא חלה: גדר למחנה — אין, ציוד — לא חולק לאנשים, צרכים ראשוניים — לא סופקו; אנשים נוספים — לא הגיעו; הבטחות על גבי הבטחות ותוצאות — אין.

לאחר התלבטויות רבות, הוחלט לפרק את המחנה ולשלוח את האנשים לקורסים. ודומה שבזה נסתיימה פרשת הנחיתה, אך לא כך הדבר, נתארגן קורס למ"כ ולמ"מ והחל מצטייר שלט פקודי. ובינתים באה הוראה: יש להקים את היחידה ויהי מה. ונראה שהונח כבר משהו ליסוד המבטיח עתיד, למרות שעדיין קיימות בעינן הבעיות היסודיות העומדות בפני כל יחידה צבאית במצב של התארגנות וקמום.

עדיין קיימים לקויים בשרותים השונים, כגון: תחבורה, אפסנאות ותרבות. ואף ההרכב האנושי טרם מצא את תקונו.

על תפקידיה החיוניים של יחידה זו מיותר להרחיב את הדבור, ועל־כן נושאת הנחיתה באמונה את עיניה לקראת העתיד. היא שואפת להרחבה, לגדול ולהתארגנות, להווי של מחנה וליצירת רוח היחידה. הנחיתה מאמינה כי היא תתפוש בעתיד הקרוב את המקום המתאים לה בצבא ההגנה לישראל.

יגאל כהן

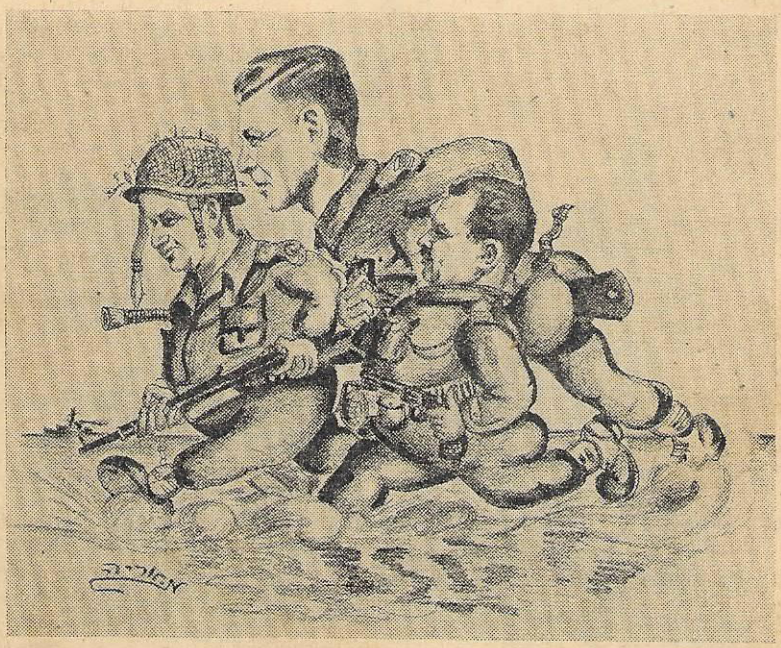

דמויות
ב„נחיתה"

לקראת העחיד

האמנם עברנו את שלב הנסיונות בהקמת היחידה? זו היא השאלה הנשאלת על ידי כל מי שהתענין ומתענין בגורל היחידה.

אולם חוששני כי טרם נתן לקבוע כי אמנם מובטח קיומה התקין של היחידה. עדין רבה הדרך להתבססות...

אמת. הפעם נראה הדבר אחרת מאשר בפעמים הקודמות. בבואך למחנה הנך מרגיש מיד כי היחידה מונהגת כהלכה. המחנה מסודר ונאה. המשטר הוא משטר צבאי ממש על כל דקדוקיו. האנשים ממושמעים אך נענים ברצון למשטר החיים והאימונים. החיים מאורגנים, כל דבר במקומו, וצרכי האנשים מסופקים פחות או יותר כהלכה. הנך חש מיד בבואך את דופק המחנה ההולם בקצב וברוח טובה.

וכשתכנס למשרדי היחידה ותעיין בחומר המצטבר שם תוכח כי הפקוד יודע את אשר לפניו. לאחר סליקציה מרובה של המפקדים לסוגיהם ולדרגותיהם מתקבל הרושם כי הסגל הפיקודי חדור הכרת התפקידים המיוחדים המוטלים על היחידה, וגאה על זכותו לעשות את המלאכה, יודע ומכיר את עבודתו.

כי אכן, ברור לאנשי היחידה כי הקמת חיל קומנדו ימי — נחיתה — אינו דבר של מותרות, אלא, בתנאים הגיאוגרפיים של ארצנו, אשר רוב גבולה על הים, הכרחי הדבר לקיים כח צבאי רציני אשר יהיה מסוגל לפעול נגד כל פולש מצד הים. יתר על כן, הכרחי הדבר מבחינה צבאית לקיים בידינו את האפשרות לאיים בתמידות על חופי האויב. ככל שיגדל האיום — ירבו הסכויים למנוע את האויב מנסיונות של פלישה מחודשת לארצנו.

לכשתשאל את מפקדי היחידה אם הם סבורים כי יש טעם לקיים את היחידה במלואה גם בימי שלום, יענו לך, כי לדעתם, דוקא בימי שלום, כשהיקפו המספרי של הצבא שלנו יקטן, הכרחי הדבר לאמן לפחות חלק ניכר מהצבא בימי שלום לפעולה משולבת, בים וביבשה, והצדק אתם. ודי לחכימא...

ברור לכל העוסקים בארגון ואימון היחידה כי הרמה המקצועית וכשר הלחימה של החייל ביחידה חייב לעמוד על רמה גבוהה. תקופת האימונים קשה וממושכת יותר מאשר בצבא היבשה, ולא רק משום שעל החייל לעבור מדה רצינית של אימונים ימיים, אלא גם משום שהאימון היבשתי חייב לחתור להישגים גבוהים. בחנוכו של החייל למלחמת קומנדו אשר הצלחתה תלויה בראש וראשונה ברוח הקרב של כל חייל, בכח הסבל שלו, בזריזותו, אומץ הלב והאיניציאטיבה האישית שלו.

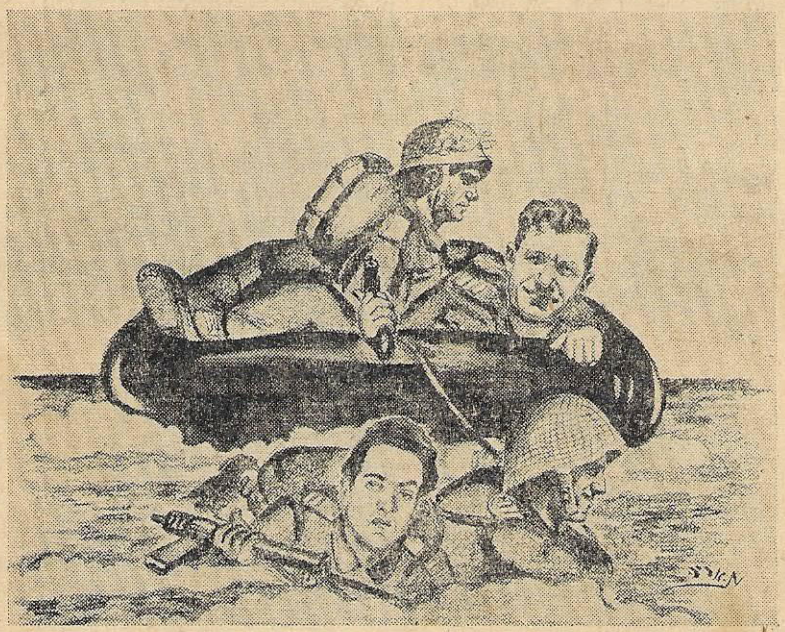

דמויות
ב„נחיתה"

לכשתבדוק את פרטי תכנית האימונים, הנוהג במחנה, המשטר, והרוח בה מתנהלים הדברים, יתברר לך כי אכן עלתה היחידה על דרך המבטיחה תוצאות רציניות ונדמה כי הנה הפעם, — בנגוד לפעמים הקודמות — עברה היחידה את שלב הנסיון וקיומה התקין מובטח.

האמנם מובטח קיומה התקין של היחידה?

חוששני כי עלי לענות על השאלה בשלילה. כי היחידה חסרה את הגורם העיקרי להתפתחותה — כח אדם. עד כה נתן ליחידה רק חלק מכח האדם הדרוש לה לפי התקן. וכיון שכך, לא יועילו כאן לא רצון המפקדים, לא הידיעה המקצועית ולא רוח האנשים אשר משרתים כיום ביחידה. אין להביא את היחידה למצב של כושר לחימה פוטנציאלי מותאם לתפקידים האופרטיביים והטקטיים המיוחדים לה בלי לתת לה את תקן כח האדם הדרוש לה.

נדמה, כי הדברים פשוטים. אך זה כמה חדשים שאין אוזן קשבת, על כל פנים, אין תוצאות רציניות לתביעות מטה היחידה המופנות למטה חיל הים. עובדה היא כי התגבורת הדרושה ליחידה אינה נתנת ואין עדיין לדעת מתי תנתן.

הבעיה המרכזית של היחידה היא, איפוא, עתה פשוטה. וכגודל פשטותה, כן גודל חומרתה.

הבו לנו כח אדם — ונעשה את המלאכה. הבו לנו תגבורת והיחידה תקום כשהיא מוכשרת ומסוגלת למלא את התפקידים המיוחדים המוטלים עליה.

ועוד הערה: כושר המעשה והיכולת הקרבית של יחידה מסוג זה אינה נמדדת רק במספר אנשיה, רמת האימונים וכושר הפקוד. יותר מכל גורם אחר קובעת כאן הרוח אשר בה חדורים חיילי היחידה.

לחיל הנחיתה דרושים אנשים נבחרים, אשר יבואו אליה בהתנדבות ומתוך הכרת הערך המיוחד והתפקידים המיוחדים של היחידה. על חיל הנחיתה להיות חיל מובחר לפעולות קשות ומסוכנות מאחורי קוי האויב. כושר לחימה ופעולה גבוה של יחידה כזו מהוה גורם בעל משקל רב במערכת הבטחון והתנופה של צבא ההגנה. יש, איפוא, לבנות את היחידה במהירות, ובחומר אנושי מובחר.

אברהם מ.

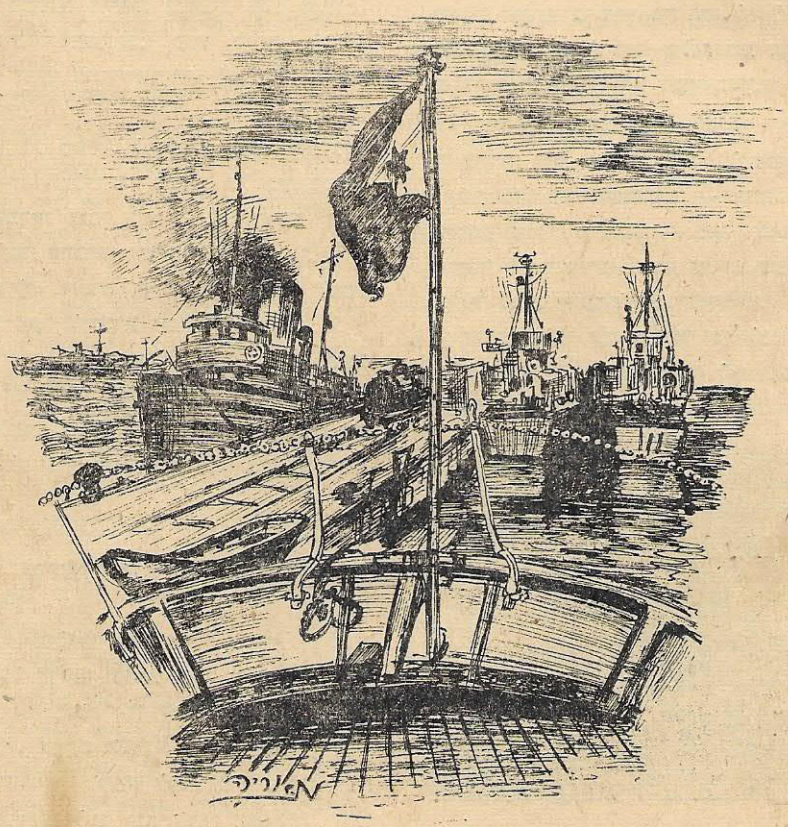

הגח"ל שלנו

(מפנקסו של מורה)

אתה תאמר גח"ל? — לא, כן! בא נא בטובך למחנה ולא תבחין בהם. אלה אשר רק תמול שלשום היו רחוקים מחיי הארץ, כבר לא תכירם, הפכו „צברים" במרוצת הימים המעטים. אמנם בשפת הדבור עדיין מתקשים, אך ההשתדלות להתרחק משפת גלותם רבה עד מאד. לא במעט עזר כאן הרצון העז של הבחורים, אשר נטשו מאחורי גבם את ביתם, חבריהם וקרוביהם והלכו לקראת חיים חדשים. ובמהרה הסתגלו לחיים. כבר תראם מקפצים ומפזזים כצברינו הקטנים ממש. אינם מתעצלים לקום בבקר, וכבר התרגלו יפה לתור האוכל. ולא פעם תשמע שירה עליזה על שפתותיהם כדי להנעים את הריצה, העמידה בתור, וכו'.

הבחורים עדיין צעירים, אחדים אף למטה מגיל הגיוס אשר „הגדילו" עצמם בכמה שנים. לא במעט עזר להם היחס הטוב מצד חבר המפקדים הנמנים על חברי „ההתישבות העובדת" ומבינים את לבטיהם של „הגח"לים" ועוזרים ופועלים מבחינה רוחנית וגשמית הכל למענם, ולכן היו ההישגים הראשונים: צמא לשמע דברים על הארץ, בצמא יאזינו לדברי־המורה, לכל מלה חדשה אשר תגיע לאזניהם.

עד מהרה אורגנה ספריה ל„קטנים" עבור הגדולים האלה, ובמרוץ הימים עולים הם לכתות של בית הספר, וכבר מדובבים עברית בימי השבוע. גם השירה שלנו מוצאת הד רב בלבות החבריא ועד מהרה ימירו את שירי הנכר בשירי הגאולה, מזמרת הארץ. אף מסבות השבת מעוררות בקרבם זיקה למסורת ישראל ולארצה.

יאמר לשבחם שישנם כמה אהלים אשר החליטו לדבר אך ורק עברית וההפרעות באות דוקא מצד אלה אשר אין להם די סבלנות לשמוע את גמגומם ומעדיפים את התרגום. דומני שלא ירחק היום, ו„מבצע השפה העברית" יהיה עטור נצחון.

אך חברינו אינם יושבי בית, או אהל; יש רצון לצאת למרחב, להכיר באופן מוחשי את מה ששמעו, וכך יצאנו לטיול בגליל..

„ופרצת־צפונה", כילדים לפני צאתם לטיול, המתהפכים כל הלילה על צדיהם וחושבים על טיול המחר, כן היו חברינו אשר זה רבות הכו למאורע. התכונה היתה רבה, צחצוח כללי, אריזת החפצים. הכל מוכן.

האוטו גומע מרחקים ומגיע לעכו. פרשת עכו אינה זרה לבחורינו, ידועים להם יפה אנשי המחתרת שבלו שנים בין כתלי בית הסהר ועוקבים ומפענחים את הכתובות ההרותות על גבי האבנים. עזה התרשמותם מהנקרות. דרכי הבריחה וחדר התליה.

הנקודה הקיצונית היתה אילון שעל יד הגבול הלבנוני, מקום שם נפגשו עם חברותיהם מתורכיה, ולבבית מאד היתה פגישה זו.

האוטו ממשיך לגמוע מרחקים ועורך סבוב יפה בגליל, עובר כפרים כבושים, וחניה במירון. שם התפללו החברים על קברו של רש"בי ובלב כולם תפלה שבקרוב יפגשו עם הוריהם וקרוביהם על אדמת המולדת.

נס צפת נגלה לפניהם מחדש. נוף הגליל והכנרת הרגין את הלב. הבקור בקבוצים השונים היה לגולת הכותרת בכל הטיול. בראשונה דגניה, ופרשת עמידת הגבורה בפני הפולשים הסורים. זקן המקום עטור שערות שיבה ספר על רובהו שבעזרתו הניס את האויבים. עומד לו הזקן על הטנק השרוף הנודע ומספר רשמים מאותם הימים, בו הפך אף הוא לחייל צעיר. אם כי לא הכל הבינו „הגח"לניקים" שלנו, בכל זאת עמדו פעורי פה ובלעו בחרדת קדש את דברי הזקן.

עדיין קלושים הם מושגיהם על החיים בקבוצים. על כן מוזרות קצת ומשונות היו שאלותיהם כשהגיעו לגניגר. „איפה כאן בית הסוהר"? — איזה עונש מקבל חבר כשאינו ממלא פקודה? — כמה חופש מקבלים?" וכו'. דרושה עוד הסברה מקיפה וחריש עמוק בקרב הצעירים האלה, בטרם יופנו לחיים האזרחיים.

חזרנו מלאי עדוד ורצון עז להמשיך ולראות הכל. כל זה היה רק קרש קפיצה לאימונים הבאים. בחורינו הראו לדעת כי יש על מה להלחם.

פי—נין.

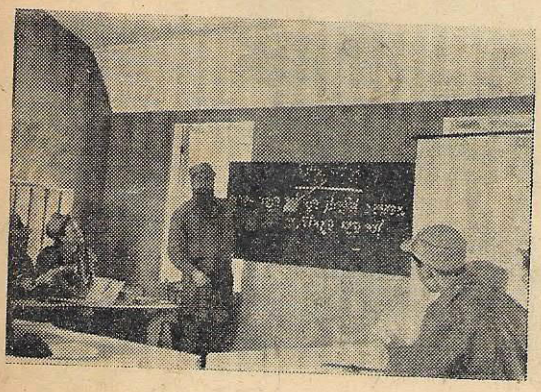

סירות נחיתה

לפי גורדון הולמן

הנצחון נועד לזה שיודע לחשוב מראש על סכנות העלולות להופיע כעבור שנים רבות. לפיכך, חייבות בנות־הברית תודה כפולה לאותם האלמו־נים, שהמציאו את סירות־הפלישה הראשונות זמן רב לפני שהחלה מלחמת־העולם השניה.

אפשר להניח בודאות כי האיש, שהציע לבנות סירות מיוחדות לפלישה בתקופה שהשלום עדיין שרר בעולם, ובפרט בימים שהמחשבה האסטרט־גית לא העלתה כלל על הדעת אפשרות של פלישה המונית מן הים, נתקל בקשיים בלתי־רגילים ב־„חלונות הגבוהים" של האדמירליות הבריטית. אף־על־פי־כן, על פי אחד הנסים שקורים בכל מדינה שיש בה חוש נסתר לחיים, אושרו כמה תכניות לביצוע, וחודש לפני שהתחילו הקרבות באירופה נעשו כבר נסיונות־ההפלגה הראשונים של סירות־פלישה מיוחדות.

סירות אלו נודעו בראשי־תיבות „ל. ק. א.", כלומר: סירות־נחיתה להתקפה. סנ"ה אלו היו ספינות קטנות ביותר, בעצם לא היו אלא סירות גדולות למדי. לפי התכנית, היה צורך לבנות אניות מיוחדות, שהיו מובילות עשרים סירות־נחיתה כאלו על סיפונן.

אכן, סירת־הנחיתה הראשונה אינה סנ"ה זו, אלא ספינה קטנה שנבנתה במזרח התיכון במלחמת העולם הראשונה. כבר בגאליפולי נתגלה הצורך בספינות מיוחדות כדי להביא במהרה צבא ואספקה בכמויות גחוצות לחוף הים. יותר מאוחר במלחמת 1914/18, משנפתחה המערכה בארם נהרים, נבנו במיוחד סירות שטוחות־קרקע, עשויות פלדה; בהתקרב סירה כזאת לחוף, אפשר היה להוריד לוחות־פלדה בצורת גשר בין הספינה והיבשה, כדי להעלות על החוף אנשים, ציוד, סוסים. ספינות אלו נודעו בשעתן בשם „סירת איקס".

רעיון סירת־הנחיתה הלך והתפתח, וכבר בסוף מלחמת־העולם האחרונה נבנו באנגליה ספינות גדולות למדי, שנחשבו בשעתן לשיא הבניה הימית הצבאית. אלה היו סירות־מנוע לנחיתה, או, כפי שהן נודעו באנגליה, מ.ל.ק. (מוטור לנדינג קראפט). סמ"נ היתה מסוגלת לשאת משא של עשר טונות, והיתה בנויה כך שכל אניה גדולה יותר יכלה בקלות לשאתה על סיפונה. סמ"נ התנהלה לא בעזרת בורג רגיל, אלא לפי עקרון חדיש ביותר (בימים ההם) — הדחף. אמנם, היה זה מנוע — דחף פריהיסטורי לגבי מה שהורגלנו לראות בשנים האחרונות, והסמ"נ התנהלה באטיות רבה. ספינת־המנוע לנחיתה לא השתתפה מעולם בקרבות ממש, משום שבנינה נסתיים למעשה לאחר שנחתמה שביתת־הנשק ב־1918.

ואחר־כך נשכח הענין כולו. איש בצי הבריטי לא השב ברצינות על ספינות־נחיתה בתקופה שבין מלחמה למלחמה. ורק עקשנותם של יחידים עשתה זאת שזמן קצר לפני ספטמבר 1939 שוב החלו לבנות, כפי שאמרנו, ספינות שעלולות להסיע פלוגות־נחיתה קטנות.

אכן, התפקיד הראשון, שניתן לסירות־נחיתה־להתקפה מסוג זה היה... להוציא את הצבא הבריטי מחופי נורבגיה, באביב 1940. זמן־מה אחר־כך השתתפו סירות־הנחיתה בהוצאת חיילים בריטיים מדונקירק.

אחרי יוני 1940 נפסקה, לזמן מה, בנית סירות־נחיתה במספנות הבריטיות. ואמנם, הימים היו כה קשים למדינה, וצרכי הספנות כה גדולים לעומת ההפסדים שנגרמו לה על־ידי הצוללות, שאיש לא העיז לפתוח בבנית מכשירי־התקפה במקום מכ־שירי־התגוננות.

אולם ההתקפה היא אמצעי־ההגנה הטוב ביותר. זאת התחילו להבין גם ראשי הצי הבריטי בימים ההם. ומכיון שהמספנות היו עסוקות ביותר, פנו לחברות ולבתי־מלאכה שלא היה להם עד כה שום קשר לים.

שליחי האדמירליות התקשרו עם כל בתי־החר־שת למתכת ועץ, והציעו להם לבנות חלקי־ספינות בשביל הצי. וכך נבנו, החל מ־1940, בבתי־מלאכה לקרונות־רכבת ורהיטי־פלדה, הרחק מחוף הים, חלקים־חלקים של ספינות־נחיתה רבות. חלקים אלה הוסעו אחר־כך אל הנמלים, ושם הורכבו.

היה צורך להעביר, אחר־כך, את הספינות המו־כנות למקומות שהצי היה זקוק להן. כדי לא להע־סיק מלחים מומחים במלאכת ההעברה, השתמשו בספנים חובבים — חברי מועדוני־שיט לשעבר,

אנשים שעברו את גיל־הגיוס, ושהיו עושים את שרותם למולדת בשעות שיכלו להציל מהמאמץ המלחמתי שלהם בבתי־חרושת ובמשרדים.

ולא עברו חדשים רבים, וכבר נבנו והורדו המימה הטיפוסים הראשונים של סירות־נחיתה גדולות להעברת טנקים וציוד כבד על פני הים. זה היה עוד בתקופה שבתי־החרושת לטנקים ב־בריטניה טרם הוציאו מקרבם את הטנקים עצמם... אולם סירות־נחיתה־לטנקים (ל.ק.ט. — לנדינג קראפט טאנקס) הוכיחו כי הן סירות יעילות מאד, למרות צורתן החדישה והמפתיעה. כי אכן, לעיני ספנים ותיקים, לא היו אלה אניות בכלל! ארכן היה בדרך כלל, מאתים רגל, ורחבן כשלושים רגל. בית קיבולן היה כ־350 טונות. כמעט כל כובד האניה ומכונותיה נמצא בחלקה האחורי, לפיכך אפ־שר להשתמש בנקל כמעט בכל שטל הסיפון לשם הטענת טנקים. המעקה בנבנה באלכסון, בזוית של 45 מעלות. בחלקים הקדמיים של הסירה, אין היא שורה במים יותר משלושה רגל (כמטר אחד). קר־קעית הסירה שטוחה ובנויה באלכסון, כך שהחלק האחורי נמצא כשבעה רגל מעל פני המים. הדבר נעשה כדי שהסירה תעמיק לחדור לחוף ככל האפ־שר, בזמן הנחיתה. דפנות המעקה עשויות כך שאפשר לסובבן על צירים בלי קושי, כך שהן מהוות מעין גשר מוכן בין הסירה לחוף. סירות אלו נבנו מפלדה דקה (3/8 אינטש), כדי שלא תשקענה עמוק במים. שני שלישים של השטח על פני הסירה מיועדים לטנקים, ויש אפשרות להצ־מיד את הטנקים לרצפת הסירה. שתי מכונות־דיזל בנות 500 כ"ס כל אחת מניעות את הסנ"ט. חדרי המלחים נמצאים מאחורי הסירה. והאמת ניתנה להיאמר כי אין „הדירה" נוחה ביותר. הגשר עולה כשלושה עד ארבעה מטרים מעל לספון. הוא נמצא, כאמור, בחלק האחורי של הסירה.

הצוות של סנ"ט הוא שני קצינים ועשרה חוב־לים ומלחים.

כשנכנסה אמריקה למלחמה, הפך ענין היצור לקל. אולם אז התברר שלא כל מלח ולא כל קצין מסוגל להשתמש כראוי בסירות־הנחיתה, וכי היה צורך לאמן את האנשים במיוחד לתפקיד זה. הקו־שי בשימוש בסירות־נחיתה הוא בזה שאסור לאבד אפילו רגע אחד שעה שספינת־הנחיתה פוגעת בחוף. כל פרט ופרט בצוות סירת־הנחיתה חייב לדעת את תפקידו על בוריו ולעשותו במהירות של בזק. כל היסוס, כל השהיה, עלולים לתת לאויב את הזמן להתאושש ולחסל את כל אנשי הקומנדו עד אחד. ובמקרה של נחיתה בקנה־מידה גדול, עלול כשלונה של קבוצה אחת לעכב, ואפילו לסכן, את הצלחת הפעולה כולה.

הנסיון הריאלי הראשון והקשה בא בדייפ. סי־רות־נחיתה נגשו לחוף והורידו טנקים על היבשה. הנסיון היה קשה. הויכוח אם נחוצה היתה הפלישה לדייפ, ואם הצליחה אינו מענין. לגבי אנשי־הצי, ששרתו בסירות־הנחיתה, היה זה נסיון שלימד הרבה, ושעזר, בלי ספק, הרבה מאוד בהכנת התכ־ניות ובהצלחת הנחיתה בנורמנדי.

סירות־הנחיתה השתתפו בכיבוש צפון־אפריקה, ואחר־כך בכיבוש איטליה. וחלק גדול מהסירות, שנגשו לחוף צרפת ביום הפלישה הגדול עברו כבר את כל השלבים הקודמים של המלחמה.

אכן, יש להזכיר כי בפעולות הפלישה הללו השתתפו גם סוגים חדשים של ספינות, שנבנו באמריקה. היו אלה אנ"ט (אניות־נחיתה לטנקים) ואנ"ר (אניות־נחיתה לחיל־רגלים). היו אלה ספי־נות שגדלן היה פי־עשרה מסירות־הנחיתה האנ־גליות הרגילות, אף כי נבנו הן לפי אותם העקרו־נות.

ספינות אלו — נודע להן פרסום רב בגלל הדלתות הרחבות שבחרטום האניה, והצלמים אות־בים מאוד לצלם אותן. דלתות אלו נפתחות לרווח־חה, וגשר־פלדה יורד בד בבד עם כך ומגשר בין הספינה ובין החוף. אניות אלו יכלו להעביר מס־פר אנשים גדול וציוד רב. ספינות אלו היו הגו־רם המכריע בהצלחת הפלישות על חופי אפריקה ואירופה במלחמה הגדולה.

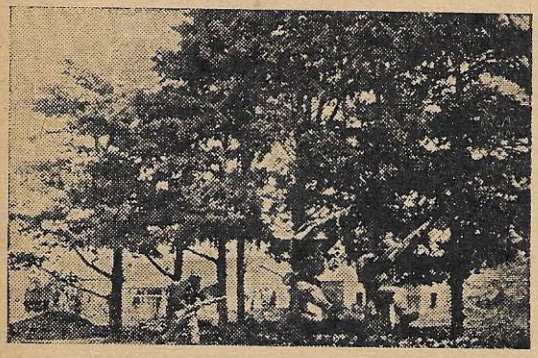

על נחיתה אחת

שתי יחידות־הנחיתה של חיל־הים המלכותי הבריטי מוכנות היו לפעולה זמן רב לפני שהגיעה שעתן לצאת לקרב במערכה על אירופה, ביוני 1943. ראש הפעולות המתואמות ידע לבדו באיזה מקום תיערך הפלישה. בחיל הנחיתה נודעה המטרה רק לאחר שעלו האנשים על ספינות, בסוף יוני 1943.

במשך שבועות רבים, לפני כן, ערכו תמרונים מיגעים אי־שם בחופי סקוטלנד. באניה נודע להם כי מטרתם היא סיציליה על חופי־החול שבה. שומה עליהם להשתיק את סוללות־החוף בקטע מסוים של חוף סיציליה הדרומית, על מנת לתת אפשרות לדיביזיה הקנדית הראשונה לעלות על היבשה ללא הפרעה.

ברגע שגילה המפקד את הסוד, הוציא גם מפות ותמונות מן האויר, והכל החלו ללמוד את השטח שבו ילחמו. המטרה נמצאה בנקודה הדרומית ביותר של האי. על הנוחתים היה להשתלט על רצועת־חול צרה, הנמצאת בין שני צוקי־סלע ששמם על המפה היה פונטה צ׳יריגא ממערב ופונטה קאסטלאצו ממזרח. לפי התכנית, צריכה היתה יחידת־נחיתה אחת, בראשותו של הלויטננט־קולונל (סגן אלוף) ב. ג׳. ד. לומסדן, לעלות הראשונה על החוף ולטפס מיד על הצוקים. החלוצים חייבים היו לחסל את האויב בראש הצוקים וליצור, על־ידי כך, ראש־גשר שעליו יתארגנו שאר אנשי יחידת־הנחיתה לשם התקדמות לתוך האי פנימה. על היחידה היה לחסל את כל עמדות־מכונות־היריה בסביבה ולעצור כל כח שישלח האויב מפנים האי כדי לעזור למגיני המבצר העצום, שנראה בקצהו המערבי של חוף־הנחיתה.

יחידת־הנחיתה השניה, בראשותו של לויטננט־קולונל ג׳. ק. מאנרס, צריכה היתה לעלות על אותו החוף עשר דקות לאחר היחידה הראשונה. מתפקידה היה לעבור על פני החוף שמאלה ולהתקיף את עמדות־המגן החופיות עד הגיעם לכפר סולארינו, במרחק כשני קילומטרים מערבה. לאחר שיטוהר ראש־הגשר מן האויב, יתאחדו שתי היחידות ויתבצרו על הגבעות כך שיוכלו להגן על האגף השמאלי של הדיביזיה הקנדית, בעת שתעלה זו על החוף.

התכניות המפורטות הביאו בחשבון שנויים במקרה שאי־אפשר יהיה לנחות באותו חלק מן החוף, או שאחת הספינות מאלה המובילות את היחידות תטבע — ואז תצטרך יחידה אחת למלא את כל התפקידים שהוטלו מלכתחילה על שתי היחידות.

כל חייל וחייל בחיל־הנחיתה, שעלול היה להשתתף בפעולה, ידע את התכניות בעל־פה לפני תום הנסיעה. כל איש ואיש ידע מראש מה יהיה עליו לעשות בכל מקום ובכל שעה של הפעולה. הכל ידעו שההתנגדות תהיה חזקה מאד. ההכנות הביאו בחשבון אפשרויות שונות של התפתחות הקרב, ובעלי התכניות לא השאירו מאומה ליד המקרה.

אור ל־10 ביולי התקרב חיל־הנחיתה הגדול לחופי סיציליה. כל היום הקודם נשבה רוח חזקה והים רעש. עם רדת השמש שככה הרוח, אך הים טרם נרגע. היה חשש שאי־אפשר יהיה לרדת מן הספינות בכלל.

הלילה היה בהיר: הירח ברבעו הראשון. בחצות, עת נמצאו ספינות־הצבא במרחק שמונה מילין מהחוף, נכנסו חיילי־הנחיתה לסירותיהם. סירות אלו הסתדרו בשתי שייטות והתחילו לנוע לקראת החוף.

כששקע הירח, נראו לפתע אורות חדשים באופק. היו אלה הלפידים שהטילו מטוסי הרא״ף על העיירה פאקינו, צפונית־מזרחית מחוף־הנחיתה. אחר־כך נשמעו התפוצצויות ולהבות עלו מהעיר. הרא״ף הבטיח להצית את פאקינו, כדי להראות את הדרך לחיל־הנחיתה — והוא מלא את הבטחתו.

אחת מסירות־הנחיתה הוכרחה לחזור באמצע דרכה, משום שהמנוע פסק לפעול. כמחצית מחייליו של קולונל לומסדן היו בסירה זו; הם בכו ממש בכעס ואכזבה. הגלים גברו בהתקרב הסירות לחוף, ויש ושטפו את הסיפון, בהרטיבם את החיילים. בסירה אחת נפרצה הדלת הקדמית, והמים זרמו בכח לתוך הספינה. כדי לתת מקום לחבריהם לטפל במשאבות, כדי להוציא את המים החוצה, עלו רבים מהחיילים על חבלים וגגות קטנים שמעל לסיפוני־משנה. למרות המשאבות, עלו המים בהדרגה עד שהגיעו לברכים.

החיילים הטו את השייטת הקטנה כמעט למרחק מיל אחד מן הכוון שניתן בהוראות. הסירות פגעו בחול במרחק 200 מטרים מקו־החוף. היה זה הרגע המתוח ביותר בכל ההתקפה. האם הרגיש האויב בנוחתים? האם יפתח באש קטלנית ברגע שיעלו על החוף? או שמא בכל זאת לא הרגיש בהם. ספינות־עזר מוכנות היו, ממרחק מה מהחוף, לפתוח באש על עמדות האויב — אולם לפי שעה היתה עדיין תקוה כי ההפתעה היתה מלאה.

לפתע נשמע נפץ יריות רבות מהצוק. כל החיילים בספינות הרכינו ראש. אולם היתה זו אש תותחים אנטי־אוריים, שכוונה כלפי מטוסי הרא״ף אשר הופיעו מעל למקום.

השייטת הקטנה הגיעה בשלום לחוף הנחיתה והסתדרה ממולו. החיילים התכוננו לפעולה.

מכונת־יריה בודדת הפליטה צרור כדורים לעבר חוף־הנחיתה — ונשתתקה. אנשי הקולונל לומסדן קפצו לתוך המים, שהגיעו עד לחזיהם, והלכו לאט אל החוף, בהחזיקם את נשקם מעל לראשם. אחדים נשאו ארגזים עם תחמושת, ואחרים — כדים עם מי־שתיה.

אותה שעה היו המקלעים שעל הצוק שותקים. ומוזרה היתה שתיקתם. ידוע היה כי היתה עמדה חזקה לאויב על הפונטה (כף) קאסטלאצו, השומר על המבואות המזרחיים של חוף הנחיתה.

מעבר לחוף־החול היתה גבעה של אבן־סיד — ולא צוק של אבן קשה, כפי שסברו תחילה. החיילים יכלו לעלות על הגבעה בלי קושי, מבלי להניח את מטענם מידם. „כל הדבר נראה קל באופן מפתיע, קשה היה ממש להאמין שהדברים כל־כך קלים", כתב אחר־כך אחד הקצינים שהשתתף בפעולה. „קשה היה להאמין כי האדמה הזאת, שדרכנו עליה, היתה אדמת האויב, קטע ממבצר־אירופה האיום שכל־כך הרבה שמענו עליו".

אולם נראה כי על צוק קאסטלאצו העיק משהו על האנשים. מכונת־היריה התחילה לפעול שוב, והפעם פגעו כדוריה בכמה חיילים על החוף. מסירות־הנחיתה ענו הפעם באש ממקלעי לואיס.

הנחיתה עצמה נערכה במרחק מאה מטרים מהמקום שתוכנן. כל החיילים זכרו יפה, לפי המפות והצלומים, את המקום שבו פעלו, ואיש־איש הלך לנקודה שנקבעה בשבילו מראש. מבית בודד, משמאל לחוף־הנחיתה, הושלך רימון־יד, ובאו יריות מרובים. כן נשמעו קריאות באיטלקית. הנוחתים הפנו כלפי עמדה זו את מקלעי הברן, וכדורי־זרחן אדומים חפשו בחשכת הלילה את הטווח הנכון. עד מהרה נשתתקה העמדה כליל.

בינתים פעלו כבר יחידותיו של הקולונל למסדן נגד שומרי החוף. האיטלקים נמצאו בעמדות־אבן, שכוסו בגגות־קש על מנת שיהיו דומים מהים לבתי־אכרים. הם ירו כמה צרורות ממקלעים, אך היו נכנעים ברגע שהתקרבו אליהם הבריטים. כך הגיעו הנוחתים, בלי קשי רב, לפונטה קאסטלאצו עצמו. היתה זו עמדה מבוצרת, מוקפת גדרות־תיל. הקרב היה חריף, אולם קצר. מגיני המקום הרימו את ידיהם, כשהתקרבו אליהם הנוחתים, זרק לתוכם אחד האיטלקים רימון־יד. „התגובה היתה כזאת שלא עוררה יותר רצון לחזור על שיטה זו", העיר הקצין, שצטטנו לעיל את דבריו.

חלק מיחידת־הנחיתה, שחבריה מוכרחים היו לחזור לאניה, מלא בהצלחה את התפקיד שהוטל על היחידה כולה. הם פרצו דרך והתחברו עם הקנאדים, שעלו בינתים על החוף בנקודה קרובה, ושהתקדמו לפנים האי. שתי יחידות התקיפו עמדה חזקה שנקראה קאזה דילה מארצה, ששמרה על הדרך מפאקינו לספאקופורנו. הבנין העיקרי פונה ללא קושי, אולם שני מקלעים התחילו לפעול מפינות גדר־התיל. היורים נכנעו כשהתקרבו אליהם הנוחתים. צלף במגדל, הסמוך לקאזה דילה מארצה, הושתק אף הוא.

בינתים עקבו האנשים, שנשארו בספינות־העזר ליד החוף, כיצד עלו הרקיטות הירוקות, המורות על הצלחות, ואשר גילו להם את קצב ההתקדמות של הקולונל מאנרס. כל החוף, עד סולארינו, טוהר מן האויב, והנוחתים התבצרו היטב באגף השמאלי של ראש־הגשר. כשעלתה השמש, היה כל החוף, מסולארינו עד פונטה קאסטלאצו, בידי הנוחתים.

סירות־נחיתה, שהביאו קנאדים נוספים, הגיעו במספר רב אל החוף, והחיילים עלו ללא כל התנגדות. מעל למקום הקרבות רחפה טייסת של מטוסי „ספיטפייר", שהוכיחה כי הרא"ף מושל באויר.

משמרות חיל־הנחיתה והקנאדים מיהרו לתפוס את העמדות על הגבעות, החולשות על החוף, כדי להגן על רצועת החוף מהתקפה מפנים הארץ. השטח טוהר לחלוטין במדה כזאת שבשעה 7 בבוקר יכול היה כבר קצין בריטי לנסוע על גבי אפנע איטלקי ללא הפרעה בכל הדרך עד לפאקינו. האזרחים — אכרים ופועלים — בטוחים היו, כנראה, שכל ענין הפלישה אינו נוגע להם ולא יפריע למהלך עבודתם. הם חייכו, הצדיעו, והציעו סיגריות הומות לחיילים, שעברו בכביש. הם לא התנגדו כשהוחרמו עגלותיהם, הנהוגות בפרדות ובחמורים, והוטענו מקלעים, מרגמות ותחמושת.

אותה שעה נגשו סמוך לחוף סיירת ומוניטור, והתחילו להטיל פגזים על הביצורים, שנמצאו הרחק ביבשה. אניות רבות הצטופפו במפרץ הקטן, וסירות־נחיתה אצו מהחוף לאניות וחוזר חלילה. האויב לא הפריע במאומה.

הפעולה כולה נמשכה חמש שעות.

בטקס חלוקת התעודות לגומרי קורס א' לחובלים

ח"ן הים

צעד צעד אך בבטחון כבשה לה החיילת מקום נכבד בחיל הים. בתחילה, בתור פרט, במקום עבודה זה או אחר ולבסוף כחטיבת ח"ן שליד כל מחנה גדול.

לא קל היה להתרגל, ובפרט להרגיל את הבאים אתנו במגע, שאנו מהוים יחידה עם מנגנון וכל הקשור בו, שרוצות אנו להוות חלק אורגני של החיל, בו אנו עובדות, ויחד עם זה לעמוד על זכויותינו.

כיום, לאחר שהתגברנו על קשיים ואבני נגף, נוכל להציץ לתוך מחנותינו ובאחדים מהם לרוות רב נחת — למראה פנות החמד שטופחו, למרות תנאי הצבא הבלתי נוחים.

השג התלבשת הכחולה שאף הוא בא לאחר רב עמל ותלאות, מוסיף הרבה להרגשתה של בת ח"ן־הים ולא מעט למראה החצוני הנאה.

מספרנו בחיל הים משתוה ליחס הכללי בצבא ההגנה לישראל. אולם לא רבים היודעים מה גדול הבקוש בכל מקומות העבודה לעבודת בחורות.

מיותר להוסיף, כי בחילנו לא תמצאו קצין הראוי לשמו, שאינו מעסיק לפחות מזכירה אחת. וכיון שמספר הקצינים האלה אינו מועט, בלע המטה את חלק הארי שבנו ועדין לא שבע.

מקצוע ה„קשר" על כל פלגיו מעסיק מנין חילות גדול, בענפים השונים, ונעים לראות כיצד באים קציני הקשר לריב את ריבן של בנותינו בחרוף נפש ובהקרבה, למען סדר להן מקום שכון נח יותר בגלל עבודתן במשמרות. אך לא תמיד שורה האידיליה.

לא אגזים אם אציין, שלמעשה, כל הנזקק לסדור מה במטה או בכל משרד אחר, יענה לרב ע"י בת הח"ן, כי הקצין האחראי לא תמיד נמצא במקום או יכול להתפנות, ולנו לב פתוח ומבין...

מעציב יותר הוא ענין הרשויות השונות, ובפרט הסמכויות, שכל אחד נוטל לעצמו מבלי להתחשב בפקודות המט"כל חיל הים וכו'.

לא פעם נתקלנו בקצין שעשה דין לעצמו, בהענישו בלי חק ומשפט את אחת מפקידותיו, או מפקד מחנה זה או אחר, שהחליט לאסור חילת, למספר ימים, מבלי שידע שעובר הוא בזה על חק מפורש בחוקת השפוט, האומר, שחילת המשרתת בכל חיל או שרות או נספחת אליו, תשפט אך ורק ע"י קצינת הח"ן בסמכות השפוטית המ אימה. אך החילת מחסר ידיעה בעניני פרוצדורה לא ידעה לעמוד על זכותה זו.

ישנה גם תופעה מעציבה של חוסר הבנה מצד האחראי במחלקה מסוימת. רב החילות הכנסו לעבודה בלי הכשרה מוקדמת וממילא היה מקום העבודה מקום הכשרתן. וכאן, נתקלנו לפעמים בחסר סבלנות ורצון להבנה. העובדות מוכיחות שרצון טוב של אחראי בעבודה יצר קרקע מתאימה ליצירת עובדת מוכשרת ומסורה.

חלק מהעבודות יהוה מקצוע בחייה האזרחיים של נערה זו או אחרת ויהא זה פתרון חשוב בהקף הרחב של מדינתנו הצעירה אם תוך השרות נפתור את בעית השקום של האנשים.

מעוט שרישומו נכר

שאלני ידידי מחיל־הרגלים: משום מה כה מעטות הבנות אצלכם? במחנות שלנו, הוא, על כל צעד ושעל תפגשן, אין מפלט מהן... וכאן?

אכן, שכח ידידי הפעם את המורשת הצעירה של היות האשה בצבא בכלל ובכוחות הצי בפרט.

בעוד שגדודי אנשי־צבא היו קיימים מאז ומעולם, הנה גדודי נשי־צבא, זו תופעה שנתחוללה בעשור השנים האחרון בלבד.

היה זה נסיון נועז נוכח הדעות הקדומות על מקומה של האשה במלחמה. ויש לציין שנסיון זה עלה יפה. במלחמת העולם האחרונה לא הכזיבה החיילת את התקוות שתלו בה. ואנו, מנסיון המלחמה למדנו, ונצלנוהו כדי להקים גדודי עזר של נשים כמסייעות למלחמתנו הגורלית.

נסיון מלחמת העולם עזר לנו בפעל היות ורבבות מבנינו ובנותינו נתגייסו בשעתו למלחמה באויב הנאצי. ואת פירות לקח הנסיון הקרבי אשר רכשו בשרות הזר, אנו רואים בשורות צבאנו הצעיר.

הבנות תרמו את חלקן בכל השרותים, חוץ משרות הצי.

מורשת מסורת היא בצי הבריטי כי אין לתת לאשה, באשר היא אשה, דריסת רגל על אניות הצי. זאת ועוד,

אלה שרישומן נכר ביותר...

ברור שגם בעמדות המפתח נמצא לעתים את החילת — הקצינה. באגפים השונים מתנהלים המש־רדים ע"י בחורות אחראיות, שאף הן לרב לא עסקו בעבודה דומה בחייהן האזרחיים.

אולם עקר גאותנו על הבנות אשר בים. אמנם מספרן לא גדול ומשתנה חליפות ולעתים רק אחת ויחידה משרתת באניה, אולם אף אחת מהן לא הכ־זיבה, ונהפוך הוא, רבים המקרים ששמשו דוגמא אף ל„זאבי הים" שבינינו. כמעט בכל הפעולות הידועות ושעדין אין מדברים בהן, נוכחו נציגותינו בתפקידי אחיות, מזכירות ועוד. לא היתה אחת מכל אותן פעולות פאר שצוינו ע"י ראש המטה או הע־תונות, שלא היתה שם יד חרוצה של חילת, שמבלי משים היתה גם גורם לשמירה על רמה מסוימת באניה.

בבסיסים הקטנים יותר, בהם עסוקה החילת לרב בשירותים ועבודה קשה למדי מבחינה פיסית, אולי האוירה החברית והביתית של הבסיס הקטן היא תגמול לכל ויש מחילותנו השוכנות חדשים רבים בבסיס מסוים.

בסקירה כללית מהוות הבנות בצי חמר אנושי טוב למדי גם מבחינת הרמה האינטלקטואלית. נכר בהן רצון רב ללמוד והשתלמות ורבות החילות המק־דישות לכך את זמנן החפשי לאחר שעות העבודה. יש להניח שיהא גם אחוז נכר שישאר לשרת בחיל גם בתקופת שלום.

רב הטפול עד היום הקדש לצורת השכון, שפורו ודאגה לנוחיות. אמנם רבה ההתקדמות בשטח זה לעומת התנאים ששררו בתחילה, אם כי עוד רב החסר.

למרות זאת השיג אחד ממחנותינו פרס ראשון בהתחרות בין המחנות במחוז חיפה לפי ההשגים בנצול השטח, דאגה לנוחיות, הצד האסטטי ומשרד מחנה מתאים. קבלנו 99 נקודות מתוך 100, חבר של ששה שופטים קבע זאת.

הקשיים הרבים בהם נתקלנו במאמצינו לשפור תנאי השכון, מקלחות חמות ארונות וכו', גרם להז־נחה מסוימת בשטחים אחרים, והם: תרבות, ספורט, קורסים פנימיים שונים ועוד.

מובטחני שרבות מבעיות הח"ן תפתרנה אף הן עם שחרור חילותינו הנשואות והפסקת התנודה הגדולה וקביעת הסדר סופי באגפים השונים של חיל הים.

מרים

הזכות לשרת בשרותי העזר של הצי הבריטי נתנת רק לנשים שהן ואבותיהן נתינים בריטיים. מובן לכן, שלמרות שרותן של אלפי בנותינו בצבאות הבריטיים, הנה בצי נעדר מקומן.

ויתכן, שזו נראית סבה למיעוט מספרן בחיל־הים שלנו. ואולם, לא כך הם פני הדברים. טעותו של ידידי, היתה טעות ראיה בלבד, הייתי אומר: טעות גוון, כי בעוד שאנשי הצי מופיעים זה עדן ועדנים במדיהם המיוחדים, הנה בנות הצי עטו עד הזמן האחרון מדי האקי רגילים, ולא נתבלטו במאומה מבנות השרותים האחרים.

ואשר לעצם שרות בנותינו בצי, עוד הגדלנו לעשות. בהסתמך על הדרגה המוסרית הגבוהה של אנשינו, העלינו בנות על ספינות הצי. והן ממלאות את תפקידן ביעילות הרצויה.

הבנות משתתפות בפעל בכל שרותי הצי ומתקניו, והן תורמות את חלקן בכל שטחי פעולותיו השונים.

יתכן, שרבים מאתנו טרם עמדו על היקפו של חלק זה, ופחות מכלם דוקא הבנות עצמן. משום כך החלטתי לערוך סיורים מלווי שיחות קצרות באגפים השונים, ולעמוד כך על טיב הענינים מקרוב. כדי לתת לסיורים אלה אופי נאמן, בחרתי את מטרת הסיור בלי כל שקול וכוון, כלומר — אל אשר ישאני הרוח...

והנה עומדות רגלי... במחסן־הכביסה. לפני נערה, עולה ממרכז אירופה, כנראה. היא מטפלת בחבילות הלבנים הארוזות המוגשות לה על ידי העומדים בתור, רושמת את מספרן הסידורי ומטילה אותן לעבר הערימה.

— איך אני מרגישה בצבא? — עונה היא לשאלתי — אני מחכה לשחרור.

— לזאת מחכים כלנו, אבל... עד השחרור.

— אני משתדלת למלא את חובתי. ובאמת, זה אמנם בסך־הכל חולצה נקיה ונעל מתוקנת. דברים פעוטים לכאורה, אבל חשובים לאין־ערוך למלח. זאת אני יודעת להעריך.

— זה אמנם משעמם לפעמים — אומרת הנערה במרכזית הטלפונים — אבל מוכרחים ליצור את הקשר ולהתמיד בו. בדרך כלל יש כאן בחורים נחמדים אחרי התורנות...

במשרד התשלומים עוסקת אחת במניין שטרות. לידה קופת ברזל נעולה. היא מנופפת את המפתחות בידה ואומרת בחיוך: יש כאן הרבה כסף, אבל מה יוצא לי מזה?... העבודה? בחור לא ייטיב לעשותה מבחורה. תן בבקשה את פנקס המגויס, — היא פונה אל אחד המחכה לתשלום.

בכניסת בנין המטה יושבת נערה שתפקידה להנחות את המבקרים למחוז חפצם.

— משעמם? לגמרי לא. עוברים כאן הרבה אנשים במשך היום. רובם באים „סתם ככה", כך שיש להם פנאי לשיחה קלה. אתה למשל... — היא מסיימת בבת צחוק.

— הקשי העיקרי בעבודתי הם „הארטיסטים" — אומרת האחות החינגית בסינר הלבן. — בחור בודאי שלא היה מחזיק מעמד. לרוץ באמצע הלילה אל חולה בצריף. להיות נתון לקפריסות של כל חולה, הרואה בהן את זכותו הטבעית. בעיקר מצטיינים בכך ה„ארטיסטים", בגללם סובלים החולים האמתיים. זה החסרון שבחיי הצבא — נולדים „ארטיסטים"... מילא, נחכה לשחרור. מה כואב לך? — היא פונה אל אחד שנכנס כפוף וצולע ופניו — מסכת ייסורים.

— מה דעתך על תפקיד הבנות בצבא? — פונה אני אל אחת עונדת שלשה סרטי כסף על כתפה.

— הו, הו, — נתנה עלי בקולה — הן ממלאות תפקיד נכבד בהפרחת השעמום מהראשים הנבובים שלכם...

נמלטתי אל ה...אלחוטאית על האניה.

— להפליג זה תענוג אם אין סערה והתורנות נסתימה, — אומרת היא בהסיטה הצידה את האזניות — אומר את האמת, לראשונה פחדתי במקצת, יחידה בים בין כל־כך הרבה בחורים... אבל נוכחתי שזה פחד שוא. אני מתמצאת ובקיאה בתפקידי ובכלל... הבחורים נחמדים מאד.

המגישה בחדר האכל, עולה חדשה מרומניה, אינה שולטת בשפתנו כהוגן. השיחה מתנהלת חציה אידיש וחציה עברית.

— בשביל „יידישע סולדאטן" — אומרת היא — „לעשות הכל"...

מנהל המחלקה במטה, מתאונן כי „הן" משחקות

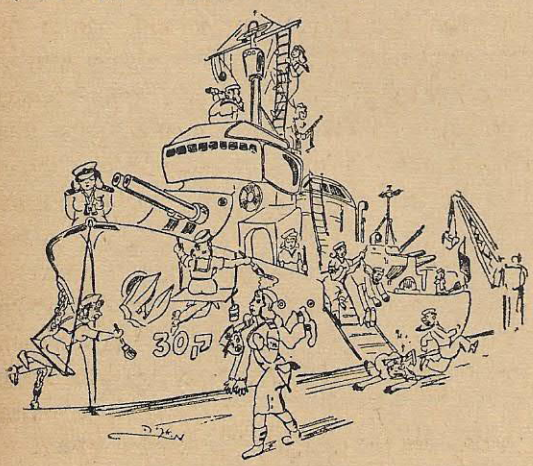

הח"ן ליד ההגה: פעולת „טהור" בצי...

יותר מאשר עובדות. נחליף אותן בבחורים — הצעתי לו — יש כאן מחלקות המוכנות „לקלוט" את „ויתוריך"...

— לא! זה לא... — ענה הלה בהתחמקות — אפשר בכל זאת להסתדר. הרי אין לומר שהן אינן עושות מאומה...

מפקד יחידת הנחיתה נכסף ביותר למין היפה: הבחורים כאן חסרים עדיין הוי מגובש וחיי חברה מאורגנים. אילו אפשר היה „להשיג" כמה בנות, נניח עשרים... אבל קשה „להשיג"...

הבחור כהה־העור וספוג השמנים, מן הסדנא, מתרעם: — בחורות נחמדות, אחת אחת „בחיאט דינאק", אבל „זה לא הולך לי" אתן... מתגאות...

— אילולא הבנות שעל הספינה — אומר סמל הספון — היו החבריה הופכים ל„חיות" ממש. כך הם לפחות מתרחצים יותר ושומרים את מוצא פיהם...

קצין צעיר, טוב־מראה, מסלסל את שפמו בניחותא: — בחורות בצי? למה לא? אבל „אין מספיק"... עוד חיילת לח"ן עוד חזית לחייל ו...לקצין — נחפז הוא לסיים ופוזל בגניבה לעבר שני הסרטים החיוורים שעל כתפו.

כה סובב אני פה ושם ותוך כדי סיור וחטיפת שיחה, מתגלית תמונה חיה של הסתגלות הבנות ושלוב חייהן במערכת חילנו.

מאות נערות משרתות בחיל־הים. אחוז קטן ביחס לעומת „המין שכנגד", ואולם רישומן ניכר היטב, ואם כי הוא מתעמעם־מה תוך שגרת החיים האפרוריים היומיומיים, הנה לעתים, תוך שיחה קלה או הצצה לצדדים, אתה מרגיש ב„תגלית" פשוטה לכאורה, כיצד חיה זו על ספינה, כיצד מטפלת שניה ב„ארטיסט" ושלישית בהגשת מנות. ונוכח, מבלי־משים, כי משהו נשיי, סמוי מרכך בכל זאת, במדת־מה, את אורח החיים הצבאי הנוקשה. ואם אומרים כי צבאנו מנומס יותר, חברותי יותר, אדיב יותר ועוד כמה דברים „יותר" מן הגויים, בודאי שחלק גדול מ„יותר" זה נזקף לזכותה של „היא" שבינינו.

בן־ציון

נשים בצי הבריטי

מאת הייזל הנקינס האליקן

הנשים, ששרתו בצי הבריטי בשתי מלחמות־עולם, לא הוכרו עדיין על־ידי האדמיראליות כשרות ימי — אף כי כל הדינים־וחשבונות הרשמיים ונאומיהם של ראשי הצי היו מלאים הלל לנשים, שמלאו תפקידים אחראיים וחשובים עד מאד.

הן היו ידועות בצי בשם „ורין", שהוא ראשי־תבות של שם השרות: נשים בשרות הצי המלכותי". הן גויסו בשעה שהמלחמה הימית הלכה וגברה, וכל מלח דרוש היה באניתו בלב־ים כדי להבטיח את הקשר בין האיים הבריטיים לבין ארצות־הברית. כי האי הקטן, ביחס, לא יכול היה לחיות אפילו חודש אחד אלמלא יבוא צרכי־אוכל וחמרי־מלחמה מעבר לאוקינוס.

ראשי הצי — זה „שרות הגברים" המסורתי — הסכימו למסור תפקידים אחראיים על היבשה לנשים. ועד מהרה נכנסו הנשים לשרת בכל תפקיד שלא דרש נסיון קודם וידיעות מבוססות באסטרטגיה או ימאות מעשית. אחדות מהן קיבלו גם תפקידים שקרבו אותן כמעט לגמרי למעמד הגברים: הן נהגו בסירות־המנוע בנמלים, אותן הסירות שהעבירו קצינים מהיבשה לאניותיהם. ולבסוף מסרו לידיהן תפקיד צבאי ממש: הטילו עליהן להעביר דואר בסירות־מנוע קטנות. המלחים בסירות אלה היו גברים, והאשה רק פקדה עליהם; אולם היא היתה האחראית לשלומו של דואר סודי וחשוב, שהיה מועבר מספינה אחת למשניה בקרבת החופים.

זה היה תפקיד מסוכן, ולא רק אחראי. הנמלים שמשו מטרות להתקפותיהם התדירות של הטייסים הנאציים. הפצצות נפלו לא פעם ליד סירות־הדואר הקטנות, שמהרו להביא פקודות ותעודות חשובות למפקדי האניות. הנשים הראו כי אינן נופלות באומץ־לב מחבריהן „זאבי־הים".

אחד התפקידים החשובים ביותר שנמסר כמעט כולו לידי הנשים היה שרות התחבורה. נשים למדו את הקודים הסודיים של הצי, ולמדו לפענח אותם במהירות ובדיקנות. הן למדו גם לשדר ולקבל ידיעות באלחוט. והן שמלאו כמעט את כל התפקידים בשרות הקשר. ה„ורין" נמצאו במרכזי הקשר של כל הנמלים הגדולים באיים הבריטיים. כל הפקודות לאניות בלב האוקינוס, כל הידיעות ממפקדי האניות על מהלך הקרבות — ה„ורין"

הן שטפלו בהן, הן שפענחו את הקוד שבהן נש־לחו, והן שמסרו את הידיעות למפקדים.

ולא היתה זו אך ורק עבודה טכנית פשוטה. רוב הנשים בשרות זה היו נשיהם או בנותיהם של אנשי־הצי. ומעשה ב„ורין" אחת, שקיבלה באלחוט ידיעה כי האניה, שבה שרת בעלה, טובעה על־ידי צוללת גרמנית. היא לא אמרה מאומה לאיש, אלא המשיכה בעבודתה עד תום משמרתה בשקט חיצוני ובדיקנותה הרגילה. כי זוהי מסורת הצי: למלא את החובה למרות הכל.

נשים הן שניהלו, בשרות־הקשר, את דרכן של שיירות האספקה שהגיעו לבריטניה מעבר לימים. קשר עם שיירה בלב־ים הוא ענין מסובך למדי, כל שיירה משתמשת לפחות בשבעים סימנים (כולם בקוד!). הנשים בערי־החוף ידעו ממש כמו את מטבחן את סודות תנועת השיירות בקרבת ה־חוף. והן ידעו כי ממלאות הן שרות לא רק לעמן, בדרך כלל — אלא לאחיותיהן הנשים, שהיו זקו־קות במטבחיהן מאד־מאד לצרכי־האוכל שהשיירות הללו הביאו מ־רחקים.

לא היתה זו העבודה היחידה שנמסרה לנשים. רבי־חובלים שירדו מאניותיהם, חייבים היו, בראש וראשונה, למסור דין־וחשבון לקצינות, שרשמו פרטי־כל מוסמך מדבריהם. היו נשים בשרות התחבורה, בתורת נהגות, ואפילו בתורת רוכבות־אופנוע. והן הראו אומץ־לב שלא נפל מזה של הגברים. מצטטים מעשה ברוכבת־אופנוע אחת, שנסעה בחוצות נמל פלימות בעת הפצצה. הדף־אויר של פצצה, שהתפוצצה לא־הרחק ממקום שעברה בו, הפילה ארצה והאופנוע נתרסק. היא המשיכה את דרכה ברגל, ולא היססה לחזור באו־תה הדרך, אף כי ההפצצה נמשכה עדיין.

לא כל התפקידים שנמסרו לנשים היו כה מענינים. רבות מאד מנשי ה„ורין" עסקו במשק־בית — בישול, נקוי, וכיוצא באלה — במחנות הימאים על היבשה. העבודה היתה קשה, שעות העבודה ארוכות יותר מאשר בשרות אזרחי מסוג זה. אולם נשים אלו ידעו כי הן עושות עבודה חשובה מאד, עבודה שעזרה לנצח במלחמה. וזה שעודד את רוחן. מבחינה מעשית היה בעבודתן משהו מועיל גם לעצמן: הטבחות, שלמדו במט־בחי־הצי המפורסמים לטובה בכל צבאות בריט־ניה, יכלו לקוות לקבל בלי קושי משרה של טבחת אחראית בכל מועדון או מסעדה ציביליים לאחר המלחמה.

בראשית מלחמת־העולם היו הנשים רק עוז־רות בשרות המטריאולוגי, למדו לקפל מיצנחים, וכתבו במכונות־כתיבה. אך עד מהרה נמסרו לידי־הן תפקידים חשובים ואחראיים, שמעולם לא סבר איש ב„ממלכת הגברים" שאשה תהיה מסוגלת לטפל בכגון אלה. נשים, על־פי־רוב, ניקו את כלי־הנשק באניות, שחזרו לתיקון לבסיסן, והן שעבדו גם במספנות.

כל הקצינות ב„ורין" הועלו מתוך השורה. אף כי הנשים נחשבות לשרות ציבילי, הורשו הקצינות ללמוד בבית־הספר הימי בגרוינויץ. הן למדו גם ענינים ימיים גרידא, כגון תולדות הצי, חוקת הים, הסברת תהליך המלחמה ומבנה האדמירליות.

המחנות, שבהם חיו ה„ורין" לא היו תמיד מה־סוג המשובח בי..ר. צרכי השרות הם שקבעו היכן צריכות הנשים לגור — והן מוכרחות היו לגור בבתים ובצריפים שנמצאו בקרבת אותו מקום. אך בתוך המחנה עצמו שררה רוח דימוקרטית גמורה, ובנותיהם של אדמירלים אכלו על שולחן אחד ושיחקו באותם המשחקים עם בנות פועלי־הנמל.

פרט אחר, שיש לזכור אותו תמיד: נשים אלו הכירו בלבן תמיד שהן עושות עבודה חשובה ומו־עילה — והכרה זו נתנה להן את אומץ־הלב הד־רוש לעבודה מסוג זה. אף על פי שהן נחשבו ל„ציביליות", ידעו הן, וידעו הממונים עליהן, כי הן מהוות חלק בלתי־נפרד של הצי הבריטי, על כל המסורת העתיקה והעשירה שלו, בהגנת המו־לדת וביצירת האימפריה.

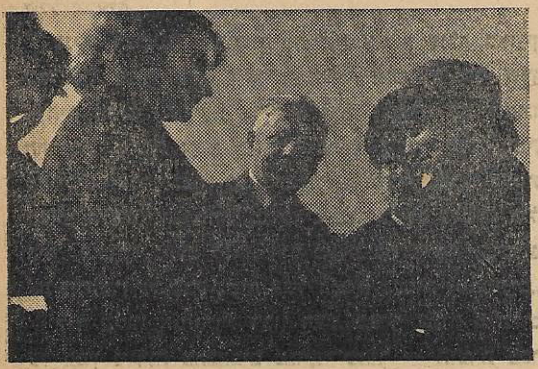

מפקדת ה„ח"ן" מסיירת בצי

כאן השתלט הח"ן...

(סיור בזק במחלקת הרשום)

לאחר עיקולים משונים במסדרונות בית המטה, הנך נתקל לפתע באכסדרה חשוכה, אטומה, שרחבה כרחב הדלת שבקצה. על הדלת צמוד שלט ירוק רשמי הנושא את שתי המלים — מחלקת הרישום.

בפקפוק־מה אתה מנקש על הדלת בקצות הצפרניים, ואחר היא נפתחת לרוחה...

ברגע הראשון אתה עומד נדהם. שפעת אורה מרצדת לפתע לפני עיניך ובהק הכתלים הלבנים, העבים, משכיחך כהרף־עין את אפלולית האכסדרה.

החדר, רחב־ידים ותקרתו קמורה. עיניך נמשכות מיד לתווך. שם, ליד העמוד הנצב בלב האולם, שוכן־כבוד ה„מזבח" הלא היא הכרטיסיה הראשית אדומת הגוון. על שלחן רחב שלוחו סדור מגרות מגרות, נצבים אלפי כרטיסים אדמוניים קטנים. כרטיס לאיש. ליד „קדש־קדשים" זה, סמוך לעמוד, שם מקומו של „הכהן הגדול" היינו — מנהל המחלקה (בלשון חילונית). משוקע הוא בכורסה נוחה, מהודרת־מה, וצופה בעין בוחנת על „ממ־לכת הרשום" הנתונה לחסותו... „במשך שני רגעים בלבד, אני יכול לומר לך, את מקומו ותפקידו הנוכחי של כל איש בחיל־הים" — אומר הוא לי אגב הצבעה על השלחן עמוס הכרטיסים.

עומד אני לידו וסוקר אתו את „שטח שפוטו". מסביב ליד הקירות, נצבים שלחנות עמוסי כרטיסים, תיקים ודפים מכל המינים והגוונים — שלל צבעים על־פני הרקע הלבן של הקירות. ומאחורי השלחנות, רכונות על גלי הנייר שש, שבע או שמונה נערות חמודות, כמוהן ככרטיסים, חומות שחורות, בהירות וכהות — גם־כן שלל צבעים.

פניהן רציניות ומרוכזות וחריקת עטיהן עולה באזניך כמלאכת נסור של כרעי חרגולים המפזזים על שדה פרחים אביבי. חרושת הרישום היא, המעלה את שאונה החרישי. מחכך אתה בגרונך מעין שעול יבש, ומיד מחייכים לעברך טורי שניים צחורות, וקצות צפרני העטים מצופי הלחלוחית הכהה, מזדקרים כמו באיום כלפיך. אילו היה „מאמין" נקלע לכאן, היה מעלה בודאי מיד בדמיונו את גן־העדן על שבע נשיו, אשר הנביא מבטיח למאמינים...

ליד שלחן ה„ראש", רכון ראש מארך עטור תלתלים, על קמץ ניירות צהבהבים מנוקדי־שחור — תוצרת מכו־נת הכתיבה. המזכירה היא, הרוכסת כרגע את הדפים בוויות כפופות.

בסמוך לה מטפלות שתיים בערימות כרטיסים גדלי־מדות בעלי גוון חום־בהיר. בראש כל כרטיס אפשר להבחין במלים — כרטיס אישי. האחת, שמנמונת בהירה בעלת פנים מחייכות, עומדת ומצמידה את הכרטיסים שנים, שנים, על־ידי נקישות קצובות במכשיר הרכיסה. חברתה מטפלת כרגע ב„לקוח", דהיינו אחד שטרם זכה בכרטיס אישי. רכונה על־גבי הכרטיס, כשטיפונת דיו מזהירה על קצה צפרן העט שבידה, היא מכוונת לעומת ה„לקוח" את השאלות השגרתיות. הבחור, כנראה, זחה דעתו מחמת „גן־העדן" בכלל ומשכנתו בפרט... ותשובותיו מחכימות והולכות:

— מה שמך?

— האם כבר שכחת את שמי, הרי אתמול עשינו הכרה?

— נשוי או רווק?

— מה דעתך על נישואין? נו, רווק רווק, הוא מפטיר כאשר זו מצופפת לעומתו את גבותיה...

ליד השלחן הסמוך מצוי „במקרה" גבר. הוא צנום ושחרחר, ומשום מה אינו עושה רשם כאילו שפרה עליו נחלתו בממלכת הכרטיסים ו...הנשים.

והנה שלחן ועליו ערמות ערמות של כרטיסי שרות ופנקסי — המגויס, ונערה מתמרת כתמר מרכינה ראשה

במחלקת הרשום

עליהם. בסמוך לה, ליד ה„מזבח", היינו ליד הכרטיסיה הראשית עומדים „הוא והיא" של המחלקה ומחטטים בכרטיסים לפי רשימה שבידיהם.

העין סובבת הלאה ונתקלת בבאת־כוחו של הגזע הצפוני נערה בלונדינית גבוהת קומה שעיניה כתכלת מימי הפיורדים. תחת ידה כרטיסיה מיוחסת למדי, היא היא כרטיסית הקצינים. והיות ומספר הכרטיסים כפי שמסתבר, הוא עצום ורב מיני ספור ומיין, העמידו לה לזו הזהבהבה עזר כנגדה, אחד, קצין דוקא. כי כיצד יסבלו כרטיסי קצינים את מגעו (מגעה — מילא!) של נחות־דרגה?..

ועדיין לא תם המחזה. בפינה מאחורי העמוד הגדול מסתתרות שתים נוספות. קול תקתוק מכונות כתיבה עולה מן העבר ההוא. תקתוק מעין „בודדות ושוטפת" לסרוגין... ממקום תצפיתך המוגבל, יכול אתה לחזות רק בשפעת שער שחור ולקלוט באזניך את הנקישות.

מנהל המחלקה, איש במיטב שנותיו, מחייך נסתרות כמבין למבטי השלוחים לכל עבר, והריהו עומד לידי כנכון להדריכני ולספק את סקרנותי. משחש אני בכך הריני נחפז לשאלו:

כיצד „דופקת" העבודה, איך הן עובדות?

נו — משיב הוא בשקול מתמהמה — אילו רק היו רוצות להשתדל... אבל מה אפשר לעשות להן?...

אני סוקר בחשאי את ה„חזית" ומסכים עמו:

אין מה לעשות תסתפק בזה שאתה ממונה על „גן־העדן" של מטה.

— גן־עדן, אתה קורא לזה, נו, בא ואראה לך את התוצרת של הפירמה „גן־עדן"... והריהו שולף קומץ ניירות ורדרדים, העתקי־שמש של תשריטים, ואומר:

הצץ באלו ותדע רשום מהו, ומה כוחו, ראה את זה: ולפני מזדקרות עמודות גבוהות ונמוכות ומעליהן כתבת: חלוקת החייל לפי ארצות המוצא. בספוק אני מבחין כי ה„צברים" מהוים את העמודה הגבוהה ביותר. התשריטים הבאים מדגימים את חלוקת החייל לפי הגיל, המקצוע, המצב המשפחתי, ההשכלה. גדול החייל בכללו, בהשוואה לגדול מספר מלחי האניות.

וכמו במטה קסמים נגולה לפניך תמונה מוחשית של הדבר הקרוי חיל הים. על ראשי עמודות וסביב עקולי עקומות מתגלמת התמונה.

ולפני שמספיק אני לעמוד על טיבן ופרטיהן של ה„תגליות", הוא גונז אותן ואומר, אגב קריצה: זה סוד צבאי. רציתי להראות לך כי מוטעה הוא הרשם המתקבל באילו גן־שעשועים כאן ו...התוצרת תוכיח...

— ...של „גן־עדן את גן־עדן בערבון מוגבל" — אני משיב לו בהיוך באחזי בידית הדלת.

הצירים חורקים והדלת נסגרת מאחורי גבי. אפלולית האכסדרה דמתה למסך הנופל על במת חזיון.

הים התיכון

שאלות ותשובות

1. **באיזו תקופה נשמעה הלשון העברית בכל חופי הים התיכון?**

בתקופת הפיניקיים דוברי ניב עברי שכוננו מושבות בכל הים התיכון וקשרו ביניהן, לראשונה, קשרים תרבותיים ומדיניים.

2. **אימתי היה כל אגן הים התיכון מדינה אחת?**

בימי הקיסרות הרומאית.

3. **מהן עמדות „הגוש המזרחי" בים התיכון?**

העמדות הקימות הן חופי אלבניה ויוגוסלביה.

4. **מי הם האישים היהודים ששלטו על איים בים התיכון?**

בעת המרד היהודי הגדול נגד הקיסר הרומאי מריאנס (117—118 לסה"נ) הכתירו יהודי קפריסין המורדים את ארטמיון על האי. במאה הט"ז מנה השולטן העותומני את השר היהודי דון יוסף נשיא לדוכס האי־נאכסוס בים האיגאי, והוא קיבל גם את כל קבוצת האיים שבו נאכסוס כלול (קיקלאדים). שר יהודי אחר הוכתר לדוכס האי לסבוס בים ההוא.

5. **מי הוא היהודי שהגביר את הכח הבריטי בים התיכון?**

השר בנימין דיזראלי, שביזמתו נעשתה בריטניה שותף בחברת תעלת סואץ, פרשה את שליטתה על מצרים וקפריסין, והחלה לחשוב על ארץ ישראל. השר דיזראלי ציין את מפרץ חיפה, קפריסין ואלכסנדריה, כשלש העמדות החולשות על הגישה אל התעלה מצד הים־התיכון.

6. **מהי התעלה הימית המלאכותית החשובה ביותר באגן הים התיכון כרט לתעלת סואץ?**

תעלת קורינטוס ביון, שמקצרת את הדרך בין שני מפרציו בני הערך של הים התיכון, הים האיגאי והים האדריאטי.

(שרות תרבות)

מדינת ישראל והים התיכון

ישראל מוקפת מדינות ערביות מכל הצדדים, פרט לצד הים. עיקר סחר־החוץ של ישראל — בדרכי הים. עיקר העלייה לישראל — בדרכי הים. הים הגובל עם מדינתנו סייע לה במלחמתה שלא תרעב ולא תנוצח.

גם בימי שלום. חשובות הדרכים היבשתיות המסתעפות מישראל, בעיקר הדרכים מן הים הזה או אליו. הדרך לאילת חשובה לנו כי תקיים בידינו תחבורה בעלת חשיבות בינלאומית: בין הים התי־כון לאוקיינוס ההודי, נתיב שיתחרה בתעלת־סואץ (גם כאן קיימת תכנית לתעלה). חיפה בימי שלום משמשת נמל גם לעבר־הירדן, לעיראק (כאשר מעיד ציגור־הנפט) ואף לפרס.

ברם, במקרה של התנגשות עם אויב בעל כוח ימי, דוקא הים יכול להיות לנו למקור סכנות רבות. אפשריים אז הרעבה, הפסקת עליה וסיכון הגנתנו (אפשרות של נחיתות לאורך חופנו הארוך). הכרחי לנו, איפוא, כוח ימי חזק: לשמירה על חופנו ועל האניות הבאות לנמלינו ויוצאות אותם.

כוחנו הימי מוכרח להתחזק, מפני שאין לדעת מי עלול להפוך לאויב לנו. אף המדינות השכנות עלולות ללמוד לקח ממלחמה זו ולהגדיל את כוחן הימי. מצבנו על החוף, יש בו כשלעצמו, משום גרוי לזולת. התעמולה נגדנו בעיראק התנהלה בסיסמה כי „פלשתינה היא החוף הים־תיכוני של עיראק", ואילו באיטליה, בימי מלחמת־העולם השניה, הבליטה התעמולה נגדנו את רצונה של איטליה לשלוט על אזור הים הזה כולו (מורשת רומאית) ואותנו — כמתחרה בכוח.

קיום צי־ישראלי והופעתו בנמלים זרים בימי שלום, — יש בזה משום פעולה למען הבטחת בטחונן של תפוצות ישראל. ואילו בימי משבר עלול צי חזק להיות למגן והצלה לנדחי הגולה.

חשיבותו הגיאו־פוליטית של הים התיכון פירו־שה: כל עוד תהיינה מלחמות בעולם, מועדים מימי הים הזה וחופיו למלחמות. חוף שאינו מוגן היטב ישמש מטרה לפולשים אם לא מתוך רצון לכבשו, הרי שמתוך כוונה להשתמש בו כמקום מעבר. חייבים אנו להקים במועדו חיל־ים חזק כדי לא להמחץ בהתגוששות־איתנים.

גם ליבשה של המזרח התיכון יש ערך גיאו־פוליטי רב. אך הים מקיל עוד יותר על פלישות ממרחקים.

הכרחית התישבות־ימית להגנה ימית: לשמירה על רצועת החוף הארוכה וכאוצר כוח־האדם לצי המלחמתי והאזרחי.

חשיבות מיוחדת כזו יש לכפרי־דייגים, הואיל ומצרפים הם את כל הטוב שבהתישבות חקלאית רגילה עם מפעל כיבוש־הים. התחנה לחקר הדיג הימי (בחיפה) מטפלת בשיפור המקצוע, שעיקרו הם שלושת מיני הדגים: המוליטה האדומה (הנקראת גם בורבוני, ובערבית סולטאן איבראה־הים), הבאקאלה, והסארדינים. יש גם מוסד להד־רכה ימית, בפיקוחו של החבל הימי לישראל, שפעולותיו נעשות בעיקרן באמצעות אגודות־ההד־רכה ובכללן „הפועל" ו„זבולון". הצבא מקים בית ספר ימאי: „מעוז הים".

מדינת ישראל מטפלת כבר עכשיו בפיתוח רב־ממדים של ימאות מסחרית. תדרשנה עוד ועוד אניות לעליית המונית ולסחר־החוץ הגדל בהקבלה לגידול האוכלוסים.

כיבוש הים יש בו משום הרחבת תחומי מדי־נתנו. כבר אחד מחכמינו הקדמונים אמר: „כל מה שלמערב ארץ־ישראל עד האוקיינוס הגדול — הרי זה ארץ־ישראל" הים התיכון הנו חלק בלתי־נפרד מארצנו גם מרחינת קליטת העליה וגם מבחינת הזכרונות ההיסטוריים.

שדות־הים שכבר נחקרו לשם הדיג הישראלי סמו לחופי תורכיה עולים בהרבה על שטחי הדיג המצויים בסמוך לחופינו אנו (אין הדיג מצליח יפה אלא במים שאינם עמוקים מדי). ביחוד נח־קרו סביבות מפרץ אלכסנדריתה והושם לב לשט־חים שמול שפך הנילוס. עם גידול מפעלנו הימי יהיה מקום להתפשטות נוספת מערבה, ולגידול כפרי־דייגים בחופינו. התפשטות זו תחייב הגנה ימית נוספת וגם תקל עליה. (ע"י גידול האוכלוסיה הימאית).

עבודות־הים וכיבוש־הים צריכים לעובדים ובו־נים רבים. יפנה החייל, המתכן את עתידו, אף למקצועות אלה, שהמדינה מעונינת בעידודם המתמיד ישחשיבותם הלאומית־חלוצית רבה.

(שרות תרבות־הסברה)

הנמל בחיפה

הנתת דעתך, בעת חלוף מכוניתך בדהרה על פני המשטח המבריק של רחוב המלכים הסואן והשוקק על גושי בניניו הגדולים, כי אך לפני שתי עשרות שנים בלבד היה עליך לעשות דרכך זו בעזרת סירה או שחיה?

בסיירך במתקני הנמל הגדולים, ברחוב הנמל הסמוך על מחסניו הענקיים, בבנין המהודר של תחנת הרכבת המרכזית וברחבה שטופת הירק שלפניו, הפנה נא את עיניך לעבר גלי הים המרצדים מנגד ונסה להעלות על פני חלקת המים התכולה את כל המראה שזה אך עתה ראו עיניך.

ואכן, השטח שעליו דורכות רגליך — קרקע הים הוא, ומן הים „נגזל". האדם הוא שהשיג את גבול הים לאחור לתוך המפרץ הרחב. הוא שהקים ליד הים הנסוג את גדול נמלי הארץ — נמל חיפה.

עם התגברות זרם העליה והתפתחות המסחר והכלכלה הא"י, נעשה הצורך בנמל חדיש מורגש ודחוף ביותר. והוחלט על הקמת נמל כזה. כמקום הבנין נבחר מפרץ חיפה שהוא הטוב במפרצי החוף הא"י.

הוקמה חומת אבנים שנמשכה בים מן המושבה הגרמנית ועד לתחנת הרכבת המרכזית. השטח שבין החומה לחוף מולא ויובש, כך, שנוצרה על השבון הים, רצועת אדמה בשטח של 340 דונם. על שטח מיובש זה בנויים כיום בנייני הנמל, מסה"ב, רחוב הנמל, רחוב המלכים והרחובות הסמוכים.

אחר שהושג השטח הדרוש למתקני הנמל, הוחל בבנין הנמל עצמו. מחפורות צפות העמיקו את המים, והחמר שהוצא שמש כמלוי לשטח המיובש.

מיום הנוכתו ועד עתה עברה על הנמל תקופת התפתחות גואה. בימות המלחמה הוא הפך לבסיס ימי חשוב עבור צבאות הברית בים־התיכון. ועם תם המלחמה שמש בקצב מזורז את צרכי הייבוא והייצוא של ארצות המזרח התיכון.

תקופה סוערת במיוחד בתולדות הנמל, היא תקופת הפנוי הבריטי מא"י ומעבר הנמל לידים עבריות. על תקופה זו ראוי להרחיב את הדבור.

עם התחלת המתיחות בארץ לרגל הכרזת הכ"ט בנובמבר, הוחלט להיאחז בכל מחיר בנקודות החיוניות של הארץ, שאחת החשובות בהן הוא נמל חיפה. הנסיון, כדומיו, היה קשה ביותר. עם פרוץ מעשי־האיבה, היה מספר העובדים היהודיים בנמל פחות מ־25% ממספר העובדים הכללי. הבריטים גלו יחס עוין, והשמירה בנמל נמסרה לידי הלגיון הערבי שאנשיו איימו בנשקם על העובדים היהודיים. למרות כל זאת לא נטש איש את משמרתו ורבים הקרבנות שנפלו למען בצוע משימה זו.

שחרור חיפה על הפנוי המבוהל של הערבים, גרם למחסור חמור בידים עובדות בנמל. הבריטים, בחפצם למנוע עכובים בתכניות הפנוי שלהם חפצו להביא לנמל פועלים ממצרים. ברור, שתכנית זו היתה כעצם בגרון

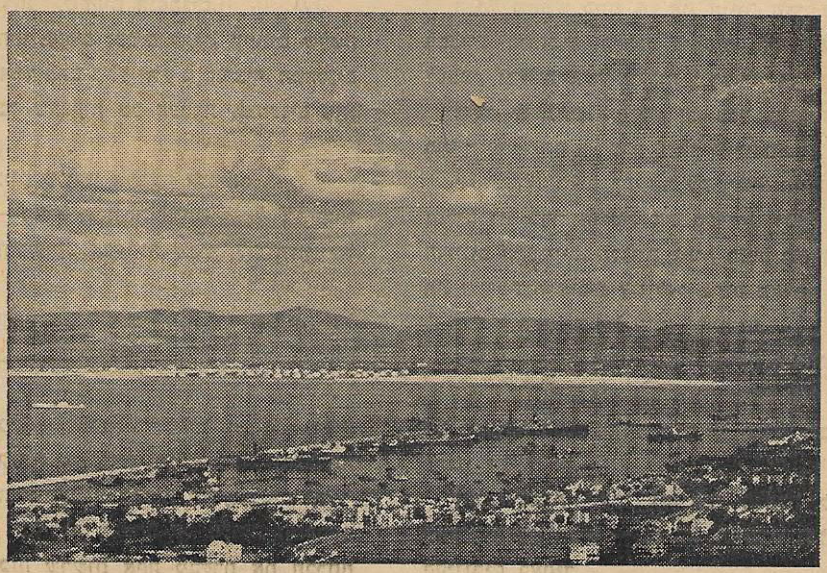

הישוב. מיד הוכרז על גיוס אנשים לעבודות הנמל. כל בית־חרושת בסביבות חיפה שחרר מיד 10% מעובדיו למטרה זו וכך נוצרה וקמה חטיבת חע"ץ הידועה שבטלה את סכנת ה„ייבוא" ממצרים.

מר רוקח, מזכיר הנמל כיום, יודע לספר על התכניות שתוכנו ובוצעו לקראת העברת הנמל לידינו. כיצד אומנו בקורסים מיוחדים פקידי נמל יהודיים, החל בפקידי מכס וכלה בפקידי הנהלה ופקוח, כך שיוכלו, בעת הצורך, ליטול לידיהם את הנהלת הענינים ולהמשיך בעבודה התקינה של הנמל. ואכן, הצדיקו הכנות אלה את התוצאות. רוב פקידי הנמל היו ערבים ואנגלים. ולמרות השתדלותה של ממשלת „תהו ובוהו" להשאיר את רשמיה גם בשטח הנמל, הנה ההנהלה היהודית הצעירה התגברה בעוד מועד על סכנה זו.

אחת התופעות המציינות את המעבר לידים עבריות היא עקירת נגע השחיתות משטחי הנמל.

עקירת נגע השחיתות, אומר מר רוקח, היתה המשימה הראשונה שלפנינו. פעולת העקירה התנהלה בשיטות שונות. הגורמים העקריים לשחיתות היו סדרי האדמיניסט־רציה הקודמת הרקובים. לפי „סדרים" אלה, נמסרו לידי פקיד ערבי יחיד הסמכות והפקוח על סחורות מעת פריקתן ועד צאתן את השערים, ודי לחכימא ברמיזא.

שיטת העבודה בנמל היתה שמרנית ופגומה מיסודה. השטח נחלק לשלשה אזורים מקבילים לחוף ולכל אחד מהם מונה מפקח מיוחד: אזור הרציף, אזור המחסנים ואזור השערים. סדור זה גרם לקשיים גדולים בשחרור הסחורות מפאת מרחב השטחים הנפרדים.

כיום החלוקה היא בקוים נצבים לחוף, קיימים שלשה אזורים. אלא שכל אחד מהם כולל חלק מן הרציף, המחסנים והשערים כאחד. כך שהפקוח על העברת המטענים הוא יעיל יותר.

הנמל מתנהל כיום על־ידי ארבעה אגפים:

1. אגף הים — מטפל בהכנסת אניות לנמל, בגרירתן ובקביעת מקומן ותנועתן. אגף זה מסור להנהלתו של רב־חובל הנמל.

2. אגף ההנדסה — מטפל בכל הבעיות הטכניות של הנמל, החל בהתקנת חבורי השמל, וכלה בחזוק המזחים וטפול במנופים.

3. אגף המטענים — מתחלק לשלש רשויות, רשות אחת: עוסקת בקבלת הסחורה מן האניה, והעברתה למחסנים. רשות שניה מטפלת בהכנת הדוקומנטים ותעו־דות־השער. ורשות שלישית מפקחת על בקורת השערים. מבנה האגף הוא כזה שרשות אחת מבקרת את חברתה ואחראית לה.

4. אגף ההנהלה — הוא המתאם את פעולת האגפים.

שטות חדישות אלה, שגרמו מאליו להגברת הפקוח, הועילו לא במעט לרסון השחיתות. ואולם ברור שחלק ידוע בחסול נגע זה יש לזקוף לזכות העדר החמר האנושי הגרוע, וכן לזכות הפעילות המשטרתית הנורמלית (מה שנעדר עד עתה).

מאז פרוץ הקרבות בארץ הושבת הנמל על ידי חברות האניות. ובגלל כך הפעיל הנמל עד אוקטובר 1948 רק כרבע מיכולת ביצועו. אולם מאז אוקטובר החלה עליה בלתי פוסקת בתעסוקת הנמל. להלן נתונות בהשואה לשנת 1947 הכמויות החדשיות של הטעינה והפריקה מאז הפנוי הבריטי עד היום.

טבלת הטעינה והפריקה

(שנת 1948 בהשואה ל־1947)

יולי	1948	$\frac{1}{4}$	הכמות	לעומת	יולי	1947
אוגוסט	"	$\frac{1}{5}$	"	"	אוגוסט	"
ספטמבר	"	$\frac{1}{3}$	"	"	ספטמבר	"
אוקטובר	"	$\frac{1}{3}$	"	"	אוקטובר	"
נובמבר	"	$\frac{1}{2}$	"	"	נובמבר	"
דצמבר	"	$\frac{1}{2}$	"	"	דצמבר	"
ינואר	1949	$\frac{2}{3}$	"	"	ינואר	1948

בקשר להשואה זו, מציין מזכיר הנמל, יש לזכור כי הנהלת הנמל שומרת בקביעות מקום פריקה עבור אניות עולים אשר ייבואן קטן ביחס, וכן את העובדה שבזמנו היה הנמל משמש את כל ארצות המזרח התיכון, וכיום הוא משמש רק את צרכי הארץ בלבד.

הנמל משמש כיום גם את אניות הצי. דבר זה גורם לבעיות מיוחדות בקשר ליחסים בין המנהל האזרחי לצבאי. ובעיות אלה הולכות ומוצאות את סידורן.

אשר לתכניות לעתיד. הן כבר מוכנות לביצוע — מחייך מר רוקח — כבר החלו במדידות...

משרד התחבורה התקשר עם חברה אמריקאית לפיתוח נמלים וזו כבר הגישה את סכומיה. וכעת הוחל בשלב הדיונים המעשיים. תכניות פתוח הנמל כוללות בין השאר את הארכת הרציפים עד לפי שתים מארכם הנוכחי. וכמו כן הגדלה מתאימה של שטח המחסנים.

מתכננים סדור מיוחד עבור פריקת תבואות. לפי סידור זה תפורקנה התבואות לפי שטת יניקה ע"י צנור שישאב את התבואה מבטן האניה ישר אל מגדלי תבואה מיוחדים שיבנו לצורך זה.

לפי התכנית יוקמו גם בתי מלאכה לתקוני־אניות. ואחרון אחרון חביב — גם הצי ומתקניו נכללים בתכניות הסידורים בעתיד.

אכן, עיר העתיד צופה זה מקרוב לעבר נמל העתיד.

שליחות ה־כ"ג

איך נפלו גבורים בתוך המלחמה

שמואל ב׳ א׳, כ"ה

באותם הימים לא היו אניות יוצאות לדרך בודדות ובלתי מוגנות. הן היו שטות בימים שיירות־שיירות וכל אחת היתה מצויידת בתותחים אנטי־אוירים במכונות־יריה מיוחדות נגד סכנות של התקפה אוירית, ובתותחים, פצצות עומק וכלי משחית אחרים נגד סכנת צוללות. השיירות לא יצאו לימים בלי ליווי של אניות משחית אוירוני סיור ומפציצים.

לא כך יצאו העשרים ושלשה. בסירת מנוע אחת ויחידה יצאו, בלא ליווי ובלא נשק להגנה מפני אוירונים או צוללות. הנשק אשר אתם היה מיועד לפעולה ביבשה; ואילו על הים היתה הסירה ללא הגנה.

ההפתעה, זה נשק הנועזים, נועדה להיות נשקם העיקרי. אבל בידי נועזים ההפתעה היא נשק רציני ויעיל. מדוע נכשל איפוא הפעם? מדוע לא הועיל? האם בהכנות שנעשו בארץ מקור הכשלון? ידוע, שלכוחות הפאשיסטים היו בני ברית וסוכנים בארץ ולסוכנים היו משרדים משוכללים והם יכלו להודיע כל מה שנודע להם. ואולי סתם מזל רע? אולי צוללת שארבה לטרף בים טרפה את הסירה על מטענה היקר והורידה אותה תהומה, בלי דעת את מי ומה היא מטביעה? אם נוקשה סירת־המנוע שלנו ע"י צוללת, אין לתמוה שלא ניצל אף אחד. סירת המנוע לא היתה מצויידת בסירות־הצלה. היו בה סירות־פלישה ואלה הותאמו רק למי־חוף שקטים. ועד היום לא נודע איך נפלו או ניספו העשרים ושלושה.

אך אחת אנחנו יודעים: הנועזים אינם. ומתי מספר, אלה שהכירום מקרוב, הם בלבד יודעים מה כבדה האבדה.

כמוהם היו מעטים. כמוהם תמיד מעטים בכל עם ובכל תקופה.

רכים בשנים היו; וכל אחד מהם קיפל בתוכו עולם ומלואו, עולם־בראשית, בטרם נתגלה, לפני שהוכיח ופיתח כל צפונותיו. אך המעט שנתגלה — הבטיח עתידות, רמז לגדולות.

כל איש מהם היה אחד, אישיות בפני עצמו, יחדיו היו זר. גם בתורת יחידה היו גוף הרמוני. יש לשמור זכרו של כל אחד מהם כאשר היה ויש לשמור את זכר המשותף שבהם כי מה שהיה משותף בהם — הוא צו לנו: צו הנאמנות, צו החברות, צו ההעזה, צו אי־הרתיעה.

י. נודד

דגל הצי בחצי־התורן לזכר חללי ישראל במלחמת הים

יום־ההגנה בחיפה היה לו המשך אתמול במסדר של חיל־הים שנערך על הים והחוף כאחד. היה זה מבצע־כבוד לזכר כ"ג הימאים הראשונים שיצאו להכות באויב במלחמת העולם, לחללי צי ההעפלה וצי המחתרת ולקרבנות חיל־הים במלחמת השחרור הישראלית. המסקר נערך על החוף כשלמולו שרידי האניה „חיים ארלוזורוב" אשר בדיוק לפני שנתיים הבקיעה את המצור של הצי הבריטי והתקרבה אל חוף הארץ, כשלקראתה משתערים בני חיפה כדי לקבל את המעפילים.

במסקר השתתפו כל השירותים של חיל הים: על החוף — קצינים ומלחים, תלמידים, חיילות חיל־הים ואנשי יחידות אחרות; ובים — משמר החופים. על מגרש הפיקוד שעל שפת הים עמד ראש מטה חיל־הים וקיבל את המיסדר. רק לפני שנה שימש מגדל זה מקום תצפית ובילוש לצי הבריטי שעקב אחרי אניות המעפילים.

אחרי הקראת פקודת היום מטעם ראש מטה חיל הים נסתדרו המחנות בחצי עיגול. הורדו הדגלים לחצי התורן והוקראה פרשת „יזכור". מעל האניות הוטלו זרי־פרחים לים כמנהג ימאים לזכר חבריהם שנספו. סוללות החוף ותותחי האניות כאחד ירו יריות כבוד לזכר החברים שנספו.

העשרי

התפקיד שהוטל על כ"ג הבחורים שיצאו בסירה, היה טיפוסי לפעולות קומנדו. הוא כלל בתוכו עבודת־חבלה והיה בנוי על הפתעה ופעולה קצרה ונמרצת. זאת צריכה היתה להיות „פעולה משולבת" ראשונה של אנשי הארץ. האוביקט היה — בתי הזיקוק בטריפולי. לכל הידיעות שהושגו התברר של־אורך החוף, במרחקים של חמישה ק"מ זו מזו, פזורות כיתות־משמר של סיניגאלים עם מכונות־יריה הקבועות בעמדות מבוצרות. בתי הזיקוק נמצאים במרחק של קי־לומטר וחצי מן החוף. על הגבעות החולשות על הסביבה עומדת בא־טאריה של תותחים ופלוגה או שתיים במצב הכן.

סירת־מוטור הנושאת עליה שלוש „סירות פלישה" קלות היתה צריכה להתקרב למרחק לא גדול מ־חופה של טריפולי. על הסירה צריכים היו להשאר שלושה אנשים משקיף אנגלי (שבטעות סופר אחר־כך, כי היה מפקד הקבוצה), צבי ספקטור ומכונן הסירה.

האנשים, בעמדם לרדת ב„סירות הפלישה", צריכים היו להתחלק ל־שלוש כיתות: אחת — לשמירה על הסירות; השניה — להבטחה לאורך מסילת הברזל העוברת מן החוף; הכיתה השלישית — היתה צריכה להתגנב אל תוך בתי הזיקוק עם חומר נפץ ולחבל. החבלה צריכה היתה להיעשות בעזרת „עפרונות־משהים" ומועד התפוצצויותיהם צריך היה לחול בשעה שה־חבלנים כבר יספיקו לסגת לסי־רותיהם. הנשק העיקרי שהיה ב־ידי החבלנים — נוסף לחומר־הנ־פץ — תת־מקלעים, אקדחים ופ־צצות. נשק זה לא יכול היה להיות מתוצרת אנגלית, כי אנגליה לא עמדה עדיין בקשרי מלחמה עם וישי. אותו גוף שגייס, חינך ואימן את הבחורים הוא גם שסיפק להם את הכלים. הפקודה היתה: לבצע את הפעולה בכל תנאי.

הבחורים היו מוכנים לכל. היו

ושלשה

ויכוחים על זכות השתתפות בפ־עולה. מי שאמרו לו להישאר — התקומם. לדוגמא: גרשון קופלר, שאימן את אנשי היחידה בז׳יר־זיצו, לא היה שייך באופן אירגוני

ליחידה ולא היה צריך לצאת עמה. אך הוא הצליח „להוכיח" את זכר־תו לקחת חלק בפעולותיהם של אלה שאימן אותם. המפקד צבי ש־הצטיין בפעולות הפו"ש בכשרון טאקטי בלתי־מצוי, הצטרף ליחידה יומיים לפני צאת הסירה.

התמרונים המוקדמים שנעשו ב־ים — במקרה בים סוער מאוד — הוכיחו את דיוק עבודת הימאים שלנו. הם נפגשו בחושך, בלב הים, במקום שנקבע מראש, בדיוק בש־עה היעודה וברגע הקבוע, הם הר־כיחו בפעולתם כושר־סבילות רב ואימון טוב.

ידוע לנו כי הסירה ואנשיה לא הגיעו למטרה. הפעולה לא בוצעה. סיבת הדבר לא נודעה עד היום. קשה לתאר יחידה טובה מזו. ההצ־דקה שלנו לריכוז כוחות כאלה ל־פעולה לא גדולה בערך היא כפר־לה: א. אילו הצליחה הפעולה, הי־תה זו מכה רצינית לתכניות הגר־מנים לרכז מספר גדול של אוירו־נים בסוריה שיפעלו נגד בנות־הברית (נזכיר את מרד עיראק, ש־חל בימים ההם והאוירונים הגרמ־ניים ש„צצו" בשדות התעופה של סוריה!). החבלה במחסני הדלק ש־בטריפולי היתה מקשה על הגר־מנים את ציוד האוירונים במזרח הקרוב; ב. ברצוננו היה להוכיח הצלחה בפעולה כדי שבנות־הב־רית תרצינה להשתמש בכוחנו. הפעולה לא יצאה אל הפועל וקשה להסיק מסקנות ולהשוות את פער־לתנו לפעולות הקומנדו. לו בוצעה הפעולה כפי שתיכנו, היתה מו־כיחה כושר אינדיבידואלי גבוה מאוד של אנשינו, התמצאות בלתי רגילה ויעילות פעולה של יחידות קטנות.

י. ש.

(מתוך „מגן בסתר")

מכתב למפקדה הבריטית

הסוכנות היהודית לא"י
המחלקה המדינית
ירושלים, 9.9.41

ללורד ג.
במפקדה הראשית למזרח התיכון,
קהיר

בתחילת מאי, שנה זו, קיבלנו הוראות לבחור מבין המשתתפים בקורס לימאות ופעולות סבוטג' קבוצה נבחרת של אנשים, שילכו לטריפולי לפוצץ שם את בתי הזיקוק לנפט. הסכמנו והוצאנו עשרים ושלושה אנשים נבחרים לתפקיד הזה. הם היו כולם בעלי נסיון שעמדו במבחן, בין המצויינים באנשינו. לאחר התכוננות מקיפה יצאה הקבוצה, ביחד עם מיג'ור בריטי, למחוז חפצה בשעות הבוקר המוקדמות של יום א' ה־18 במאי. הם נסעו בסירת מוטור גדולה ומהירה. „ארי הים", והיו מצויידים היטב. מלבד המצרכים והנשק, נשאו אתם משדר־קולט אלחוטי טוב, את הכמות הדרושה של חגורות הצלה ושלוש סירות קטנות. מסיבות ברורות השאירו מאחוריהם את הנייר־רות והתעודות שיכלו להעיד על זהותם, וקיבלו הוראות שבמקרה של עיכוב על־ידי הצרפתים, לא יגלו בשום פנים מי שלחם.

כדי להפחית את אפשרויות העיקוב מצד האויב, הוזהרו לא להרבות בשימוש במשדר. ביום יציאתם לדרך קיבלנו מהם רק שני אותות, האחרון בערך בחצות היום. זו היתה הפעם האחרונה שהיינו עמהם בקשר. ביום הפלגתם נשבה רוח נגדית לכיוון נסיעתם, ומפני כך, לאחר שחלפו יומיים מבלי שנתקבלה מהם ידיעה, חשבנו, כשם שחשבו שלטונות הימיה בחיפה, שהקבוצה לא יכלה להגיע למחוז־חפצה מפני הרוח הנגדית, ולכן שינתה את כיוון הנסיעה והלכה לקפריסין לחכות עד שתשוך הרוח. קיווינו לקבל מהם ידיעה בהמשך הזמן, אך מאומה לא בא. עברו ימים, ולא קיבלנו כל ידיעה. שלטונות הימיה וגם סוכנינו בסוריה חקרו הרבה, אך עקבות הקבוצה לא נתגלו.

כתוצאה מן היחסים המתוחים בין הבריטים והצרפתים, שהפכו אחר כך למשטמה גלויה, אי־אפשר היה לערוך חקירה נאותה. אך מיד לאחר הפסקת פעולות האיבה בסוריה חידשנו את מאמצינו לגלות את עקבות הקבוצה. שלחנו אנשים, שחיפשו לכל אורך החוף הסורי, מלאטאקיה עד לדרום מטריפולי. שוחחנו עם דייגים, נכבדים ערבים, פקידי ממשלה צרפתים וערבים, והגענו למסקנות הבאות:

א. קבוצת „ארי הים" הגיעה למחוז־חפצה המיועד או לילה או שניים לאחריו. אחדים מן החבורה עלו לחוף, אך כנראה שכתוצאה מן המתיחות הכללית ששררה אז, הוגבר המשמר בטריפולי, ועקבות אנשינו נתגלו.

ב. התנהל קרב בין הקבוצה שירדה והשומרים הצרפתים, ובין האנשים בסירה וסירת משמר צרפתית שבאה מנמל טריפולי. יש מקום לחשוב שבהתקפה על „ארי הים" השתתף מטוס.

ג. מספר מאנשינו נהרגו ללא ספק בקרב, והם וחפציהם נקברו בטריפולי והסביבה.

ד. הקרב נערך בלילה, והצרפתים נזהרו מאוד שלא יודע עליו דבר. רק מספר קטן של פקידי וישי נאמנים עסקו בענין, ונעשו כל המאמצים להשתיקו.

מ. ש.

קברניטים יהודים בציי העמים

קלאוד צ. בלוך / מפקד עליון של צי ארצות־הברית

בהצהרתו של סגן הנשיא האמריקאי וואלס, מיום ה־8 במאי 1942, על דבר המלחמה נאמר: „הרי זו מלחמה בין עולם של עבדות ועולם של חרות. כשם שבשנת 1862 לא יכלו ארה"ב להשאר עבד למחצה ובת־חורין למחצה. כך מוכרח העולם להחליט על נצחון גמור של דרך זו או זו". לא עבר כמעט יום שלא נקרא או נשמע על דבר מעשים גדולים של חיילים וקצינים יהודים בצבא האמריקאי, בחיל הים ובחיל האויר, הנלחמים לשם המטרות הנזכרות. כל הדרגות מיוצגות בדינים וחשבונות אלו. כאן מסופר על חייו ומעשיו של אדם שהגיע לדרגה הגבוהה ביותר של המסלול הצבאי במלחמת העולם השניה, האדמירל קלאוד צ. בלוך.

לפני שלושה דורות היגרו יהודים רבים מגרמניה לאמריקה. אלה היו אנשים צמאי חרות ורואים למרחוק, שהכירו שאין בגרמניה בשביל היהודי חיי חרות, חיים דימוקרטיים וחיים של שוויון זכויות, ולא במהרה יושגו שם חיים כאלה.

בין האנשים האלה נמנה סוחר אחד בשם בלוך, שם משפחה נפוץ מאוד בגרמניה, היה בו אומץ רוח והחליט לעזוב את מקומו באחת מערי השדה שבמזרח גרמניה ולצאת עם אשתו לקנטוקי.

לזוג הזה נולד בשנת 1879 בן, שקראו לו בשם קלאוד צ'רלס. הם היו עובדים חרוצים ואנשים ישרי לב וצנועים, שבעמדם ליד עריסת בנם לא עלה על לבם שילד זה עתיד להיות אדמירל בצי ארצות־הברית. יהודים מגרמניה לא יוכלו לצייר להם את זאת אפילו בחלומם.

הילד גדל ונתגלתה בו פקחות מיוחדת. תמיד נמנה על התלמידים המעולים בבית הספר ומשך עליו את עיני המורים בשאלותיו המיוחדות וגם בעלילותיו. במעשה הספורט היה מנהיג את חבריו ודרש מהם משמעת חמורה. ילדים רכים ומפונקים לא קלים היו חייהם בקרבתו. הוא אהב לשחות ובמהרה נתפרסם כשחיין הראשון והנועז ביותר. מעולם לא חסר אומץ לב ועוז נפש, בין בגופו בשעת משחק הקרבות ובין בעוז רוחו כלפי המורים והמדריכים.

במשך הזמן נתגלה שהלמודים הטכניים ומדעי הטבע מושכים את לבו ביותר. כשהגיע לגיל שעליו לבחור באומנות, החליט לבחור במשלוח יד, שהיה רחוק מאד מזה שרצו בו הוריו ואבות אבותיו.

החפץ של צעירים רבים להיות לקצינים, לא היה לו לחלום בלבד. הוא הכין את עצמו בדעה מיושבת ובכובד ראש להוציא את חפצו זה לפעולות, וכשגמר בלבו להיות לקצין הים, הפיק את מחשבתו ונתקבל באקדמיה הימית בנאפוליס.

לא היו ימים מועטים וגם שם הכירו שיש להם עסק בחייל שיש בו סגולות גופניות ורוחניות מיוחדות. ניכר היה בו שקצין זה לא ישאר בדרגות הנמוכות. אפיניים היו לו החלטה מתוך מנוחת הנפש, תוקף רוחני ותפיסה מהירה את המצב שלפניו. אומץ לבו היה רב כל כך, עד שחבריו בנאפוליס כינו אותו בשם האיש שלא ידע פחד.

דבר זה נתאמת במלחמה הראשונה שהשתתף בה הגבור הימי שלעתיד. הוא נעשה ל„אביר־מלחמה" בהיותו חייל צעיר במלחמה שבין ספרד ואמריקה. הוא הצטיין בהזדמנות הראשונה בדרך מיוחדת. ספינת אויב נפגעה, פרצה בה אש גדולה וראו כיצד היא שוקעת. החיילים הספרדים בקשו להנצל, כל אחד לפי יכלתו. אבל דבר זה אפשרי היה רק על ידי קפיצה לתוך הים. המלחים יכלו להנצל רק אם יבואו לעזרתם מן הספינות האמריקאיות. בלוך התנדב לכך והצליח להציל את אנשי האויב הנלחמים עם גלי הים.

במקרה דומה לזה קפץ לתוך הים כדי להציל מלחים פצועים שנכוו באש ספינות האויב. כיון שעשה זאת כמה פעמים ובדרך שסכן את חיי עצמו, הוכתר בכנוי „העוזר להציל את הספרדים מן הספינות הבוערות".

כך התחיל בלוך בעבודתו בחיל־הים. הוא עלה אחר כך מדרגה לדרגה, והשתדל תמיד לעמוד במקצועו על הגובה של הזמן. הוא בלע כל חידוש במקצוע הטכני הימי. בענין רב חקר כל ידיעה ממין זה והיה מוכן תמיד להוסיף וללמוד ולהשתמש בזה לטובת הצי של ארצו, אם הדבר הזה יש בו מן הטוב והמועיל. את ידיעותיו במקצועות השונים של השרות הימי הביע בעצותיו החשובות, שעוררו תמיד את לבם של אנשי המקצוע בגלל הכרתו את הענין על בוריו ודיונו הצלול והבהיר. המפקדה של חיל הים ידעה שקלאוד צ. בלוך נמנה בין קציני־הים החשובים ביותר של אמריקה, שאפשר למסור בידו כל תפקיד קשה.

המלחמה השניה, שנלחמו ארצות הברית של אמריקה הצפונית, כבר ראתה את בלוך כקצין ימי מנוסה בעל דרגה גבוהה. חייל זה ששקד תמיד על טכניקה של המלחמה והתפתחותה נתמנה לכהונה גבוהה. כמסתכל בטכניקה של המלחמה כבר הכיר במוקדם את הסכנות הכרוכות בצוללות. כדרך המועילה ביותר במלחמה בצו־

ללות האויב ראה את שיטת הלווי של אניות ההגנה. הוא צידד בזכות השיטה בזמן שלא זכתה עוד להכרה כללית, והוא היה אחד מן הלוחמים הנלהבים ביותר למענה בארצות־הברית.

כיום אנו יודעים, כמה מרובה היתה התועלת של לווי אניות ההגנה לשם שמירת דרכי הים. אלו לא היו האנשים האמיצים העומדים יום ולילה על הגשרים של אניות הלווי השומרות על חיי האנשים, והחמרים היקרים, בפני סכנות הצוללות, מי יודע מה היה בסופן של שתי מלחמות העולם. כי דרכי הים הן החבור בין אמריקה ואירופה ושאר מדינות העולם במלחמת העולם הראשונה, הביאו לצרפת את האנשים ואת החמרים היקרים שהביאו לידי הכרעה, ובמלחמה השניה הביאו לאנגליה ולרוסיה ולשאר חזיתות המלחמה. מה רב ערכו של הנצחון בקרב האטלנטי שבמלחמה זו. הנצחון בא בזכותם של גבורי חיל־הים, שאינם ידועים בעולם אלא מקצתם.

על שמו הטוב וערכו של בלוך בעיני החוגים הגבוהים של חיל הים בארצות הברית של אמריקה הצפונית מעידה העובדה, שהקפיטן קלאוד צ. בלוך קיבל בימי המלחמה הראשונה כמה פעמים את הפיקוד על המעבר בים של אניות הלווי וצבא באיזורי המלחמה. תפקיד זה מילא בלוך במידה נעלה. הוא גדל עם גודל תפקידו. הוא הוליך את אניות הלווי באומץ לב, בזריזות ובבקיאות אסטרטגית ותכסיסית וזכה לתהילות ולאותות הצטיינות מאת המשרד הימי על פעולתו החשובה שפעל לטובת ארצו ולטובת ארצות ההסכמה בתפקיד חשוב כל כך של המלחמה.

פעולות חשובות אלה לא נשתכחו גם לאחר המלחמה. להפך, המשרד הימי הראה תמיד כמה מחשיב הוא את סגולותיו של קצין ימי גדול זה. המפקד המצליח של אניות הלווי נתעלה בשנת 1923 בהיותו בן 44 שנים לאדמירל. זה היה רק אות אחד מה רב ערכו בעיני ההנהגה הימית של ארצו בשרותו האקטיבי. בשנת 1927 נתעלה האדמירל בלוך למפקד אנית המלחמה „קליפורניה".

האדמירל שעינו היתה פקוחה גם להבא על כל הידוש במקצוע הימי שנתחדש בכל העולם והתענין ביחוד בהתפתחות הנשק האווירי, הריהו מפורסם מעתה בחוגי בני ארצו כאחד מן הקצינים המעולים בכלל. ידיעותיו העיוניות עמוקות הן במידה בלתי מצויה. כמפקד הראה כמה פעמים שהוא שליט עד להפליא בצד המעשי של מקציע הקצינות. בלוך נעשה לאחד מן המומחים הגדולים ביותר במקצוע הימי של ארצות הברית.

כך היו לו לבלוך כל הסגולות כדי להשיג את המדרגה הגבוהה ביותר, שקצין ימי יוכל להגיע אליה בכלל במסלול חייו. בשנת 1938, בשעה שהעבים הקודרים כבר כסו את שמי העולם, וכל ארץ העמידה את הקצינים המעולים והמוכשרים ביותר בראש ההגנה שלה, קראו ארצות הברית של אמריקה הצפונית את האדמירל קלאוד צ. בלוך לעמוד בראש הצי שלהם, הוא המכשיר הנעלה והמזוין במידה הטובה ביותר של האומה האמריקנית. הנשיא רוזוולט החשיב תמיד את התפתחותו ושכלולו של הצי, זה שצ'רצ'יל אמר עליו בשנת 1941: „יש באמת להודות לאלוהים שהנשיא רוזוולט התחיל עוד לפני שמונה שנים לחזק את אוצר הביצור, את הצי האמריקני, שבלעדיו היה העולם החדש מוכרח לקבל פקודות מאת הדיקטטורים, אבל בעזרתו יש לארצות־הברית הכוח ליתן לאנושות שרות חזק וראוי לזכרון".

את הנהלת הצי הזה מסר הנשיא רוזוולט בידי האדמירל בלוך, שעד שנת 1940 עמד בראש המפקדה של הצי של ארצות הברית ובזה שימש בכהונה הגבוהה והחשובה ביותר שהגיע אליה יהודי. בימי כהונתו זו בצי פרצה מלחמת העולם השניה ובגורלו עלה להתאים ולמלא את התפקידים המכריעים בסיכסוכי העולם.

הדברים נתחדדו ובשנת 1941 נעשה ברור שיש להתחשב עם יפן כאויב הראשי. בזה נעשה הגליל הימי הארבעה־עשר, ובכלל האוואי, לגליל החשוב ביותר של אמריקה. האדמירל בלוך הלך לשם כמפקד. הוא נעשה בנמל הפנינים אחד משלושת הממונים הגבוהים של הצבא והצי במשך ההתקפה היפנית ב־7 בדצמבר.

בחלקו של צי ארצות הברית עלה התפקיד הראשי במלחמת העולם השניה. בגורלו ובפעולותיו של הצי הזה קשור שמו של הקצין הנעלה ביותר, הוא האדמירל קלאוד צ. בלוך.

יוסף קלירספלד

(מתוך „שרי צבא מישראל")

כש„הסבא" נקלע בין אנשי הצי...

הספינה

ע"פ ק. ס. פורסטר

„בשעה 12.05 נראה עשן באופק..." כתב המפקד.

למעשה, ראה את העשן לראשונה המלח קוימסבי, שמכר, רק לפני שבועות מעטים, עתונים ברחובות לונדון. הוא עמד על התצפית והסתכל במשקפת. לפתע השגיח בנקודה שחורה באופק — וקרא:

„משהו שם משמאל!" מרוב התרגשות שכח את כל ההוראות שלמד בשעתו.

אומרים „שם משמאל. מה אומרים, בעצם?"

„מ...אגף שמאל, אדוני."

„נכון. אך מוטב לתת גם את הכוון. מה אתה רואה על מודד־הכוונים שלך?"

„עשרים ואחד, אדוני."

„וכיצד אומרים זאת?"

„אני... שכחתי, אדוני."

„שמאל אדום הוא, וימין ירוק," אמר הלויטננט הראשון באורך רוח. והנה, עשרים ואחד אינו די ברור, נכון?"

„לא אדוני... כלומר, כן, אדוני."

„ובכן, עכשיו מסור את הדברים כהלכה. זכור כי אתה מתחיל במסירת המקום, שממנו אתה מדבר."

„ר... ראש התורן, אדוני. גוף באופק. אדום. שנים, אחד."

„מצוין, קוימסבי. אולם עליך לחזור על הדבר פעמיים. בודאי זוכר אתה כי אמרו לך כי בשעה שהתותחים פועלים, יתכן ולא ישמעו אותך בפעם הראשונה."

„כן, אדוני... כלומר, כן, כן, אדוני."

בראש הגשר עמדו המפקדים: רב־החובלים, קצין הטורפדאים, לויטננט הנביגציה וקצין־המשמרות. במקום

כיצד פועלת ספינת־מלחמה ומתכוננת לקרב, וכיצד היא לוחמת ומתאוששת מפצעיה — זהו תוכן ספרו של ק. ס. פורסטר „הספינה". המחבר, שכתב כמה וכמה ספורים, מתאר קרב ימי אחד, שהתנהל בים התיכון, בקרבת מלטה. המחבר קורא בין־השיטין של הדין־וחשבון על הקרב ששלח רב החובלים לאדמירליות; ובמקום שהמפקד מסתפק במשפט יבש אחד, מגלה פורסטר את כל מה שצפון בו: עבודה מאומצת של שנים, תכנון מדויק של המפקדים, יחסי־חברות והבנה הדדית בין המלחים. האניה היא גוף חי, וכל חלקיו חייבים לפעול בהתאמה ובסדר כדי שהגוף הזה יוכל לעמוד בקרב.

הכל חייב להיות מתוכנן באנית־הקרב, אפילו חלוקת־המזונות. בזמן שהתקפה אוירית יכולה להתחולל בכל רגע, חייב האפסנאי להרגיש, במין „חוש ששי", מתי לחלק את מנות הסנדביצ'ים, על מנת שיספיקו האנשים לאכלם בלי הפרעות. אין האנשים יכולים לרדת לחדר־האוכל כי מקומם ליד המכונות וליד התותחים. שמונה אנשים מחדר־החולים נשלחו למטבח. הסנדביצ'ים נמרחו במהירות ובדיקנות — הכל יעשה במהירות ובדיקנות באנית־מלחמה. ובמשך חצי שעה יגיעו נושאי־הסנדביצ'ים למקומות הנידחים ביותר של הספינה — וכל אדם, מהמפקד הראשי ועד לעוזרו של המטיק, יקבלו את מנתם. מרק־ירקות בא לרוות את הצמאון, ומנהל הקנטינה נצטווה לעבור ממלח למלח ולהציע חפיסות־שוקולדה וסיגריות — בתשלום, כמובן. זה היה מובן מאליו: סדר הוא סדר, גם אם מרחפת בלי הרף הסכנה שהאניה, על אנשיה ועל כספם, תרד לתהומות ברגעים מספר.

הלויטננט הראשון לא קפץ ממקומו, לא רץ לחטוף את המשקפת מידיו של קוימסבי, לא רצה לדעת פרטים על ה„משהו" שראה הצופה. הוא שמר, קודם כל, על הרוטינה, ותפקידו היה להכניס את מוכר־העתונים ברוטינה של הצי. הוא אמר, בקול שקט מאוד:

„מאין אתה מדבר?"

„מהתורן הראשי... כלומר, מראש התורן, אדוני."

„ובכן, עליך להגיד זאת בראש וראשונה, כדי שאנו, הנמצאים למטה, נוכל לדעת היכן אתה נמצא. ואין עמידתם לא היה להם מחסה, אפילו בפני הרוח. לוח הברזל הדק, שהקיף את הגשר בגובה החזה, לא היה בו משום הגנה אפילו בפני כדור מכונת־יריה. אם דומה האניה ליצור חי, דומה חבר־המפקדים למוחו של היצור. אבל כמו ביצורים הפשוטים ביותר, כן גם באניה, אין די בכריתת ראש כדי להרוג את החיה. במקומו של רב־החובלים יעלה הקומנדור, תותחן־הטורפדאים ימלא בין־רגע את מקומו של לויטננט־הטורפדאים... והאניה תמשיך לחיות — ולהלחם.

הקצינים, שעמדו על הגשר, לא הראו כל סימן פחד או התרגשות. היו ביניהם ששוחחו בנחת, ואפילו צחקו. יתכן, כי אפשר להסביר את הדבר, בחלקו, בזה שאנשים אלה שקועים היו כל־כך בעניניהם המקצועיים, שלא חשבו כלל על עצמם. מגיל שלוש־עשרה ואילך בילו את חייהם בכוננות להיות קצינים ימיים וחקרו את בעיות המלחמה הימית — וטבעי הוא שמעונינים הם כעת לדעת אם הפתרונות שלמדו נכונים הם.

העשן, שנתגלה באופק, היה זה של שייטת איטלקית, שבאה לחסום את דרכה של השיירה האנגלית שהביאה תגבורת ואספקה למלטה. בשייטת האיטלקית היו שתי אניות־קרב וכמה סיירות כבדות. משמר השיירה האנגלית היה הרבה יותר קטן. אבל מפקד השיירה החליט להתחיל בקרב, כי אלמלא־כן היתה מלטה מאבדת את הסיכוי לקבל תגבורת — ועל־ידי כך היו האיטלקים משתלטים על הים התיכון המרכזי.

מפקד „ארטמיס" הסתכל בארובה של אניתו. העשן הדליל, שלא נראה, בודאי, לאויב, הורה כי נשבה רוח קלה. לכיוון הרוח היתה חשיבות עצומה בחשבונותיו של המפקד, אף על פי שלא ספינת־מפרשים היתה ספינתו. כי המפקד התכונן להקים מסך־עשן, והרוח הקלה לא תפזר את העשן אלא תעבירו בלאט אל מול פני השייטת האויבת.

רב־החובלים היה אדם שידע לעמוד בקלות בפני מתיחות גופנית ורוחנית. הוא היה כאילו עשוי פלדה. מי שאינו יודע להיות חזק, לא ישאר זמן רב בראש סיירת קלה בים התיכון. כל ימי ההפלגה בים לא ירד רב־החובלים מהגשר. הוא התקין לעצמו כסא, צמוד לרצפה, ועליו ישב כל היום. אם התרומם ממנו, יכול היה לטייל הלוך ושוב על הגשר, מרחק המשה צעדים. בלילה ישן על מזרון־גומי ממולא אויר, והתכסה בשמיכה, או בברזנט, אם ירד גשם. פלא הוא שאפשר לו לאדם לישון בתנאים כאלה, הוא היה מוכן לפעולה בכל רגע שהתעורר. די היה לנגוע בכתפו כדי לעוררו, ובו־ברגע מוכן היה לשמוע דין־וחשבון ולתת פקודות.

לפתע נתגלה, כי השייטת האיטלקית חזרה בה ושינתה את כיוונה.

יתכן שזהו נסיון למשוך אותנו למלכודת," אמר רב־החובלים.

„כן, אדוני," ענה מזכירו, תת־לויטננט ג'רנינגהם, מי שהיה כותב מודעות עד לפני שלוש שנים — עד שהחלה המלחמה והוא גויס לצי. הוא רצה להגיד משהו מבריק, כדי לעורר את רב־החובלים לשיחה, ולא ידע מה.

„הלילה יורד," אמר לבסוף, כשלא מצא נושא אחר.

„כן," ענה רב־החובלים. „האיטלקים מאבדים זמן. נשקם החזק ביותר הוא הזמן, והם מאבדים אותו בידיהם". רב־החובלים שקע בהרהורים וגבות־עיניו נתלכדו מעל לאפו המעוקם. אחר־כך אמר:

„השגיאה הרגילה ביותר במלחמות היא המחשבה כי אתה יודע מהי הדרך הטובה ביותר שצריך ללכת בה האויב, והצפיה שהוא יתנהג לפי הנחתך. יתכן כי האויב אינו סבור כי זוהי הדרך הטובה ביותר, או שמא יש לו מסיבות מיוחדות, שאינך מכירן".

„כן, אדוני," היה כל מה שיכול היה תת־לויטננט ג'רנינגהם להעלות על שפתיו.

אותה שעה עלה על מקום־התצפית בראש התורן המלח ויפל. רב־החובלים הסתכל בו, מלא את חזהו אויר ופתח את פיו — אבל חזר בו מיד ושתק. הוא חייך כלפי ג'רנינגהם:

„ושגיאה אחרת, הרגילה מאוד, היא לתת פקודות מיותרות. רציתי להגיד לויפל כי ישגיח יפה. אבל ויפל יודע כי הוא נשלח למעלה כדי להשגיח יפה, ואין לי צורך להגיד זאת."

עתה אפשר היה כבר לראות את השייטת האיטלקית מעל לקו־האופק, ואף גוף האניות נראה מתחת לעשן. השייטת הבריטית שינתה שוב את כיוונה. האיטלקים התכוננו לחצות את הדרך שבין השיירה לבין מלטה. אלמלא השיירה, שהפליגה באחד־עשר קשרים עלובים, יכלו הסיירות הקלות להקיף את אניות־הקרב האיטלקיות, כלהקת נצים סביב אנפות כבדות־התנועה. אולם הבריטים היו במצבו של אדם, שמשקל כבד צמוד לרגלו, וחייבים היו לנהוג באטיות ובזהירות כדי לעמוד חוצץ בין השיירה ואניות־הקרב — אניות־קרב אלו נועדו למהירות של עשרים ותשעה קשרים, וגם בידיהם של מכונאים בלתי־מומחים יכלו להגיע בנקל לעשרים וחמשה קשרים. האיטלקים יכלו לחסום את דרכה של השייטת ולהכריח את הבריטים להתקיף — כאילו יכול אדם לפתוח באולרו בלבד קופסה של פלדה; ואם יגלו הבריטים הגיון בריא ויחזרו על עקבותיהם, ירדפו אחריהם האיטלקים, שמהירותם גדולה יותר, ויכריחו את הסיירות הקלות להתנגד להן וליפול — או לברוח ולהשאיר את השיירה כולה לאבדנה.

הכל היה ברור והגיוני ביותר, כי אלה היו העובדות: שיירה הנעה במהירות אחד־עשר קשרים. אניות־קרב שמהירותן שלושים קשר; תותחים איטלקים בני חמשה־עשר אינטש, תותחים בריטיים של ששה אינטשים; ארבע שעות אור־יום, ובהירות מדהימה של האויר. רק הערפל היה יכול להציל את הבריטים, אבל לא היו כל

סיכויים לערפל במזג־האויר הבהיר הזה. גם הלילה יכול להציל את הבריטים, כי אין זה מחוכם ביותר לפתוח בקרב לילי בין אניות־קרב לסיירות. אולם היתה זו שעה מוקדמת של אחר־הצהרים, והאיטלקים יגיעו תוך חצי שעה לעמדותיהם הנוחות ביותר. ואחר־כך תספיק הפגזה כבדה במשך חמש דקות כדי להטביע כל סיירת שבשייטת הבריטית; ועוד פחות מזה כדי להשמיד את השיירה המסכנה. ואחר־כך מלטה תיפול בנקל...

לא היה צורך להיות קצין בעל השכלה גבוהה כדי להבין את הדבר. כל איש ב„ארתמיס" ידע מהי מהירותן של אניות־הקרב. עצם המלה „אנית־קרב", שתעבור בלחש מפה לאוזן, דיה היתה כדי להטיל מבוכה בלב האנשים. אמנם, אף לא אחד מעשרה מעובדי „ארתמיס" יכול היה לראות מעמדתו מה מתרחש, אבל ידיעות בלתי־ברורות חודרות לכל פינה שבאניה.

ידיעות מסולפות מסוכנות הן. זו היתה דעתו של רב־החובל. הוא הכיר את אנשיו, וסבור היה כי אנשיו מכירים אותו. כיון ששעת־המאבק קרובה היתה, לא יכול היה לרדת אליהם ולהגיד להם בעצמו את האמת. לפיכך שלח את מזכירו, את ג'רנינגהם. הלה היה כותב טקסטים של מודעות לפני המלחמה ורגיל היה למסור לרבים עובדות מסובכות במלים פשוטות. וכשעמד בפני הרם־קול, שהעביר את דבריו לכל עמדה ועמדה שבאניה, אמר: „רב־החובלים בקשני להודיע לכם כי הצי האיטלקי נראה ממולנו. יש בו אניות־קרב, סיירות וכו'. הסיירות הכבדות כבר ברחו פעם לפנינו, ברוח ברחו. עכשיו עלינו לראות אם גם אניות־הקרב תברחנה. לפנינו שלוש שעות של אור־יום, והשיירה מוכרחה להגיע למלטה. חזק! אין כמונו!"

הוא רצה להוסיף לדבר, אך נעצר. לאנשים מסוג אלה ששרתו ב„ארתמיס" אין צורך להרבות בדיבורים. הוא הסתכל באנשים שעמדו בחדר. אחד או שנים שמרו עדיין על ההבעה של האדישות הפילוסופית, המציינת רבים מהמלחים. אך בעיניהם של אחרים ראה ברק חדש, ושפתיהם של רבים התעקמו קמעה בבת־צחוק בטוחה. מכאן ידע שהם מרוגשים, וכי אוהבים הם את ההתרגשות הזאת. ובלי אומר ודברים ידע שאנשים אלה הרגישו אותה התלהבות ללא־הגיון שתפסה גם אותו. קרב עלול להתפתח בכל רגע, קרב שיתן פורקן ויביא הכרעה אחרי חדשים ושנים של אימונים ללא־סוף ותכנון לעתיד לבוא, שהאחראי לו היה אותו רב־חובלים מוזר ויודע־כל שעמד על הגשר... והוא הרגיש כי עולה בו רוחם של אבות־אבותיו, שהטילו בזמנם קלעי־אבק־שריפה מעל סיפונה העקוב־מדם של ה„טמרייר" בטראפאלגר. כל האנשים שבספינה התרגשו והתגאו משום שהתנגשות כבירה עלולה לפרוץ בכל רגע — ואיש לא חשב אותה שעה על עצמו.

בשער החוברת: ה„נחיתה" באמונים

מנהגים בצי

מאת לויטננט־קומנדר לילנד לוכט

קצין הצי הוא, בעיני כל, סמל הגבר אביר־הלב.

והדבר נכון לא רק לגבי מדינות, שבהן קציני הצי היו, בימים עברו, אך ורק בניהם של אצילים. גם בארצות דמוקרטיות בימינו יש מסורת מיוחדת לקציני הצי, מסורת הדורשת מהם להיות, בהתנהגותם כלפי האזרחים, אדיבים יותר, אבירים יותר, ממה שנהוג לדרוש ממפקדים בשרותי־המלחמה האחרים. „החיים אינם כה קצרים שאין למצוא בתוכם שהות לנימוסין", אמר פעם ראלף אמרסון, הוגה־הדעות האמריקאי. דברים אלה אפשר לקבל כסיסמה לאוסף חוקי הנימוס המחייבים את קצין־הצי.

מכל שרותי ההגנה, הצי הוא השרות העלול ביותר להפגש בבני עמים זרים בתקופה של שלום. האניות — דרכן להפליג, וביקורי ספינות־מלחמה בנמלים של מדינות ידידותיות שכיחים הם מאד. לפיכך מקפידים מאד בכל האקדמיות הימיות שבעולם לחנך את קציניהם כך שלא יהיו בקיאים במלאכתם בלבד, אלא שידעו להתנהג בחברה הבינלאומית בצורה שלא תבייש את ארצם הם.

ענין הנימוסים נשכח, כמובן, בתקופת מלחמה — משום שבתקופת מלחמה כל המחשבות נתונות אך ורק לאמצעי־הנצחון על האויב, ואף משום שבתקופת־מלחמה נכנסים לשרות אנשים רבים, שאינם ימאים מנעוריהם ולא קבלו את המסורת הבלתי־כתובה של נימוסי־הים למן הרגע הראשון שהתחילו להאבק בגלים. אך ימי השלום מחזירים לישנה את עטרת הנימוס. והקצינים הם, כמובן, החייבים לדעת הראשונים מהו נימוס ימי.

ברור כי יסוד היסודות בכל הנימוסין הוא הרצון להיות לעזר לאורח. לפיכך היה פעם מנהג בצי האמריקאי כי נער־שליח היה נשלח אל מדרגות הספינה העוגנת

כדי ליטול לידיו כל חבילה או מזודה שהאורח, שהיכו לו באניה, עלול היה להביא עמו.

בציי ארצות רבות מלווה את הקצינים־האורחים מלח או משיט, המראה להם את דרכם אל אולם־האוכל. בפרט נשמר הנוהג לאחר רדת החשכה.

אם רוצים לחלק כבוד מיוחד לאורח המגיע לאניה סמוך לרדת הלילה, מעתיקים „רשמית" את שעת שקיעת השמש, כי אין נוהגים לערוך מסקרים חגיגיים בצי אחרי שהשמש שוקעת. כאשר ביקר נשיא פרו באניה האמריקאית „אריזונה", ב־1921, ושהה בה עד אחרי שקיעת השמש — הודיע רב־החובלים כי שקיעת־השמש „נשהתה" לכמה זמן, עד שירד הנשיא־האורח מהספינה. וכך נהגו גם ב„פרינס אוף וולס" הבריטית, כשזו עברה בתעלת פנמה בדרכה לאוסטרליה, ומפקדיה באו לבקר על סיפון אניה אמריקאית שעגנה בכניסה לתעלה.

אנשי־הים רגישים מאד לנימוסים בינלאומיים ולאותות־הוקרה, הנראים קטנים ופחותי־ערך בעיני אנשי־החוף. ב־4 ביולי 1923 ביקרה אניה אמריקאית קטנה, „פאמפאנגה", בנמל הונג־קונג. הרביעי ביולי הוא יום החג הלאומי האמריקאי, ומפקד הצי האסיאטי הבריטי, שישב אותה שעה בהונג־קונג, פקד לירות 21 יריות לכבודם של האמריקאים — אף שכרגיל תותחנית מסוגה של „פאמפאנגה" לא היתה זוכה מעולם לכבוד של 21 יריות־תותח! המקרה עשה רושם גדול על האמריקאים, והוזכר בכל ספרות הצי האמריקאית של הזמן ההוא.

חדר־הקצינים באנית־מלחמה נחשב בעיני הקצינים למין מועדון סגור, ותיקי הקצינים שומרים מאד על מסורת המועדונים הללו — אף כי בתקופת המלחמה, עם כניסתם של אנשים רבים מהחוץ נשתנו ההרגלים בהרבה בציים הגדולים.

חוק ולא יעבור בצי הבריטי, הצרפתי והאיטלקי הוא שאין קצינים עוזבים את השולחן עד שיסיים זקן המועדון את ארוחתו. אם חייב קצין לצאת החוצה בגלל תפקידו, הוא מבקש את סליחת זקן המועדון.

אין משוחחים בחדר־האוכל לא על דת ולא על נשים. בכמה אניות יש מסורת שלא לנגוע בשאלות פוליטיות בזמן הארוחות.

אורחו של אחד הקצינים הוא אורחם של כל קציני האניה. זהו כלל בלתי־כתוב, שחייב להשמר בקפדנות. פירוש הדבר, שכל הקצינים שבהם נתקל האורח חייבים להשתדל להנעים לו ככל האפשר. ומוטב שלא לדבר בעניני מקצוע עם אורח, שאיננו ימאי בעצמו: הנושא לא יעניין אותו. ובשום פנים ואופן אין קצין ימי צריך לחשוב כי מותר לו לדבר מגבוה עם איזה אורח שהוא: אין לקצינים־הצי שום זכויות־יתר בסולם החברותי.

כשרב־חובל חדש עולה על אניה, עורכים הקצינים סעודה לכבודו. באניות גדולות, המפליגות למרחקים, נוהגים לערוך סעודות כאלו מדי פעם בפעם. הדבר מהווה לא רק אות להוקרה מצד הקצינים, אלא שנותן אפשרות להם ולרב־החובל להפגש באוירה בלתי־רשמית.

נוהג הוא שאחד מקציני האניה יבקר ביקור־נימוסין בכל אנית־מלחמה זרה, המגיעה לנמל והעוגנת בקרבת־מקום. קציני האניה המבקרת מצפים לביקור כזה, ויחשבו לעלבון לעצמם אם לא יבואו לבקרם. כן נהוג להזמין את קציני האניה המבקרת לסעודה חגיגית, או בלתי־רשמית, באניה של בני־המקום.

ברוב חדרי־האוכל המיוחדים לקצינים מתמנה קצין מיוחד, האחראי לשמירת המסורת במקום. הוא חייב לדאוג, למשל, כי המשחקים הנערכים באולם (באניות הזרות אין חדרי־תרבות), כגון שחמט, קלפים וכיוצא באלה, יופסקו כמחצית השעה לפני הארוחה. הוא משגיח כי ינקו את האולם בכל שעתיים.

לורד נלסון, הוא הגבור הימי האנגלי המפורסם ביותר, היה נוהג לקום בשעה 4 או 5 לפנות־בוקר, ולא היה שוכב לישון אלא קרוב לשעה 10 בערב. ארוחת־הבוקר שלו נערכה לא יאוחר משעה 6, בדרך כלל סמוך יותר לשעה 5. כרגיל סעד על שולחנו משיט אחד או שנים, ויש והיה קורא לפרחי הקצינים ואף למלחים פשוטים צעירים שיסעדו אתו ארוחת־בוקר. הוא היה אוהב הלצות, וצחק לכל הלצה ילדותית של אורחיו — בעצם, היה הוא ברוחו צעיר מכולם. בארוחות־הערב היה מוזמן על שולחנו, לפי התור, אחד מקציני האניה, כך שכל אחד ואחד מהקצינים היתה לו ההזדמנות לשוחח מפה לפה עם מפקדו. בארוחות היה נלסון מארח אדיב ביותר וחביב על הבריות.

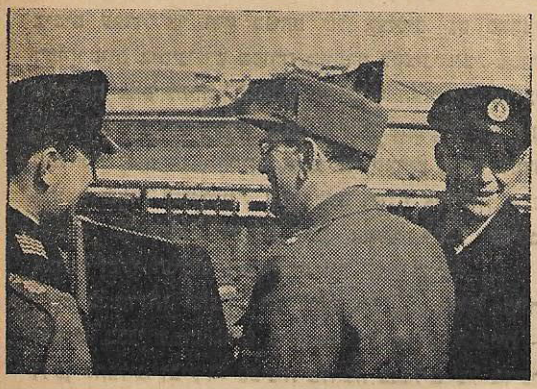

אלוף יבשה אורחם של קברניטי ים

זאב הים

זה עשרים שנה ומעלה שהשם זאב־הים ידוע בארץ. מכירים אותו אנשי הים ואנשי היבשת כאחד. בכל מקום ששם נערך משהו הקשור לים — שם תמצא את זאב הים. שיט על הירקון, פתיחת נמל וכדומה. אם תיטיב להסתכל בכל תצלום של חנכת מוסד ימי, מובטח לך שתגלה בין הפנים הרבות גם את אלה של זאב.

מיהו זאב־הים?

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

זאב־הים שייך לסוג האנשים „המשוגעים לדבר אחד", הדבר הוא הים.

זה האיש שחייו קודש לים העברי. ותולדותיו שרשרת רצופה של מפעלים ומוסדות הקשורים לים. וזכה זאב־הים לחזות בעיניו מה שלא זכו חלוצים רבים אחרים — לראות את חזונו הולך ומתגשם.

בילדותי — הוא מחייך — כאשר נחפז הייתי בכל עת מצוא לחוף הים השחור ממקום מגורי באו־דסה, חשבה זאת אמי לשגיונות ילדות העלולים לחלוף. ואולם הם לא חלפו ורודפים אחרי עד היום.

זאב־הים נולד באודסה, בירת הים השחור. כאן סיים בהצטיינות את האקדמיה הימית וזכה לדיפלו־מה בשנת 1922. לאחר שרות מה כקצין צי בים השחור, „נתפס" אף הוא להלכי הרוח הציוניים אשר הכו גלים חזקים בלב הנוער העברי באודסה, ועלה ארצה. כאן החל „שגעונו" מתבלט ביותר. היות והיה „משוגע" יחיד לים, בימים ההם.

נסיונו הראשון על ספינה בחופי הארץ היה על אנית המלט „גוזל" של חברת המלט „נשר", אשר נועדה להוביל מלט אל ארצות המזרח התיכון. ואגב, יש לציין כאן אפיזודה מעניינת, המורה על הלכי הרוח ששררו בימים ההם. כאשר נגש זאב־הים אל מזכיר החברה ובקש להתמנות למלח על אנית המלט, ענה לו המזכיר: להיות מלח, זה ענין המתאים ל„גוי רוסי", אך לא לבחור יהודי.

— אולם לא ויתרתי — המשיך בספורו — ופניתי אל פ. רוטנברג ז"ל וספרתי לו את הענין. כאשר בקשתיו להתערב בדבר, הפסיקני ואמר: אל תמשיך, אין צורך בכך, מראה פניך אומר לי הכל...

למחרת עליתי בתור מלח על האניה. לאחר שבועיים נתמניתי לקצין וזמה־מה לאח"כ — רב־חובל של הספינה.

לזאב־הים חלק יד ושם בכל מפעל ימי שהוקם בא"י. בשנת 1930 יסד בחיפה את האגודה הימית „דולפין" שממנה נסתעפו „הפועל" ו„זבולון". עם בנין נמל חיפה נתמנה למפקד הרכוש הצף של הנמל. בהשתדלותו עלה מספר העובדים היהודים בשטח פקודו עד ל־60% מכלל העובדים. תופעה מפתיעה בנמל חיפה הנתון לפקוח בריטי.

עם פרוץ מאורעות תרצ"ו ואיום השתוק שנשתרר על נמלי הארץ, נתעוררה בעיית בנין נמל בתל־אביב. ברור שכאן שדה פעולה לזאב־הים. עם בנין הנמל הוא מתמנה למפקדו ומשמש בתפקיד זה במשך שלש שנים ומחצה.

עם פרוץ מלחמת העולם הוא מתגייס, כמובן, לצי ומשמש בתור לויטננט נספח לאדמירליות.

המלחמה מסתיימת ומתחילה הפעולה הגדולה הידועה כ„עליה ב'". רבות פעל זאב־הים בשטח זה, בהדרכה, ברכישת ציוד וכדומה.

— זה לא היה דבר חדש עבורי — הוא אומר — עוד בשנת 1927 שוטטתי בחברת א. גולומב ארבעה ימים רצופים על רצועת החוף בין תל־אביב לחיפה, כדי לבחור מקום מתאים ונסתר לפריקת עולים ונשק.

רבות פעל זאב־הים גם בקשר לארגון חיל־הים ולרכישת ציוד עבורו. עם פרוץ מלחמת השחרור שלנו, נשא את דבריו באספה סגורה והעלה את בעיית הצי המלחמתי שטרם נולד. וכה זרים נשמעו אז הדברים:

„...נזכור כי בלי צי מלחמתי אין עתיד לצי המסחרי, ובלי צי מסחרי אין עתיד לשום מדינה".

— ולדימיר היה שמי — אומר הוא — בעברית זה זאב. בא דד"ק לונדון והכריע: זאב הים.

בכל השטחים מחפש הוא את הזיקה הימית. אספן בולים הוא. אספן מיוחד במינו. מצוי בידו אוסף בולים נהדר ומטופח המכיל רק בולים בעלי תכן ציורי... ימי. בול שאינו נושא בתוך מסגרתו ספינה, עגן, נמל, מפרש, ים וכדומה, מקומו לא ימצאנו באלבום הבולים של זאב־הים.

כיום משרת זאב־הים בחיל־הים; תפקידו הוא: מקשר בין חיל־הים לאו"ם בדרגת רב־חובל.

מעורה הוא בכל הקשור לים ועיניו נשואות כיום הרחק וצופיות לעבר עתידנו הדרומי, אל „הנגב הימי" מפרץ עקבה רב העתידות. ובחזונו, שהיטיב כה לראות לפני עשרות שנים את חסננו הימי, בודאי קם והולך נמל ישראלי גדול על חופי הנגב הרחוק.

הברירה האישית בצבא

כל אדם העובד במקצוע שאינו הולמו מבחינת האינ־טלגנציה, הכשרים המיוחדים, האפי והנטיה — גורם בכך הפסד לחברה. לא זו בלבד שאיננו מנצל את כשרונותיו במקום היפה לו ועל כן אינו מאושר בעבו־דתו, — ורבות התוצאות הנובעות מעובדה זו, — אלא שלרוב גם תופס הוא מקום עבודתו של אדם אחר, המוכשר ממנו לעבודה מסויימת זו, וע״י כך מעלה את מחיר תוצרתו. עם הסתעפות המקצועות השונים למקצועות משנה רבים (באנציקלופדיה אמריקאית רשומים קרוב ל־35000 מקצועות וענפי מקצועות שונים), הדורשים מהעובד תכונות מסוימות ושונות לכל מקצוע ומקצוע, נמצא, שרק לאחר חקירה מדעית יסודית בענפי המקצוע השונים, לגבי התכונות הדרושות לעובדים בהם — מצד אחד, ונתוח אוביקטיבי של כשרונות וידיעות הצעיר — מהצד השני, אפשר יהיה למצא התאמה בין תכונות העובד לדרישות המקצוע. ועוד דבר מה נדרש, מלבד אוביקטיביות מוחלטת, והוא: מהירות ברירה. זו השיטה הניסיונית, הקובעת לפי תוצאות העבודה, מביאה אמנם לבסוף לידי מציאת המקצוע המתאים ביותר לאדם, אך לעתים יתנסה האדם בדרך זו נסיונות רבים כל כך, שעד שימצא לו את המקצוע ההולמו עלול הוא להגיע עד לזקנה ושיבה.

האוביקטיביות בהערכת המועמדים לעבודה מסוימת והמהירות שבה נעשית הערכה זו, — שני הגורמים הללו חשובים בימי מלחמה יותר מאשר בימי שלום. המאמץ של ימי מלחמה הוא מאמץ עליון ומיוחד, ומאליו מובן שאין להתיר בזבוז של זמן וכשרונות בשעת מאמץ כללי זה. העברת אנשים רבים ממקצועות אזרחיים (לעתים קרובות, חסרי ערך צבאי), למקצועות צבאיים השונים מהם תכלית שנוי, בזמן הקצר ביותר ומתוך התאמה הטובה ביותר לכשריהם, הוא הוא התפקיד העקרי של המחלקות לאבחנה פסיכוטכנית שבצבאות השונים.

* * *

נסיון ראשון בכוון זה נעשה בצבא ארצות הברית בשנת 1917, כשארצות הברית נכנסו למלחמת העולם הראשונה, במשך שנה נבחנו כמעט מליון ושלשת רבעי המיליון טירונים במבחנים פסיכולוגיים. תפקיד המבחנים היה לגלות: א) את המפגרים מבחינת אינטליגנציה, שאינם מתאימים לשרות צבאי, ב) את המעולים מבחינת אינטלגנציה, כדי לאפשר להם עליה מהירה בסולם הפקודי או בשאר התפקידים הכרוכים במשא של אחריות. ג) את האנשים בעלי כשרים מיוחדים מובהקים, כדי להעסיקם בתפקידים המתאימים לכשרים אלה. לגבי רוב הטירונים הסתפקו במבחנים קבוציים, בקבוצות של 50־80 איש. רק כחמישה אחוזים של הנבחנים, אשר נתבלטו בתכונותיהם הרמות או שנתגלו כמעט כחסרי כשרים כלשהם, נבדקו, נוסף למבחנים הקבוציים, גם במבחנים אישיים. מבחן קבוצי נמשך בממוצע משעה עד שעתיים, מבחן אישי מחצי שעה עד שעה. כן חולקו האנשים במשך זמן קצר ביותר לתפקידיהם השונים.

במלחמת העולם האחרונה השתמשו כל הצבאות הגדו־לים בשיטת המבחנים הפסיכולוגיים לברירה האישית של חייליהם. היות ובזמן השלום לא הקדישו בצבא די מאמצים לפתוח מבחנים וחנוך פסיכולוגים צבאיים ועוז־ריהם, היו המחלקות הצבאיות נאלצות להסתמך במשך זמן רב על מבחנים וכוחות אזרחיים שלא תמיד התאימו ביותר לתפקידיהם החדשים. מנסיון מר זה הוציאו את המסקנה הנכונה, וכיום, לאחר המלחמה, קיימות בצבאות מחלקות לאבחנה פסיכוטכנית שהן באפן יחסי גדולות יותר בהשואה למחלקות אחרות, מאשר בזמן מלחמה. דבר זה חשוב בעקר בארצות, המקיימות צבאות קטנים והמסתמכות על גיוס מהיר של האוכלוסיה בשעת סכנה.

חלק מתוצאות העבודה של המחלקות הפסיכוטכניות כבר התפרסם בספרות הצבאית והמדעית, ומחקרי הצי של ארצות הברית בולטים לטובה. שם שמו לב במיוחד לפתוח מבחני אפי, בטענה שענף זה של הבדיקות אינו

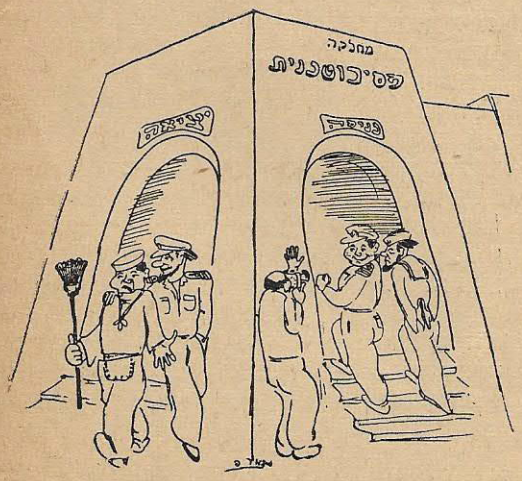

מפלאי הפסיכוטכניקה: ראה כיצד נתחלפו „יוצרות"...

מפותח באפן יחסי ושהוא דרוש בצי (וכמו כן בחיל האויר) יותר מאשר בצבא היבשה. בגלל בעיות אלה ודומות להן קוימו בצי ובחיל האויר בדרך כלל מחלקות נפרדות מזו של הצבא.

בצבא היבשה וחיל האויר של צבא ההגנה לישראל, קיימות מחלקות לאבחנה פסיכוטכנית זה כמה חדשים וכבר הן הוכיחו את יעילותן לתוצאות טובות, דרוש נסיון רב ומחקר מעמיק, כך שחלק מהעבודה המושקעת כיום בשטח זה, ישא פרי רק כעבור זמן מה לאחר עבוד מקיף וקפדני של החמר הנאסף כעת. אותן המחלקות גם עוסקות בהדרכה. ההבדל בין ברירה והדרכה הוא בזה, שבברירה הכונה היא למצא איש לתפקיד מסוים, בזמן שבהדרכה בודקים את האיש, ולפי תכונותיו מחפשים עבורו תפקיד. בדרך כלל עוסקים בצבא רק בברירה, כי התהליך השני הוא הרבה יותר ממושך ומסובך. כיום רק נכים מקבלים הדרכה, אך יתכן שגם בשעת שחרור חילים מהצבא יקבלו הדרכה זו לשם מציאת מקצועות אזרחיים המתאימים להם.

המחלקה להבחנה פסיכוטכנית של חיל הים עדין צעירה מאד ועוסקת בינתיים בעקר במחקר המקצועות בצי שלנו ובקביעת מבחנים מתאימים. הכנה מקומית זו דרושה, כי אי אפשר להסתפק בתרגום מבחנים דומים משפות לועזיות. היות וטיב העבודה ומהות החמר האנושי ורמתו שונים בכל ארץ וארץ יש להתאים, או אפילו לבנות לגמרי מחדש, את מכשירי המדידה להתאמת האנשים למלוי התפקידים השונים. אך יחד עם חסר השלמות, בו לקויים המבחנים כיום, כבר אפשר לציין שבעזרתם יכולים המפקדים השונים להעזר הרבה בהערכת אנשיהם וקביעת מקומות פעולה עבורם.

היות והמחלקה לאבחנה פסיכוטכנית היא מחלקה מקצועית ולא פקודית, התפתחותה ויעילות פעולתה תלויות על כן בהרבה ברצון לשתוף הפעולה שיגלו מפקדים וחיילים.

יש לציין לשבח שעד כה הראו שני הצדדים הנ"ל רצון טוב לשתוף פעולה עם המחלקה ונקוה שלאחר הסברה נוספת ועם קבלת תוצאות חיוביות בעבודה, רצון זה עוד יגדל ויחזק.

זאב סרדי

קשר עם המולדת

הריני יושב ליד מכשיר הרדיו בחדר האכל של הספינה. אנו בלב ים, רחוקים מן החוף. אני מקשיב לתכנית „קול־ישראל", והש בגעגועים הטמירים התוקפים לפתע את כל אחד ימאתנו המתרחק ממולדתו. התכנית המשודרת מלאה הוי וחויות מולדת, שירה עברית ועייני דיומא. תכניות ו„פנות" מיוחדות עבור הענפים השונים של היישוב, החל באזרחים וכלה בצבא. והנה נוכחתי תוך הקשבה מתמדת לתכניות משך השבועות, אשר ביליתי על הים, כי מקומו של המלח העברי נעדר לחלוטין ממערכת השדורים.

ומקום זה השיבותו רבה במיוחד. ראשית רבים הם אלה בתוכנו הזקוקים למלה העברית ולקשר המתמיד עם ההוי החדש, לאחר שהחליטו לנתק את קשריהם עם ארצות גלותם. ושנית: אין, כלב הים, מקום המעורר את האדם להרהורים ולהרגשת בדידות, ולכיסופים לקשר — ולו גם הקטן ביותר — עם החוף.

לאחר שבועות של תנועה בין ים לשמים, נכסף הנך ביותר למלה מן היבשת המזכירה אותך והשולחת אליך את פריסת השלום. אליך המנותק מהארץ ותר במרחבי הימים.

רצוי שיגיעו דברים אלה להנהלת שרות השדור ואנו תקוה שבקרוב ינשא קול המלח העברי על גלי האתר.

כר.

תיבת הימאי

למען אגודה עולמית של יורדי־ים יהודיים

מקומו של המלח היהודי מיוחד הוא בין חבריו המלחים בני אומות אחרות. כי נוסף לעצם מלאו את תפקידו כאישים, הנה נועד לו תפקיד נכבד בהבאת בשורת ציון לנדחי עמנו בארצות התבל. כי אין לשער את השפעתה של ספינה עברית על דגלה הלאומי ומלהיה דוברי העברית, על יהודי העומד וצופה בה מחופי טריפולי או ברזיליה, אוסטרליה ותימן. עולה תמונה זו על כל אספות הסברה של עשרות שליחים ותועמלנים.

מן הראוי להעריך נקודה זו בחיי יורד הים העברי. כדאי לנצל אותה ולטפח אותה. ורבים הדרכים לכך. במלחמת העולם האחרונה השתתפו יהודי העולם יחד עם כל העמים שוחרי החפש, במלחמה בצורר. ולא מועט מספרם של אחינו שמלאו שרותם בציי בנות הברית. ורבים הם אשר קשרו את חייהם לים ועם תום המלחמה עברו לשרת באניות סוחר. כמו"כ רבים הם המשרתים על ספינות־סוחר עבריות. ומצער מאד כי קשר של קיימא בין מלחי הצי למלחי אניות הסוחר, אינו קיים. אין אחד יודע על השני. כאילו החיץ הקיים בין איש־הצבא לאזרח צריך להיות נטוי גם כאן.

זאת ועוד. על אחת כמה וכמה שקשר כגון זה נעדר בין אחינו המשרתים בציי העולם לבין אנשי הים שלנו. והרי המטרה שנזכרת לעיל חשובה היא לאין־ערוך ומדוע לא יתעורר מוסד מתאים כגון מחלקת ההסברה של הסוכנות או הועד למען החייל ודומיהם, ליצור בהקדם את הקשר החי הזה שאנו כה זקוקים לו בתקופת קבוץ גלויות זו.

איני מתעלם מן הקשיים הצפונים בתכנית זו. אולם בקוים כלליים כבר אפשר להתוותה. ראשית יש להקים ארגון עולמי של יורדי ים יהודיים. בשלב שני של הפעולה יש להסביר ול־

טעת בלבות ימאינו את היעוד הגדול שהופעתם בלבד טומנת בחובה. עלינו לעוררם להפגין בכל עת מצוא את לאומיותם וקוממיות מולדתם. ולמותר לפרט את חשיבות הפעולה הזאת.

אני תקוה שדבריי יעוררו את ההד הנדרש ובקרוב אהיה גאה להיות חבר האגודה העולמית של יורדי־ים יהודיים.

מ.

לבעיית השכון של ימאים

עם תום הקרבות והתחלת חיי השלום מתעוררות בעיות רבות של סדור החיילים המשתחררים ואולם עולה על כלן בעיית השכון. מיוחדת היא בעיה זו לאנשי הצי. היות ומקומות שכונם מרותקים לחופים, לבתי־המלאכה ולמספנות. יתכן שרבים מאתנו ימצאו לנכון להמשיך את שרותם בחיל בימי שלום. ובעית השכון, כבר כיום, נראית כבעיית־יסוד בכל השאלה הזו, למרות חסר הקשר ההגיוני, כביכול, אשר בינה לבין השרות עצמו.

למען הצלחת קמום הצי, קיומו והעלאתו לרמה הנכספת של צי מתאים לשמירה יעילה על חופינו, מן הראוי שהממונים על כך יתנו את דעתם לבעיה הפשוטה כביכול, של השכון. הבטחת עניין זה עלולה להביא להצלחת התכנון הנערך של הצי בימי שלום.

מאיר

עתון בשביל הימאים או של הימאים?

רבות דפדפתי בעלוני „חיל־הים", עקבתי בענין אחרי הופעתן של שמונה החוברות הראשונות; השאלה שנסרה במוחי היתה: האם העתון משקף את חיל־הים על כל הויתו? אם לדון לפי הנושאים, הרי נכר רצון מצד המערכת. לתת לקורא אינפורמציה על הנעשה בחיל, על כל אגפיו ומחלקותיהם. אך לא די בהעלאת אינפורמציה טובה על נושא זה או אחר. נסיתי לעקוב אחרי מספר האנשים, המשתתפים בפעל בעתון והופכים אותו לבמה חיה, במת־אמת של החיל.

וכאן נוכחתי שמעטים הם, מתי מספר הם החברים המעלים את הבעיות המעניינות אותם, על דפי העתון.

ברור, אין לדרש מכל קצין ומלח שיעלה את כל הבעיות, בהן הוא נתקל בעבודתו, דוקא על דפי „חיל־הים". כמו כן אין לדרש מכל אחד ואחד שידע למשך בעט סופרים ולתת בטוי למחשבותיו במשפטים רשומים. אך בטוחתני, שרבים האנשים הממלאים פיהם מים ואינם מבטאים את אשר עם לבם בעתון החיל.

עתוננו יפה, מלא תכן וענין, אך משום מה יש בו קצת מן הזרות. מספרים כאן על עבודה במחלקה, וממעטים לספר על הרוח השוררת, ממעטים לתת בטוי לחוי, אשר הספיק להוצר בכל אחת ואחת מיחידות החיל.

בחוברת האחרונה נתן בטוי מה לבעית המספנה, בלי ספק אחת מבעיות היסוד בחיל הים. מה עורר בעיה זו, מה בפי האחראים למספנה, מה תשובת המטה למאמרים הנוגעים בבעית המספנה? במדה, שהעתון ישקף את הבעיות של הבריה, ויהוה במה פומבית נאה לברורן, בה במדה יהפך לחלק בלתי נפרד של החיל כלו. אדרבה, ישמש העתון הקשר הישיר בין כל אנשי חיל־הים על בסיסיו הגדולים והקטנים, על אגפיו ומחלקותיו, על מלחיו וקציניו. ידע כל מלח, שבאמצעות העתון יכול הוא לשאל ולספר כל דבר אשר עם לבו, ויהיה לבו סמוך ובטוח, שהעתון ישיב על שאלותיו. אין טעם לצבר מרירות ולסננה בין השנים, כמו שחבל אם הספוק ממבצע מצלח ישאר נחלת האניה בלבד. לכן נוצרה הבמה הזאת, עתון חיל־הים. ברור, שעל במה זו יעלה כל נושא, אך כל הנואמים יצטרכו לעלות עליה מתוך רצון טוב לברור דברים, מתוך נכונות ללמד ולדעת וללא רצון של הרשעה והאשמה.

בחוברת האחרונה נשמעו טענות מסוימות כלפי המטה, לא היה צרך לחכות לחוברת על מנת לשמע טענות אלו. מספיק, לבקר בנמל, במחנה או בכל בסיס אחר. הטענה היא: המטה יושב „למעלה", ב„סטרטוספירה" ואינו יודע את הנעשה באניות ובבסיסים. מטבעו של אדם לראות רק את עצמו וסביבתו הקרובה. העתון מנסה לתת לנו תמונה על „היש" בחיל־הים. בין השאר „יש" גם מטה. תמהתני מדוע לא מצאנו כמה מלים מפי ראש אגף האפסנאות בגליון המוקדש לאפסנאות, מדוע לא הביא את דברו ראש אגף המבצעים בגליון המספר על המבצעים. אדרבא, הרי זוהי הזדמנות טובה לכרות הדדית. ישמיעו קציני המטה את בעיותיהם ותודענה ברבים.

לא בעיה זו בלבד מעסיקה את חיל־הים. רבים מאתנו מתחילים לחשב על השחרור, מי הרוצה לחזר לקבוצו, ומי הרוצה לעזב את קבוצו על מנת להקים קבוץ ימי, שימצא את פרנסתו בספינת דיג או מסחר, ומי הרואה את עתידו בחיל־הים.

אל יחכו החברים לעתון „חיל־הים" כפי שמחכים ל„דבר השבוע". נהפכהו לרכישנו החי, נטפחו ונדבבו למען ידיבב אותנו.

גבריאלה

„דע, אדוני העורך: כל עוד לא תודפס רשימתי, לא אוסיף עוד לכתוב..."

שקום - כיצד?

הגיוס הגדול לצבא שבא להציל ולשחרר את המדינה ואת משקה על אנשיה שמש את מטרתו, — הבטיח את אשר היה עליו להבטיח וכעת מתעוררות בעיות חדשות בפניו.

גיוס מלא בצורתו שנעשה אצלנו לא יכול היה להבטיח את שלמותו של המשק, ובופרו צרכי לחימה על פני צרכי המשק עד גמר המלחמה. אין לקבוע בבירור אם נגמרה המלחמה או עומדת אך להסתיים, על כל פנים עם התקרב הקץ מופיעה בעית היחיד, ודאגת עתידו, — המערכה דרשה מהפרט לעזוב הכל, להקריב הכל לשם בצוע המאמץ הגדול — יצירת צבא הנצחון וכיום, כאשר כל אחד צריך לחזור לביתו, לעבודתו, מטרידה אותו השאלה כיצד יעשה הדבר. חלק ממקומות העבודה יצאו מהמחזור הכלכלי עד כדי כך שאין להחזירן ללא תכנון, מאמץ והשקעה כספית יסודית, חלק חרב ואינו עוד — והשאלה עולה וצפה: מה לפנינו?

אין לשכוח כי בפרק זמן זה נוסף לצבא חומר אנושי שטרם התבסס כלל בארץ. העולים החדשים המהוים בעיה קשה ומיוחדת.

בסכומו של דבר יש לומר, כי החייל העומד להשתחרר מהצבא זקוק למעשה לשני דברים: עבודה ושכון. כל זה יחד אפשר לכנות בשם „שיקום". מי ירים את המעמסה הזאת? מה הסיכויים, ומה הן האפשרויות.

בעית השיקום הנה במרכז המחשבה בשלב זה. והתפקיד העיקרי שנוטלת על עצמה המדינה. ובזה יבחן כוחה.

האפשרויות לבצוע התכניות האלה משתלבות עם צרכי הארץ לאחר המלחמה. הארץ שוחררה אבל עדיין לא יושבה. מחוץ לשטחים שוממים נשארו גם מקומות ישוב ריקים מאדם — רכוש רב, מופקר, עזוב, ונטוש. מצד שני הממשלה שוקדת על עדוד תכניות פתוח בהתאם לענין הלאומי הכלל ארצי, פתוח שטחים נחשלים, אזורי גבול, משלטים. תכניות הממשלה מבוססות על הצרכים האלה תוך חישוב תצרוכת ההון הדרוש להשקעה והעסקת אנשים. בנקודה זאת חשוב ביותר ההון הפרטי או הצבורי, הון קואופרטיבי או קולקטיבי. כל תכניות הפתוח הן כלליות ואילו הגשמתן תלויה במחשבת הפרט, יזמתו וכוחו היוצר. בתוך מערכת הבינוי הגדולה יש מקום רב בצורה זו או אחרת, במקום זה או אחר לכל מפעל יזום במדה שהוא מפעל בר־קיימא בנוי על המציאות ובידי מומחים.

חשובה עד אין ערוך תסיסה בכוון זה. אין להחמיץ את ההזדמנויות הנתנות להגשמתן. הן בשטח הכספי, הן בשטח הכלכלי, מקום שיווק, והן במובן המקום, שכון וכו'. לא קשה להבין שכוחם של „כלל אנשים" חזק יותר ואפשרויות הבצוע שלהם ודאיים יותר — ובכוון זה יש לפתח את היזמה. אפשר לומר כי בעית העבודה תוכל למצוא את פתרונה ביסודה במקום זה או אחר בצורה זאת או אחרת. נקודת הכובד נשארת בעית השכון. במדה שתכניות העבודה תהיינה קשורות במגמת נצול הקיים הן בגבולות והן במשלטים תוכל שאלת השכון לקבל את פתרונה במדה ידועה. אשר לשכון בערים או מושבות, נשארת השאלה ללא פתרון — יותר נכון ללא פתרון מיוחד לחיילים משוחררים — הממשלה במדה שתשא בעול כל הצבור בשטח זה תעשה זאת באותה צורה ובאותה מדה עבור החייל כחלק מכלל הצבור — הוה אומר בנקודה זאת לא יבוא טפול מיוחד בחייל. אנשי הגח"ל דינם אחר כי בהם מטפלת הסוכנות שהתחיבה בענין זה, כבמקרה של שאר העולים החדשים. כמובן, אין הדבר מותנה לא בזמן ולא במקום.

מדור השקום בחיל הים העלה מגמה נוספת שבאה להקל על החייל תוך עריכת תכניות מיוחדות הקושרות את מפעלי הים עם שתוף אנשי חיל הים בהן. כו', למשל, פתוח החוף ע"י ישובים חקלאיים המבוססים על דיג, ישובי ערים מעורבות, פתוח חברות ספנות חופים להובלה ותירות על יסודות קואופרטיביים. התאמת תכניות אלה לכלל תכניות הפתוח, חשוף מקורות מימון, מקומות שכון, כלים וכו' — כל זה יהיה נחלת עבודתם של המדור יחד עם המעונינים.

המדור המוקם בחיל הים יתן הדרכה, כוון ודרבון גם לאלה שתכניותיהם שונות מכלל התכניות, כל אלה שבונים את חייהם על יסודות אינדיבידואליים סטטיים. יש להבין שמדור השקום אינו לשכת השחרורים הממשלתית. לה תפקידים שונים, שוים לכל משוחרר לרבות איש חיל הים אבל המדור יבדוק את פעולת לשכת השחרור לגבי משוחררי חיל הים ויעמוד על משמר זכויותיהם.

אם החיילים שישתחררו יגלו יזמה, רצון, נכונות וערנות — יעשה המדור מאמצים רבים לפתרון הבעיה וספוק צרכי המשוחרר.

זאב קמין

המספנה / בשולי הדיון

בימים הראשונים להתהוות המדינה, הצי הישראלי עמד בפני הבעיה החיונית של הכשרת ספינות לפעולות קרביות. אותם האנשים שהיו קשורים בעבודה זו יזכרו שלא היה בגדר האפשרות להשיג ספינות המוכנות לעמוד בקרב נגד אויב. הכשרת אניות המעפילים לשעבר, על כן, הפכה בעיה בעלת חשיבות ממדרגה ראשונה. אולם לא היו בידי הצי הכלים הדרושים כדי לפתור את הפרובלימה ופנו בבקשה לחברות שונות בדבר הכנת הספינות מבלי להוסיף את ההוראות המדויקות מה דרוש להכין. המצב היה חמור למדי ואנשי משרד התיקונים עשו את הצעדים הדרושים.

אותם הכלים הנמצאים לרשותנו היום כיצד הושגו? תפשנו את המחסנים של מחלקת העבודות הצבוריות. חמרים ומכשירים צריך היה לשאול, לבקש בתורת נדבה או, להשיג בדרכים אחרות. צריך היה להשיג אנשים והיו זמנים שעסקו בהרהורים על „חטיפה". אפילו את המנגנון צריך היה להקים. והכל נוצר מתוך תנאים קשים ביותר ולעתים קרובות מתוך ויכוחים פנימיים וחיצוניים גם יחד. עוד בעצם תקופת הבניה, הכרח היה לבצע את התיקונים, אף כי בהרבה מקרים חסרו הכלים והאנשים הדרושים. מאותם הימים הראשוניים הללו, הצי עסק ב־90% של תיקוניו ובניותיו. סמוך לתקופת הפעולות הגדולות, האנשים עבדו יום ולילה בתיקוני הספינות. בתקופה של הקרבות, נשלחו אנשים לאניות לערוך תיקונים והמשיכו את עבודת היום והלילה בתיקוני הספינות המשובשות בתוך הגמל.

כיום הצי מחזיק בידיו את חצר התיקונים המושלמת ביותר בארץ; החצר מכילה את החמרים ואת הפועלים הנחוצים כדי לתקן כל דבר באניה, משעון יד ועד להרכבה מלאה של המכונה הגדולה ביותר.

מחלקת התיכנון מכינה תכניות של כל העבודות הגדולות נוסף לתכניות לספינות שהן כבר בפעולה.

קיימת מעבדה חימית העוסקת בהכנת מים מרוככים בשביל הדודים וביתר הבעיות החימיות הרבות של הצי. חדר המכשירים עוסק בתיקוני כרונומטרים, מכשירי נביגציה, ציוד אופטי ובכל הציוד המדויק של הצי. במקרים רבים נוצר ציוד מיוחד. מתקנים אף מצפנים ג'רוסקופיים.

מחלקת הנגרות כוללת בתוכה נגריה המוכשרת לבנות ולתקן סירות מעץ, ומייצרת את כל הריהוט הפנימי של הצי.

כל זה בא ללמדנו שמשרד התיקונים מצויד ציוד מלא ועצמי.

מדי חדש בחדשו נשלמות מאות רבות של עבודות בשביל הספינות ובשביל פעולות של הצי על החוף. בחדש אחד בלבד נשלמו 500 תיקונים.

גילה של מחלקת התיקונים מסתכם אך בחדשים וכמובן, שתקופת הבנין עוד לא נשלמה; עדיין קיימות בעיות פנימיות הטעונות בירור. אולם, בעיות פנימיות אלה ברובן קטנות בו בזמן שהבעיות הגדולות צומחות דוקא מגורמים חיצוניים.

ישנם זמנים כאשר ההספקה הדרושה אינה מגיעה, כאשר חלקים בודדים אינם בנמצא, והציוד הדרוש אינו מסופק. לעתים קרובות אין להשיג את האנשים הדרושים ומה שעושה את המצב קשה שבעתיים, אנשי מפתח, לעתים קרובות מועברים למחלקה אחרת או שניתנת להם חופשה מבלי שמחלקת התיקונים מקבלת על כך הודעה למפרע. שירותים כגון תחבורה, קשר מסודר, תלבושת וצרכי נמל היו לעתים בלתי אפשריים. אין זה מקרה בלתי רגיל שעבודה חשובה תדחה בגלל אי־סדרים אלה.

בשטח ההלבשה ותנאי דיור במחנה, עומדת מחלקת התיקונים על דרגה נמוכה ביותר. לא ניתנו סימנים רבים של הכרה בעבודה המצויינת של האנשים האלה; מעטים מקבלים את העובדה שהאנשים היו חסרי חופשה וחופש חדשים רבים; עבדו שבעה ימים בשבוע, שבוע אחר שבוע, ולעתים קרובות 24 שעות ביום, כדי לסיים את עבודתם הענקית וקשה להם לקבל את חוסר ההכרה שהם פוגשים בו. הצי שלנו איננו אלא צעיר, קציניו אינם בעלי נסיון מרובה, ועל כן טבעי שהתעוררו הקשיים שהזכרתי, אולם טבעיות זו אינה מקילה את המשא.

ישנן תכניות מספר בשאלת עתידה של חצר התיקונים שאפשר לסכם בשתי האפשרויות הבאות להלן: הראשונה, למסור את התיקונים של הצי לקבלנים פרטיים. היו תכניות רבות, בהן שקואליציה של חברות פרטיות תקבלנה את עבודת הצי.

ההצעה השניה הבאה מפרסונל ימאי מנוסה דומה מאד לשיטות הנהוגות כיום בכל ציי העולם. אנסח תכנית זו בקצרה: העובדים בחצר התיקונים יהיו ברובם פועלים שכירים ע"י המדינה, יועצים ראשיים יהיו מקציני חיל הים.

המעלה במסירת התיקונים של הצי לקבלנים פרטיים היא בכך שבשטח זה לא תשארנה כל דאגות חוץ מתשלום

משוט בחופי נכר

סוף סוף נתגלו חופי הארץ, לאחר שהות ממושכת בין מים לשמים. עד שהספיקה האניה לעגון ליד המזח כבר היה יוסקה מוכן לרדת לחוף.

הוא התלבט רבות לפני רדתו — מה עליו ללבוש. מדי מלח נאים המרתקים את עיני הנערות, אמנם קבל מן האפסנאי, אלא דא עקא — אינם לפי מדתו.

את נעליו צחצח כדבעי וגרביו החדשות שקבלם היום, למרות היותן גדולות ממדתו, לפפו יפה את קרסוליו. ובאשר ליתר הבגדים. הנה מעילו של דייב תלוי כאן. ומדתו מתאימה... דייב בודאי ישאיל לו את המעיל. ומדוע לא? מחבב הוא את ה„צברים", רבות שמע עליהם מעבר לאוקיאנוס ורחש אליהם יראת־כבוד עד כי לשמע השם „דייב" מבוטא בהברה א"י, עלול היה לקפוץ ל„דם"...

כעבור דקות מספר, הבהיקו על גבי הספון נעלי יוסקה המצוחצחות וממעל להן — מדי דייב...

בזריזות דלג על פני המדרגות ונחפז אל מכונית המשא המטרטרת, העומדת לנוע בכל רגע לעבר העיר. לפתע, בעודו מדלג, נזכר ב„פאס" שטרם קבלו. אולם גלגלי המכונית החלו נעים ומיד המשיך בריצתו במלמלו לעצמו — מילא „נסתדר"...

עוד רגע והוא נדחק בין המלחים הצפופים בארגז המכונית. וגרונו פצח שירה יחד אתם לקראת חדוות הערב הצפויה להם על היבשת.

המנוע נשם ונאנק בטפסו במעלה התלול לעבר הדר־הכרמל. הנה תיאטרון „ארמון". החבריה קופצים בזריזות ונחפזים אל בתי השעשועים מסביב. יוסקה נותר לבדו. לבו לא נהה אחר שעשועים אלה, הוא שבעם דיו בחופי הנכר. והלא אסתר מחכה לו...

לאחר מחצית השעה ישבו אסתר ויוסקה על רחבת בית הקפה הקטן במרומי הכרמל. צלילי תזמורת הרקודים הקטנה נשאו בקצב חרישי ומראה העיר הטובלת באורות נראה מלמטה כאלומה ענקית של גיצים מפזזים.

יוסקה חש בהרגשה מופלאה של שלווה. מה טוב לחוש בקרע מוצקת מתחת לרגלים לאחר הנדנוד הבלתי פוסק על פני המים. לפניו, עתיד ימי מזהיר נשקף. בקרוב יכנס לבי"ס לקציני־צי. הים כבש את לבו והוא התעתד לרכוש ולכבוש את הים על מוראותיו ופלאיו הטמירים. ולהפליג למרחקים, למרחקים...

התזמרת השמיעה צלילים ספרדיים. בולרו.

יוסקה נזכר לפתע במרסיל וחייך לעבר אסתר.

— מה הדבר? — שאלה.

— את שומעת מה מנגנים כאן? זה מזכיר לי את הקברט במרסיל. מרסיל, צרפת, הרחובות ההומים, הצרפ־תים, הצרפתיות. אה, הצרפתיות הצבועות והמפורכסות.

יוסקה הסתכל באסתר ונהנה לראות עד כמה היא טבעית ומה שקט ופשוט ונעים לבושה. היא חשה במבטו והסמיקה. לא היטיבה כנראה להבין את הלך מחשבותיו כרגע. ויוסקה בראותו את מבוכתה נוכח כי נערה כאסתר לא ראה ולא ימצא אף בחופים הרחוקים ביותר...

— היה זה בחג המולד — פתח בספורו — עגנו בחוף מרסיל וירדנו לחוף. אוירת החג הורגשה בעיר, ושורות „רסטורנים" קרצו בברק אורותיהם. נכנסנו לאחד מהם.

הכספים. אולם אין הדבר פשוט כפי שהוא נראה והחסרונות של סידור כזה הנם מרובים.

ראשית נעסוק בבעיה מבחינה פרקטית. כיום מחלקת התיקונים של הצי מחזיקה מספר עובדים גדול יותר מאשר כל הקבלנים גם יחד וזהו הארגון היחידי שנמצאים ברשותו כל הכלים הדרושים לתיקון ספינות צי. אם תנתן העבודה לקבלנים יתגלה מיד שהללו יצטרכו לרכוש כלים נוספים ושיהיה צורך לשחרר אנשים שהיו ממלאים עבודה זו בצי כדי להתגבר על המצב. חייבים אנו לקחת בחשבון אף את גורם חילופי אנשי הצי בתפקיד ים ויבשה. חצר התיקונים נותנת אפשרויות של מילוי תפקידי חוף ואימונים לאנשי הצי. נקודה נוספת היא שאלת הבטחון. בתוך מחלקה צבאית הסכויים לסודיות בשאלות אינפורמציה פנימית היא בלי ספק יותר גדולה. אף את הצד הכלכלי חייבים אנו לשקול. ביסוד, שכרו של הפועל העובד אצל המדינה או אצל קבלן פרטי, שוה. אולם חצר התיקונים של הצי לא תהיה מעונינת ברוחים בו בזמן שהאינטרסים של הקבלנים הפרטיים הם בראש וראשונה ברוחים. ועוד גורם נוסף: חצר תיקונים של צי יכולה להתרחב בזמן מלחמה. כל הגורמים שהזכרתי חשובים ללא ספק אולם הגורם הקובע הוא ההנהלה הרצויה. אי אפשר להעלות על הדעת שהצי יהיה תלוי בכחות חוץ ולא תהיה לו השליטה המלאה על הטיב והזמן הנחוץ לסיים עבודות של הצי.

לא נוכל להגזים בהערכת חשיבותה של בעית עתיד חצר הצי — זוהי בעית הצי ולא בעית היחיד. ישראל הנה, בלי ספק, כח ימי — וחייבת להחזיק צי ולקיים אותו. הנסיון בארץ ובארצות אחרות מוכיח שהפתרון נתון בפקוח הצי על חצרו. האנשים שבנו את המספנה מקוים בנאמנות שלא יתגבר לחץ אינטרסים פרטיים על הפתרון שמחייב השכל הפשוט.

גרשוני

תארי לך כיצד קבלו את פנינו? הסיטו כסאות והעמידו עבורינו שלחן מול רחבת ההופעות. והנה מלצר מגיש תפריט. מה פירוש תפריט? מילון שלם, כה רבים ומוזרים היו המאכלים עד שלא ידענו במה לבחור, ובכן החלטנו „אן דן דינו...” היה זה מאכל מיוחד במינו שכמותו לא טעמתי מעודי. וממולי ישבו צרפתים ובלעו לתיאבון כל מיני שרצים. אחד ישב ומצץ שבלולים... ברר...

ישבנו והסתכלנו בהופעה. היתה זו להקה ספרדית שכינתה את תכניתה בשם „פנטסיה”. כפר, נערה רועה, לבוש ספרדי עתיר מכלול ועשיר גוונים, וצלילי גיטרות וקסטניאטות...

— זה נראה כמו בחלום — העירה אסתר בהתפעלות.

— מה אַת יודעת — קרא יוסקה — מרסיל, נמל מרסיל, אַת עומדת בקצהו האחד ואינך רואה את הקצה השני. מאות אניות עוגנות והעיר עצמה — סואנת ורועשת. רחובות רחבים ובתים רבי קומות ומדות. בקרני הרחובות עומדות נשים זקנות, עבות בשר, ומציעות למכירה בקבוקי אר־די־קולון ועתונים מצוירים שמתמונותיהם נשקפות רקדניות ערומות למחצה. ואולם, כאשר תכנסי בשיחה עם פועל צרפתי, או עם סטודנט, תבחיני בשיחתם, בברק עיניהם, את הלהט הצרפתי הזוהר כל־כך בהיסטוריה התוססת של צרפת.

כאן, בחביוני הסמטאות הצרות, לנצנוץ מימיו העכורים של הנמל, קם ונולד המרד הצרפתי המהולל, כאן נתמזגו צלילי ה„מרסילייזה” הנודעת.

עיניה של אסתר זהרו בשאת יוסקה את רחשי התפעלותו. חיוך קליל רחף על שפתיה ויוסקה לא הבינו כראוי, שכן מיד חזר לדבר על „חיי הליל” של מרסיל.

— במרסיל — המשיך — אין לראות ולבקר הרבה. מרובים שם בתי השעשועים, הקברטים ודומיהם.

— האם בקרת באחד מהם? — שאלה אסתר — אני לא ראיתים מעולם, הנכון הדבר כי הכל שם בלתי מוסרי?

— לאו דוקא — ענה יוסקה — ואולם כאשר בקרתי שם וראיתי את התכונה מסביב, את הברק המזויף ואת צבעי הפרכוס וריח הבשמים הזולים, נזכרתי מבלי משים באמרתו הידועה של ברנרד שאו: „אנשים הגונים עושים זאת בבית...”

אסתר הורידה את עיניה במבוכה, אולם יוסקה המשיך: — והנה נגשות לשולחננו כמה נערות מפורכסות מבלי שהזמנו אותן. תמים הייתי, חשבתי כי בנו הן חפצות ולא בכספנו...

— די, די — בקשה אסתר — ספר נא על ההפלגה בחזרה. היכן בקרתם בדרך ובאילו נמלים עגנתם?

— אַת צודקת אסתר, לא טוב להזכר בכך. אצלנו כאן כל־כך טוב. כאן בארצנו הכל אחרת. ומה טוב לשוב אליך, לראותך...

צפירת אניה נשמעה מן הנמל.

— השומעת אַת? — אמר יוסקה — השעה קרובה לחצות ועלי לחזור לשרות. בואי אסתר ונלך.

שאול אבני

תשבץ הצי

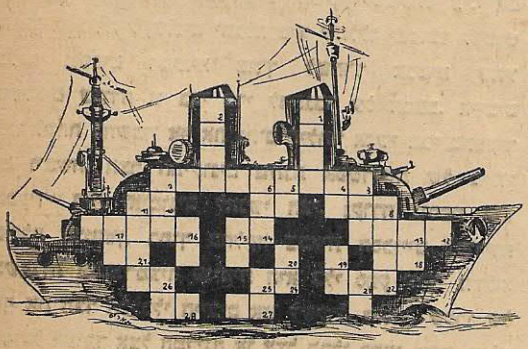

ערך: אחי־ישראל

מימין לשמאל:

3. לחופו אנו שוכנים; 8. מבנה העצמות; 9. זועף; 10. אמונה; 12. רופא יהודי, פילוסוף גדול; 14. דגל; 16. ידיעה הנמסרת באמצעות גלי האתר; 18. היות; 21. מקוה־מים; 22. שוחד; 24. מגש רחב; 26. נכרי; 27. אחד מסממני הקטרת; 28. קוסם.

מלמעלה למטה:

1. לו כולנו מצפים; 2. מתוח, נכון לפעולה; 3. שתוק־פתאומי; 4. מצבה; 5. שקט, דם; 6. המקום הגבה ביותר בספינה; 7. משומש הרבה; 8. זיק; 11. חוזר לעתים קרובות; 13. דל; 15. רצפת הפתח; 16. נמוג, נחלש; 17. גבוה; 19. שר נכבד; 20. מתקדם על־פני המים; 23. אינו שוקע; 25. רעל; 26. גלעין ענב.

על כס המשפט

יש דין ויש דיין

פרוזדור רחב, אפלולי במקצת. דלתות לבנות, אטומות, קבועות משני צידיו. מעקה עץ רחב מחלק את הפרוזדור ומבדילו מאגף אחר. מאחורי המעקה עומדים כמניין אנשים. חלקם מתלוצצים כביכול. אחרים מעמידים סבר רציני, ומדי פעם רוקעים ברגלם, או, מהלכים לארך הפרוזדור הנה ושוב במצעד עצבני.

פקידים עוברים בחפזה במסדרון ומרשרשים בניירות שבידיהם. למראה ההתקהלות הם נעצרים לרגע בתהיה: מה כאן?

— הזמנה למשפט אל קצין המנהלה — מכריז אחד בעליצות מעושה, והוא רגיל, כנראה, בכגון דא. ולשם מתן תקף לדבריו הוא מצביע על הבחור השחור, הגבוה, העונד סרט „משמר המטה" על זרועו, ועומד בהכרת חשיבות מן הצד.

מדי פעם נפתחת דלת ממול, אשר המלים — קצין מנהלה — מזדקרות מעליה מתוך שלט קטן. ואז מופנות כל העיניים לעבר היוצאים. הראשון, ראשו מורד לצד ומצעדו נחפז, כנמלט מן הדליקה. מאחריו נראית דמותו הכחושה של אחד, רחב־גרם, לבוש כחולים, הנועל את הדלת מאחריו ופונה אל עדת הנצבים ממול בדברים כגון: — עמדו בשורה, תלמדו פעם לעמוד כהגן... אתה — פונה הוא אל אחד הנשען בכתפו לקיר — הקיר עמד כאן לפניך ואינו זקוק למשענת... אחר הוא סוקר את הנוכחים ונוקב בשם. ומיד נחפז הלז אל הדלת.

ליד מעקה העץ נשענת נערה זהובת־שער. במבט של משטמה סוקרת היא את אחד הנוכחים, דק־גוו, ששלשה פסי־כסף מפארים את כתפו, והוא צועד בעצבנות הנה ושוב ופולט גידופים חרישיים.

„...הוא בא להתאונן עלי על שלא עניתי לו כהגן, כשפנה אלי בדבר כרטיס־זהוי. לכן אני תובעת אותו למשפט על הקללות הפולניות שפלט באותו מעמד..."

הסניטר של המחנה עומד מן הצד. סמל־התחבורה כנהו „קצין־ליזול" והריהו בא לתבוע את עלבונו...

„מה האסון אם מאחרים פעם לקום?..." שואל בהתמרמרות נער צעיר בהבעה של אזלת־יד.

הזמן חולף בעצלתיים ו„הקהל", מתחיל להתעצבן. הנה מופיע שוב לבוש הכחולים גבה הקומה ונוקב בשם...

ליד הדלת הסגורה הוא פוקד בקול נמוך: עמוד דום! אחר פותח את הדלת לרוחה ומריע בקול רועם: „קדימה צעד!" צעד אחד, שנים, שנים וחצי... הנך נצב באמצעו של חדר צר שעננני עשן טבק תלויים בחללו ויוצרים ערפל דליל באוירתו. החלונות אטומים. מאחוריך — גבה הקומה. לשמאלך — אחד רכון על ניירות, לבלר כנראה. ממולך, מבעד לענני הערפל מזדקר עגן ורצופים לו שני פסי־זהב. וקול שעייפותו מרובה על תקיפותו, עולה באזניך: מה שמך?

— אתה נאשם כי בליל ה־1.49..., לא נמצאת במטתך בשעה 4.00. המודה אתה באשמה?

אתה מודה, ומנסה לישב את הדברים ולתרצם. העדרך קשור בתפקיד. ואולם השופט באחת: תפקיד או לא תפקיד, אשור שהיה מחוץ למחנה לא היה...

גבה הקומה מנסה לומר דבר מה על־ידי נקישת עקבים ואולם השופט מהסה אותו.

עתה באה הטפת מוסר קצרה ולאחריה פסק־הדין:

עשרה ימים „מעצר פתוח".

גבה הקומה פותח את הדלת ורועם: צעד אחד אחורנית צעד! אחורה פנה! קדימה...

בחוץ האוירה פחות דחוסה. גבה־הקומה פונה אליך: הערב בשעות 19.00, 20.00, 21.30, ולמחרת ב־7.00 עליך להתייצב בחדר המשמר...

בצעד מהיר חולף אתה על־פני המחכים לתורם. בעל פסי־הכסף ממשיך למדוד את הפרוזדור. הנערה זהובת־השער משוחחת עם חברתה והנך קולט — „מנוול..." „הבנזין והליזול" שולחים מבטים עוינים אחד כלפי רעהו. הנער הצעיר הכחוש, עומד ליד החלון. בטופפך על־פני המדרגות המוליכות למטה, הנך שומע את קולו הדק: מה האסון אם מאחרים...

ולעומתו מהדהדות באזניך המלים:

עשרה ימים מעצר פתוח...

חיים „מלח'ציק"

— (ר ש י מ ה) —

בין כל אנשי חיל־הים נכבד בעיקר מעמד הספנים, הרי אלה יורדי־ים ממש ולא „מלחכי־עפר" כאנשי חיל־הים שביבשת...

הדור הכרה זו השתדל חיים „מלח'ציק", לשוות לעצמו צביון ספני למופת. ולשם כך נקט כמה אמצעים בדוקים, אשר באחדים מהם הוכיח כשר הסתגלות וסבלנות הראויים לציון מיוחד.

ראשית לכל החליט לאַמן את רגליו בהילוך־מלחים. וזאת לדעת כי איש־הים הרגיל בקרקע מתנודדת תחת רגליו, הילוכו אף הוא מתנודד, כזה של גמל להבדיל...

לכן, תמהו אנשי המחנה יום אחד, לראות את חיים „מלח'ציק" עוסק בתרגילי הליכה על־פני מגרש האמונים. ראוהו פוסע לארך המגרש בהילוך מתנודד, ואחר חוזר על עקבותיו באותו אפן ופניו מביעות רכוז ורצינות.

— מה לך חיים — שאלוהו — האינך בקו־הבריאות?

— בריא כשור — השיב חיים כמשתמט — והסתכל בבוז אל השואלים, מאנשי המספנה. „גם־כן יורדי־ים..." הרהר בביטול.

— אולי תגש לרופא? — המשיכו הללו להפציר בו, בראותם אותו ממשיך בהילוכו המתנודד.

חיים שתק והמשיך באמוניו.

— חבריא, הרי הוא שכור — קרא זרח „משוט", שזכה בכנוי זה תודות לחבטת משוט שספג בשעת קטטה בנמל, ואשר השאירה את רשומה לנצח על מצחו.

המחזה, מצא כנראה חן בעיני החבריא, והללו התחילו מהלכים בעקבותיו של חיים ומלווים אותו בהערות לעג שנונות:

— חיים, הזהר אל תדרוך על הבקבוק...

— חיים, היכן השגת בירה הולנדית?...

וגיבורנו לא מצא לפניו דרך אחרת, בלתי־אם לוַתר על אמוניו אותו יום ולשוב בכעס לצריפו.

ואולם, כאמור חיים „מלח'ציק" מתמיד ועקשן היה. ולא עברו ימים מעטים והילוכו הפך למצעד מלחים מקורי.

והבחורים, כאשר ירדו לעמקו של הענין, חייכו בסבלנות וצרפו לחיים את התאר „מלח־צ'יק", כאות הוקרה למאמציו בהשתלמות ימית...

אמצעי בדוק אחר היתה התלבשת. לפלא היה בעיני כל, כיצד הבהיקו מדיו הלבנים והמגוהצים של חיים. מכנסיו הארוכים, לא חסרו מעולם את הקמט החד, וכובע ה„טמבל" הלבן, הפעוט, מונח היה בדיקנות קפדנית על השליש הימני הקדמי של הראש. השער גזוז קצרות והשביל הישר המפסיקו, עובר כפס לבן מהצדע השמאלית ונבלע בכובע המלחים, בדיוק מתחת לעגן הכחול הרקום בשוליו.

וכך, בכל תפארת מדיו, כשמקטרת ספנים מסורתית נעוצה לו ברשול בזוית פיו, היה חיים רגיל להופיע במחנה. מרחוק היה נכר במדיו, וביחוד בהילוכו המתנודד. ואז הבטלנים שבמחנה (ותמיד ישנם כאלה), דוחפים איש את רעהו במרפקים וקורצים בחיוך: —

— פנו דרך, חיים „מלח'ציק" הולך ובא!...

והלה היה עובר על פניהם, משל היו אויר בעלמא. ולקול לגלוגם וצחוקם, היה ממלמל לעצמו בבטול: „מה לי ולכם מלחכי־עפר עלובים..."

אולם, עולם כמנהגו נוהג, ותופעה חוזרת מאבדת את הנדירות המענינת. ואף שגעונו של חיים „מלח'ציק", תפס את מקומו ברקע חיי המחנה, כדבר טבעי ורגיל ומובן מאליו. ומאחר שהיה מלח טוב ועובד חרוץ ושקדן, הניחוהו לנפשו עם הרגליו.

אמנם לעתים לא רחוקות עלול היית לשמע אי־אלו הערות, כגון:

— מדוע אתה מתנדנד כמו חיים „מלח'ציק"?

או: — הכובס גהץ לי היום את המכנסים כמו את אלה של חיים „מלח'ציק".

ואולם, הערות אלו נאמרו מתוך רצינות גמורה ללא צל של לגלוג. חיים „מלח'ציק" הפך לשם־דבר טבעי במחנה חיל־הים.

לכן, נתעוררה יום אחד סערה גדולה במחנה עקב הופעתו הפתאומית של חיים „מלח'ציק" בבגדי חקי מרושלים. אילו מפקד המחנה בכבודו ובעצמו היה מופיע למסדר־הבקר בתחתונים, לא היה עלול לעורר תדהימה גדולה מזו...

בראש מורד ובהלוך מתון ו...ישר, צעד חיים „מלח'ציק" נכחו. לא ענה לאיש מלה, ישב על אחד הארגזים בפתח צריף ותקע מבט בוהה בהלל. לאחר מכן ראוהו יושב שפוף ליד שלחן בחדר האכל, וכותב בבהילות וממלא דפים שלמים.

איש לא ידע את סבת התופעה והדבר הפך לשיחת היום. ואולם היעלם דבר מזרח „משוט", זה שידו וסיו בכל? לא עברו ימים מעטים ושמועה הלכה במחנה:

— חיים „מלח'ציק" נפל ברשתה של שרה הטלפוניסטית, זו הבלונדינית שנהגה לכרוך זרי מחזרים סביב אצבעותיה הארוכות והמטופחות.

זרח „משוט" נשבע, כי במו־עיניו ראה את חיים

„מלח'ציק" מניח מכתב סגור על שולחנה של שרה הטלפוניסטית, שעה שזו נעדרה מין המרכזיה. וכיון שזרח „משוט" חשש לתמורה מאיימת בנפשו של חיים „מלח'ציק", אשר בלאו הכי... (וכאן הראה זרח „משוט" באצבעו על מצחו), לכן אלץ את שרה הטלפוניסטית לפענח את הסוד. וזו נעתרה להפצרותיו והסכימה להרשות לו להציץ בקטע מאותו מכתב, וכאן התחיל זרח „משוט" מקריא לאיטו:

„...דמותך עומדת לפני עיני כקרן שמש מפזזת בגיל על קצף הים, גזרתך המושלמת מעלה בדמיוני את אנית־הדגל המפוארת החוצה בגאון את מימי האוקינוס. עיניך מאירות לי כזרקורי הנמל בליל אפל, שערותיך מזהירות נכחי כמפרשי התרן הנשאים ברוח וקול מדברך נעים לאזני כצלצול שרשרות העגן, עת רדתו במעגן־מבטחים... ולכן, אכזבה מרה באתני, כאשר ראיתיך אמש חבוקה בזרועותיו של הנחות שב„מלחכי העפר", אותו סמל־התרבות של חיל־הים, המתימר להפוך את הים לבקבוק־דיו ואת האניות לארונות־ספרים. והנה העדפת אַת את המוגבל בחופים על פורץ הימים. קדרות וכלימה מכסה את מדי־הים הלבנים שראו בקלקלה הזו. ובי נשבעתי אם אשוב ואשאם עד ראותי אותך שבה חזרה אלי, אל איש הים האמיתי, שרוחות הים מפעמות בקרבו, ונפש מלחים חמה בקרבו נכספת אליך..."

זרח „משוט" פסק מקרוא ונשם עמוקות. כלם נשארו עומדים פעורי־פה. איש לא נסה לצחוק או ללגלג. סמל־התרבות עמד ופכר אצבעותיו במבוכה ובהרגשת־אשמה ולאחר שכעכע בגרונו, אמר בפנים סמוקות ובקול צרוד: „חבריא, אני מסתלק הצדה..."

ובמעמד כלם ישבה שרה הטלפוניסטית וכתבה את הדברים הבאים:

„אל אביר הים!

„נואלת לטפול עלי אשמת שוא, כי זנחתי את הים ואשא ליבשת פני. לא היו דברים מעולם. נסה ותיוכח..."

וזרח „משוט" מהר להריץ את האגרת לתעודתה.

ולמחרת היום, עם דמדומי מעריב, עלתה ועברה הרנה במחנה: — חיים „מלח'ציק" לבוש־לבנים מתקרב...

ואכן, ממרחק נראתה דמות לבנה נעה במצעד־ספנים מתנודד. וכל אנשי המחנה עמדו וצפו נכחם כשידם מאהילה על עיניהם מפני קרני השמש השוקעת.

וחיים „מלח'ציק" עבר באדישותו הרגילה על־פני הצופים, ונעצר ליד מרכזית הטלפונים.

— „הלו" — קראה שרה, ספק לשפופרת, ספק אל חיים — הים נצח!"

— „הלו — השיב חיים „מלח'ציק" ונשא את ידו אל שולי כובעו הגחון על מצחו — יחי הים!"

בן־נחום

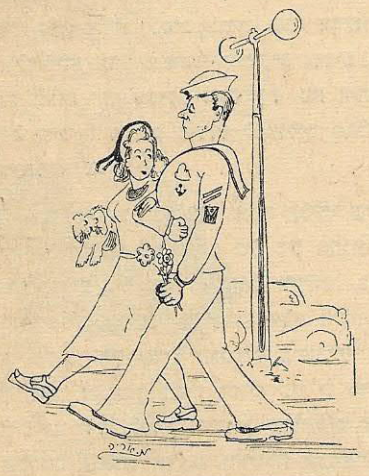

משיט „טרי" ב„חבלי" ההסתגלות...

מועדון לימאים

בנמל חיפה נפתח השבוע מועדון השייטים. המועדון מיועד לשמש מקום מפגש ונופש למלחים בשעות הפנאי שלהם. המועדון כולל: אולם להצגות וקולנוע, אולם קריאה ומשחקים וקנטינה. בקרוב יפתח מגרש ספורט בקרבת מקום.

להקת חיל הים

להקת חיל־הים, לאחר התארגנותה מחדש, בהדרכת הבמאי החדש, מופיעה בתכנית: אסירי־קרח. התכנית כוללת שלשה מערכונים, ובנגוד לקודמת, נכר בה נושא משותף ומרכזי — הים. הלהקה מתכוננת להכנת הצגה שלמה על נושא הים.

טורים אחרונים

ליום הגבורה

אם אנו מציינים את י״א אדר השתא כיום הגבורה, אם אנו מעלים את זכר י. טרומפלדור וחבריו שהערו נפשם בקרב בתל־חי שבגליל העליון — הרי זה לא משום שבתל־חי נתגלתה גבורת ישראל העילאית ביותר, אלא משום שתל־חי הפכה לסמל מחנך לגבורה, הגנה והקרבת הנפש.

אנו מציינים את יום הגבורה, והרי היתה לנו השנה כולה שנת גבורה. בנגבה, בכפר עציון, בהרי ירושלים, בלהבות־הבשן, בעשרות נקודות ישוב נתגלתה השנה גבורת ישראל והיתה לנו הארץ כולה תל־חי. פסוקו האחרון של טרומפלדור „טוב למות בעד ארצנו״ ידוע לכל, אך כלום לא נפלו מאות ופסוקים דומים בפיהם? וכמה אבדו ואתם יחד פסוקם האחרון? מה היה פסוקם האחרון של כ״ג יורדי ים שירדו למצולות מבלי שנדע אפילו כיצד ומתי?..

על כן — בהתייחדנו עם זכר מגיני תל־חי בי״א אדר זה הננו מתייחדים גם עם זכרם של כל המגינים אשר הערו נפשם בקרב על כבוד ישראל וחרותו, כי גילויי הגבורה הישראלית בשנה זאת אינם אלא חוליה נוספת, וחוליה איתנה, בשרשרת הגבורה בישראל הנמשכת מדור דור. ואם גם ינון לנצח זכרם של י. טרומפלדור וחבריו, ואם גם ירדו לעמק הנשייה שמותיהם של מאות גבורים שבדמם נגאלה ארצנו וחושלה עצמאותנו, הרי טבעת שאינה נראית מהשלת בשרשרת גורל את מגיני תל־חי בשנת 1920 עם המגינים הגבורים בשנת 1948.

כל חטיבה צבאית וכל גדוד מעלים ביום י״א אדר את זכר חלליהם, פוקדים את מעשי גבורתם ומדליקים נר־נשמה לזכרם. נעלה גם אנחנו היום את זכרם של כל יורדי הים ואנשי הצי העברי שלא זכו להגיע עד הלום ונפלו על סף הגאולה הנכספת. נספר היום — איש לאחיו — איך נפלו גבורים, איך ירדו למצולות ים הטובים והיקרים שבנו, כ״ג סוללי נתיבות ומניחי יסוד לחילנו, אנשי ההעפלה שנשאו עמם עלי שכם.

יתגדל ויתקדש היום הזה במסורת הצעירה של חיל־הים ותהי גבורת מגיני תל־חי אות וסמל לדורות הבאים, כי לא פסה גבורה מישראל.

זה האיש ויצמן

שבע ימים האיש — ושבע עלילה. במסה ובמעש נבחן — ויכול לשניהם. לעתים קרובות אנו שומעים מפיו בימים אלה פסוק החוזר ונשנה: „אין מלים בפי״, וכה מובן הפסוק... עשרות שנים של צפייה, מלחמה, עמידה בשער והנה קם והיה החזון, ולעיניו קם. הייפלא, כי אין מלים בפיו נוכח ההוויה החדשה הזו המתרקמת והולכת, אשר קוריה הראשונים נארגו אי־אז לפני עשרות בשנים, יעל ידו נארגו? החש מישהו את עוצם סערת הרגשות המתחוללת בלב זה האיש בימי הרת־עם אלה?

יום יום, שעה שאנו קוראים פרקי זכרונותיו, פרקי מסה ומעש, המגוללים יריעת מעשים ושרשרת מפעלים ארוכה, מלווה אותנו חדשות לבקרים המחשבה: היש עוד עם אשר חייב כה הרבה לנשיאו, כאשר חייב ישראל לנשיא ויצמן?

הייפלא, כי פעם לב כל העם אותו יום, בו הושבע חיים בן רחל ועוזר כנשיא ישראל? — אכן, יודע העם את אשר חב לנשיאו הראשון, אך יודע גם הנשיא את אשר חייב הוא לעמו, שהעלהו, שרוממהו, שליווהו בכל דרכיו, במסתו ובמעשו. על כן נשאר ויצמן איש העם. גם בשבתו במעבדתו ובהתהלכו עם שרים ורוזנים, בבירות עולם ובטרקליני נשיאים — איש העם נשאר. זו עיירת קטנטונת מוטיל — מוטלה שגדלתהו מקננת בלבו גם עתה, והיא מקור כוחו. אגדת יין קדומה מספרת על גבור שביסודו היה כאחד האדם, אך משגחן לאדמה והריח את ריחה היה מתמלא לפתע כוחות בלתי אנושיים. ומקור כוחו של ויצמן — העם אשר אהב.

ואין תגמול נאה לנשיא על עשרות שנים של תלאות ונסיונות, אכזבות אף כשלונות, מאשר רחשי אהבה עמוקים אלה שרוחש עתה היישוב בישראל לנשיאו הראשון.

היה ברוך, נשיאנו!

ממשלתנו הראשונה

ביום בו נכתבות שורות אלו פורסמו לראשונה רשמית שמות חברי הממשלה. עוד לא הושלמה סופית חלוקת התיקים, אך הממשלה היציבה הראשונה של ישראל — שרירה וקיימת. רק הדורות הבאים ידעו להעריך נכוחה את מלוא המשמעות של מאורע זה. דור זה תכפו עליו מאורעות כבירים וזעזועים עמוקים ואין הוא מסוגל לתחושה שלמה של ההיסטוריה הנכתבת יום יום לעיניו. התאורים בעתונות על מעמד זה — ריח חולי חולין נודף מהם. בשפה כרוניקלית יבשה מסופר הדבר: ראש הממשלה מביא בפני הכנסת את שמות חברי הממשלה הראשונה. יתכן שלא עבר רעד באולם, יתכן כי עייפה כבר

נפשנו ממעמדות חגיגיים ותכונה חגיגית וטכסים למיניהם, אך יבואו ימים וירעדו לבותיהם של תלמידים דבית רבן בהגיעם — בשעור להיסטוריה — לתאריך זה „8 במרץ 1949" — — — עתה — כרוניקה היא, יבשה ואפורה, כאשר אפורה היא הקיבולת הגדולה שנטלה על עצמה ממשלת ישראל הראשונה. אכן, ימים לא חגיגיים מהכים לה מחר. ליצור היסטוריה — אין זה מן הדברים הקלים ביותר בימינו אלה. רבבות העולים המגיעים לא די להם שהם באים בימים היסטוריים, אין להשביע אותם בהסברה על גודל המשימה ועל נטל התפקידים המוטלים על הממשלה. הם רוצים לאלתר קורת גג לראשם, הם רוצים לאלתר לחם ועבודה — וזהו הלא התפקיד המרכזי של הממשלה החדשה — קבוץ גלויות בהקדם, בדחיפות, כי השעה דוחקת. לפתחם של ימים אלה אורבות סכנות חמורות אם לא תשכיל הממשלה להקדים רפואה למכה. היד הממשלה תקצר? יד הממשלה תקצר, אם יד העם תקצר. כאשר ירים העם ידיו — תגבר יד הממשלה, וכאשר יניח העם ידיו — תחלש יד הממשלה. זהו הגיון הדברים, ומצווה עלינו להחדיר הגיון זה ללב כל איש בישוב. יותר משבכל הזמנים הוכח הגיון חותך זה בימים האחרונים. ונאומו של ראש הממשלה ושר הבטחון באספת הכנסת בת"א לא היה אלא קול קורא לעם לתת יד וכתף למאמצי הממשלה ולגול את האבן מעל פי הבאר ולבצע את המשימה הגדולה.

היענה העם לתביעה הראשונה והגדולה של ממשלתו הראשונה, היימצאו במידה מספקת „הכוח לראות, הרצון לראות והיכולת לבצע" בעוד מועד את התפקידים המהכים לנו? — ימים יוכיחו.

מהוי שלנו...

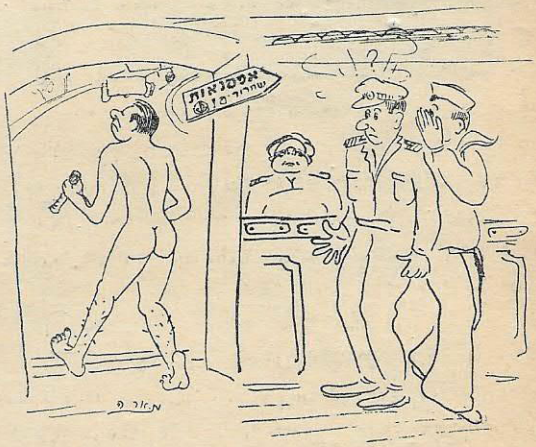

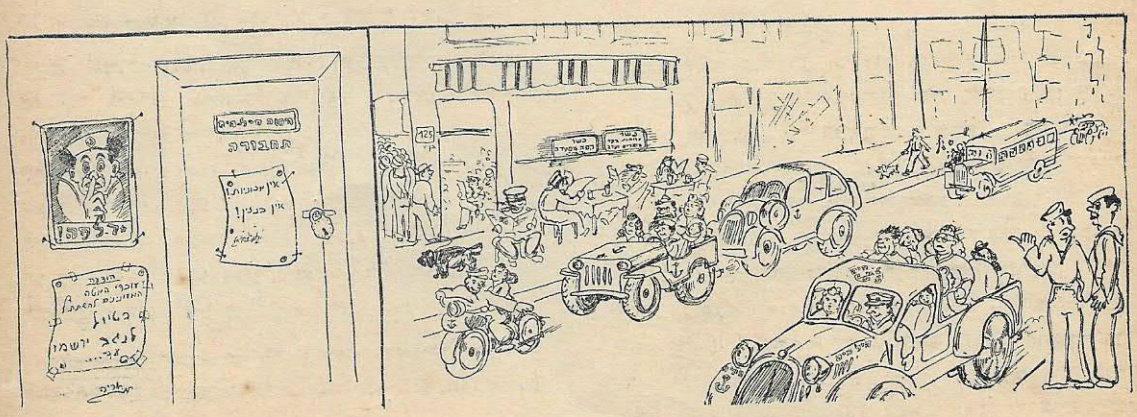

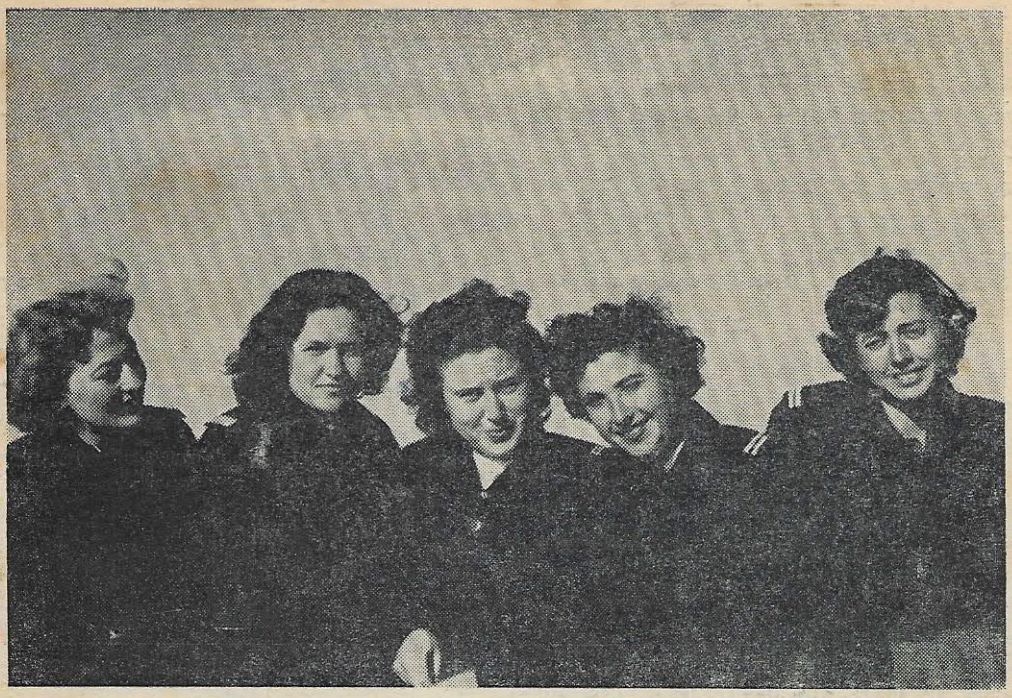

לַמֶּלַח

גַּלִּים, גַּלִּים וַצַּנָּנָה
וּשְׁתֵּי סְפִינוֹת כְּעוֹף שָׁמַיִם,
אִם יַד מֶלַח בָּם לֹא תִּגַּע
אֵיכָה תָּשׁוּט הָאֳנִיָּה,
תָּשׁוּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם?

הָחֵל מִבֶּטֶן הָאֳנִי,
וְתֹרֶן, מַצֵּקָה וְהֶגֶה,
וְהָאַלְחוּט וְכִנּוּנִים —
אֵיכָה תֵּצֵא לְמֶרְחַקִּים,
אוּלַי בְּדֶרֶךְ פֶּלֶא?

בַּמַּרְתֵּפִים וּבַמִּטְבָּח,
בְּתַצְפִּיּוֹת יוֹמָם וָלַיִל,
בְּתָא מַסִּיק, וְתָא מֶלַח
נְצָב הַלָּז יָדוֹ אוֹנִים,
הַלֵּל לוֹ לְבֶן חַיִל.

הַלֵּל לוֹ, לַמֶּלַח עִבְרִי,
אֲשֶׁר מֵשִׁיט סְפִינוֹת, תִּפְאֶרֶת,
רְחַב כָּתֵף וְהוֹד שַׁגִּיא
לֹא יֵרָתַע מִגַּל סוֹעֵר,
וְרוּחַ מִשְׁתּוֹלֶלֶת.

אסתר זלץ
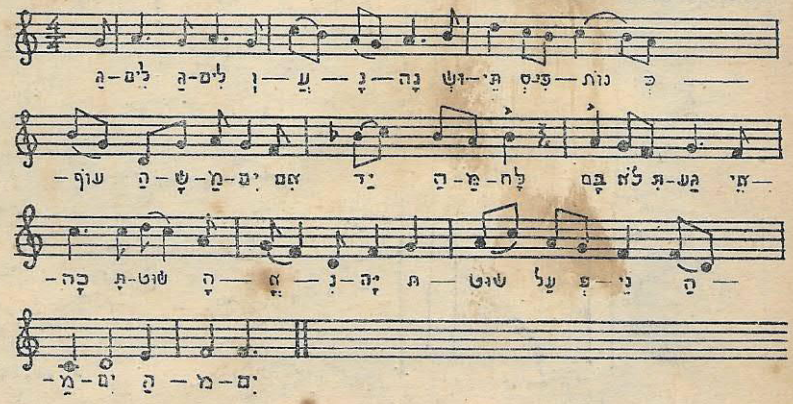
המנגנה: עמנואל פוגצוב.